

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİMDALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KASTAMONU İLİ CUMHURİYET
DÖNEMİ
ORTAÖĞRETİM KURUMLARI
(1923-1950)**

Yeşim BEKTAŞ

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Yrd.Doç.Dr. Mustafa ESKİ
Prof.Dr. Behçet Kemal YEŞİLBURSA
Doç.Dr. Mehmet Serhat YILMAZ**

KASTAMONU 2015

TEZ ONAYI

Yeşim BEKTAŞ tarafından hazırlanan “**Kastamonu İli Cumhuriyet Dönemi Ortaöğretim Kurumları(1923-1950)** “ adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği/oy çokluğu** ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman Yrd. Doç Dr. Mustafa Eski
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi Prof. Dr. Behçet Kemal Yeşilbursa
Uludağ Üniversitesi

Jüri Üyesi Doç. Dr. Mehmet Serhat Yılmaz
Kastamonu Üniversitesi

01/12/2015

Enstitü Müdürü

Doç Dr. Duran Aydınözü

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

[Faint, large, stylized watermark text reading 'YAK' is visible in the background.]

İmza

Yeşim BEKTAŞ

ÖNSÖZ

Şehirlerin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmasında eğitim kurumlarının önemi büyüktür. Kastamonu geçmişi itibariyle kültür seviyesi yüksek olan bir vilayettir. Medreselerin yanında, Tanzimat sonrasında açılan modern okullar Cumhuriyete miras kalmıştır.

Araştırmada 1923-1950 arasında şehirdeki orta öğrenim kurumları incelenmiştir. Önce Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurularak okul arşivlerinde araştırma yapmak için izin alınmıştır. Daha sonra okul yöneticileriyle görüşülmüş; arşivlerdeki materyallerden personel sicil defteri, künye, sınıf geçme ve diploma defterleri gibi asıl kaynaklar incelenmiştir.

Okulların çevreyle olan ilişkilerini, sosyal ve kültürel faaliyetlerini tespit etmek amacıyla yerel gazete ve dergiler taranmış, elde edilen bilgiler okullara göre gruplandırılmıştır. Bu arada şehrin yakın tarihini iyi bilen yaşlı kişilerle görüşülmüş, kendilerinden bilgi ve belge sağlanmıştır.

Araştırmanın giriş kısmında eğitimin tarihsel geçmişi hakkında genel bilgi verilmiştir. İlk bölümde klasik eğitim veren kurumlar, ikinci bölümde ise meslekî eğitim veren kurumlar tanıtılmıştır. Üçüncü bölüm okulları ziyaret eden devlet adamlarına ayrılmıştır.

Arşivlerden ve yaşayan kişilerden elde edilen belgelerin örnekleri bir fikir vermesi bakımından ekler kısmına konmuştur.

Çalışma sırasındaki yardımlarından dolayı danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa Eski'ye; araştırmanın bilgisayara aktarılmasını sağlayan eşim Emre Bektaş'a, maddî ve mânevî desteklerini her zaman hissettiğim aileme teşekkür ederim. Ayrıca öğrenim hayatımı borçlu olduğum merhum büyükbabam Turhan Mustafa Köstenoğlu'nu rahmetle anarım.

Yeşim BEKTAŞ

Kastamonu, Eylül, 2015

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KASTAMONU İLİ CUMHURİYET DÖNEMİ ORTAÖĞRETİM KURUMLARI (1923-1950)

Yeşim BEKTAŞ

Kastamonu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Eski

Araştırmanın konusu, 1923-1950 yılları arasında Kastamonu'daki orta öğretim kurumlarıdır. Öğretmen Okulu, Lise ve Sanat Okulu gibi imparatorluktan Cumhuriyete miras kalan eğitim kurumlarının yanında; Kız Ortaokulu, Köy Enstitüsü ve Kız Sanat Enstitüsü gibi okullar da 1923-1950 arasında açılmıştır.

Araştırmanın giriş kısmında eğitim tarihimiz hakkında kısa bilgi verilmiş; özellikle Tanzimat ve I. Meşrutiyet dönemi eğitiminin nitelikleri tanıtılmıştır. Birinci bölümde klasik eğitim veren kurumlardan Kastamonu Lisesi ile Kız Ortaokulu ele alınmıştır. Kastamonu Lisesi 1885 yılında kurulmuş olup Türkiye'de açılan ilk resmi lise özelliğini taşımaktadır.

1924'de Kız Lisesi açılmış; ancak ülke genelinde karma eğitime geçilmesinden dolayı işlevini ortaokul olarak sürdürmüştür. Kızların kısa yoldan meslek sahibi olmaları için Akşam Kız Sanat Okulu ile başlatılan çalışmalar 1945'de Kız Sanat Enstitüsü'nün açılmasıyla daha nitelikli bir duruma getirilmiştir.

Cumhuriyet öncesinde kurulan Sanayi Mektebi, araştırdığımız dönem içinde de eğitim-öğretim çalışmalarını başarıyla sürdürmüş, çeşitli adlar değiştirerek günümüze kadar gelmiştir.

İmparatorluk döneminde açılan öğretmen okullarından Darülmuallimat 1923’de; Darülmuallimin de ekonomik gerekçelerle 1931’de kapatılmıştır. Devlet; öğretmen ihtiyacının sürekli artması üzerine önce kurslarla soruna çözüm aramış; yeterli olmayınca 1940 yılında Köy Enstitüleri uygulamasını başlatmıştır. Bunun üzerine aynı yıl Kastamonu’da Gölköy Köy Enstitüsü açılmıştır.

Okullarda yüksek düzeyde nitelikli eğitim-öğretim yapılmıştır. Cumhuriyet döneminin önemli şair ve yazarlarında Orhan Şaik Gökyay, Arif Nihat Asya ve Rıfat Ilgaz orta öğrenimlerini Kastamonu’daki okullarda yapmışlardır.

Sosyal ve kültürel etkinlik olarak müsamere, sergi ve anma geceleri düzenlenmiştir. Ayrıca çevre gezileri ve izcilik çalışmaları da dikkat çekmektedir. Yerel basın tüm bu çalışmalara geniş şekilde yer ayırmıştır.

Önemle belirtmek istediğimiz bir husus da şudur: Valiler okulların çalışmalarıyla yakından ilgilenmiş, düzenlenen her türlü etkinliğe devamlı katılmışlardır.

Anahtar kelimeler: Kastamonu, Cumhuriyet Dönemi, Ortaöğretim Kurumları.

2015, 162 sayfa

Bilim Kodu : 6041

ABSTRACT

Master Thesis

KASTAMONU CITY REPUBLICAN ERA SECONDARY INSTITUTIONS (1923-1950)

Yeşim BEKTAŞ

Kastamonu University

Institute of Social Sciences

Department of Social Studies Education

Supervisor: Asst. Assoc. Dr. Mustafa ESKİ

The subject of the study, between the years 1923-1950 are between secondary schools in Kastamonu. Teachers, inherited from the empire, such as the Republic High School and School of the Arts next to the remaining training institutions; Girls Secondary School, as the school's Graduate School of Arts was opened in the village and girls in 1923-1950.

Research presented in the introduction of a short information about our education; First Constitutional Reforms and especially the quality of the training period has been introduced. In the first part of the classical educational institutions Kastamonu High School Girls Secondary School were discussed. Kastamonu High School was founded in 1885 and opened the first official high school bears the property in Turkey

Girls High School opened in 1924; but it continued to function because of the introduction of co-education in secondary schools across the country. The evening started working with Art School for Girls to be employed in a more direct way the girls were brought to the opening of the 1945 qualified status Girl Art Institute.

Founded in pre-Republican Industrial School, also in the period we continued education efforts we have successfully explored is modifying several names come up today.

Empire in 1923 during the opening Darülmua'llimat school teacher; Darülmua'llimin is also closed in 1931 for economic reasons. State; Before the continuous increase of the teachers on the need to find solutions to the problems that the course; Without adequate in 1940, it began the Village Institutes application. The Institute was opened in Kastamonu village Gököy same year on it.

High quality education in schools is made. Orhan important poets and writers in the Republican era Şaik Gökyay have done Arif Nihat Asya and Rifat Ilgaz secondary education in schools in Kastamonu.

Ceremonies as social and cultural events, exhibitions and memorial night is regulated. Also noteworthy in sightseeing and scouting activities. Local press has widely separate places in all these efforts.

An important consideration is that we would like to state: Governor were interested in the work of schools have participated in every event held constant.

Keywords: Kastamonu, Republican of Secondary Education

2015, 162 pages

Science Cede: 6041

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	IX
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ	1
1.KLASİK EĞİTİM VEREN KURUMLAR.....	7
1.1. KASTAMONU LİSESİ	7
1.1.1. Kastamonu Lisesi'nde Görev Yapan Müdürler.....	16
1.1.1.1. 1885-1923 Yılları Arası.....	16
1.1.1.2. 1923- 1950 Yılları Arası.....	16
1.1.2. Kastamonu Lisesi'nde Görev Yapan Öğretmenler.....	20
1.1.2.1. Branşlarına Göre Öğretmenler.....	20
1.1.2.2. Çalışmasıyla İz Bırakan Öğretmenler.....	23
1.1.3. Liseden Yetişen Yazar, Fikir ve Sanat Adamları.....	36
1.1.3.1. Orhan Şaik Gökyay.....	36
1.1.3.2. Arif Nihat Asya.....	38
1.1.3.3. Ziya Göğem.....	41
1.1.3.4. Fethi Tevetoğlu.....	41
1.1.3.5. Arslan Kaynardağ.....	41
1.1.3.6. Hüseyin Avni Özbenli.....	42
1.1.3.7. Aziz Demircioğlu.....	42
1.1.3.8. Siyami Özel.....	43
1.1.4. Lisede Düzenlenen Sosyal Faaliyetler.....	43
1.1.4.1. Müsamereler.....	43
1.1.4.2. Konferanslar.....	46
1.1.4.3. Anma Günleri.....	47
1.1.4.4. Atatürk'ün Cenaze Töreni.....	49
1.1.4.5. Lise Mezunlarının Toplantıları.....	50
1.1.4.6. Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları.....	50

1.1.4.7. Sergiler	51
1.1.4.8. Spor ve İzcilik Faaliyetleri.....	52
1.1.4.9. Geziler.....	54
1.1.5. Kültürel Faaliyetler.....	57
1.1.5.1. Dergiler.....	57
1.1.6. Öğrencilerin Faaliyetleri.....	60
1.1.6.1. Açıksöz Gazetesi'ndeki Yazılar.....	60
1.1.6.2. Doğrusöz Gazetesi'ndeki Yazılar.....	60
1.2. KIZ ORTAOKULU.....	61
1.2.1. Görev Yapan Müdürler.....	64
1.2.2. Görev Yapan Öğretmenler.....	64
1.2.2.1. Türkçe Öğretmenleri.....	64
1.2.2.2. Tarih-Coğrafya Öğretmenleri.....	64
1.2.2.3. Matematik Öğretmenleri.....	65
1.2.2.4. Biyoloji Öğretmenleri.....	65
1.2.2.5. Fransızca Öğretmenleri.....	65
1.2.2.6. Müzik Öğretmenleri.....	66
1.2.2.7. Beden Eğitim Öğretmenleri.....	66
1.2.2.8. Biçki –Dikiş Öğretmenleri.....	66
1.2.2.9. Resim Öğretmenleri.....	66
1.2.3. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler.....	66
1.2.3.1. Müsamereleler.....	66
1.2.3.2. Mezuniyet Törenleri.....	67
1.2.3.3. Sergiler.....	68
1.2.3.4. Geziler.....	69
1.2.3.5. Yardımlar.....	69
1.2.4. Öğrencilerin Faaliyetleri.....	70
2.MESLEKİ EĞİTİM VEREN KURUMLAR.....	72
2.1. DARÜLMUALLİMİN.....	81
2.1.1. Okuldan Yetişen Yazar, Fikir ve Sanat Adamı.....	81
2.1.1.1. Mehmet Rıfat Ilgaz.....	81

2.1.2. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler.....	82
2.1.2.1. Müsamereler.....	82
2.1.2.2. Geziler.....	83
2.1.2.3. Spor Faaliyetleri.....	84
2.2. SANAYİ MEKTEBİ.....	84
2.2.1. Görev Yapan Müdürler (1923-1950)	90
2.2.2. Görev Yapan Öğretmenler (1923-1950)	91
2.2.2.1. Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Öğretmenleri.....	91
2.2.2.2. Matematik Öğretmenleri.....	91
2.2.2.3. Fen Grubu Öğretmenleri.....	91
2.2.2.4. Tarih- Coğrafya Öğretmenleri.....	91
2.2.2.5. Ağaç İşleri Öğretmenleri.....	91
2.2.2.6. Beden Eğitimi Öğretmenleri.....	92
2.2.2.7. Metal İşleri Bölümü Öğretmenleri.....	92
2.2.2.8. Tesviye Bölümü Öğretmenleri.....	92
2.2.3. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler.....	93
2.2.3.1. Müsamereler.....	93
2.2.3.2. Sergiler.....	95
2.2.3.3. Yardımlar.....	95
2.2.4. Öğrencilerin Faaliyetleri.....	96
2.3. AKŞAM KIZ SANAT OKULU VE KIZ SANAT ENSTİTÜ.....	96
2.3.1. Görev Yapan Müdürler.....	105
2.3.1.1. Nedime Cebecioğlu.....	105
2.3.1.2. Zehra Duru.....	106
2.3.1.3. Nazıma Gökçel.....	106
2.3.1.4. Müzehher Egesel.....	106
2.3.1.5. Belkıs Balkaş.....	106
2.3.2. Görev Yapan Öğretmenler.....	106
2.3.2.1. Biçki Dikiş Bölümü Öğretmenleri.....	107
2.3.2.2. Moda -Çiçek Bölümü Öğretmenleri.....	107
2.3.2.3. Nakış Bölümü Öğretmenleri.....	107

2.3.2.4. Ev İdaresi ve Yemek Bölümü Öğretmenleri.....	107
2.3.2.5. Resim Öğretmenleri.....	107
2.3.2.6. Tarih, Türkçe, Fizik ve Kimya Öğretmenleri.....	107
2.3.2.7. Çocuk Bakım Bölümü Öğretmenleri.....	107
2.3.3. Öğrenciler İle İlgili Bilgiler.....	107
2.3.3.1. Akşam Kız Sanat Okulu İlk Kayıtlı Öğrenciler (1939-1940).....	108
2.3.3.2. Akşam Kız Sanat Okulu İlk Mezunları (1940-1941).....	108
2.3.3.3. Kız Sanat Enstitüsü İlk Mezunları (1946-1947).....	109
2.3.4. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler.....	110
2.3.4.1. Sergiler.....	110
2.3.4.2. Defileler.....	112
2.4. GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜ.....	113
2.4.1. Görev Yapan Müdürler.....	122
2.4.2. Görev Yapan Öğretmenler	122
2.4.3. Eğitim Kursu ve Köy Enstitüsü İlk Mezunları.....	124
2.4.3.1. Eğitim Kursu İlk Mezunları (1938)	124
2.4.3.2. Gököy Köy Enstitüsü İlk Mezunları (1944)	125
2.4.4. Köy Enstitüsünde Düzenlenen Sosyal Faaliyetler.....	127
2.4.4.1. Mezuniyet Törenleri.....	127
2.4.4.2. Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları.....	131
3.DEVLET ADAMLARININ OKULLARI ZİYARETİ.....	132
3.1. Mustafa Necati.....	132
3.2. Hasan Ali Yücel.....	134
3.3. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü.....	135
4.	
SONUÇ.....	137
KAYNAKÇA.....	139
EKLER.....	143
Fotoğraflar.....	143
ÖZGEÇMİŞ.....	162

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

C. : Cilt

s. : Sayfa

Yay. : Yayınları

Bkz. : Bakınız

GİRİŞ

Türk eğitim tarihi süreç olarak ilk Türk devletlerinden başlamaktadır. Özellikle Hun, Göktürk ve Uygurlarda eğitim anlayışı genel olarak çocuk ve gençlerin sosyalleşmesini temel almıştır. Bu devletlerde aile ve çevreye dayalı bir eğitim öne çıkmıştır. O dönemde kahraman, cesur, yiğit, bahadır, zorlu anlamlarında kullanılan ve ideal insan tipini temsil eden alp insan tipine büyük önem verilmiştir.¹

İslâm tarihinin başlangıcında câmi-okul türü eğitim müessesesinde dersler görülmüştür. Hangâh, ribat, tekke ve zaviyeler ile kütüphaneler Türk- İslâm tarihinin birer eğitim kurumu olmuştur. Atabeylik, lalalık, âhilik gibi müesseseler de bu dönemin eğitim kurumlarındandır.²

Büyük Selçuklu Devleti sultanı Alparslan ve oğlu Melikşah'ın veziri Nizam'ül-Mülk tarafından medreseler kurulmuştur. Bunların en meşhuru Bağdat Nizamiye Medresesi'dir. Bu medreseyle İslâm ve Türk tarihinde, ilk defa denilebilecek yenilikler uygulamaya konmuş; eğitim-öğretim faaliyeti külliye bünyesinde yapılmaya başlanmıştır. Câmilerdeki eğitim-öğretim de medrese bünyesine nakledilmiştir. Böylece eğitim, düzenli bir plan dahilinde yapılmaya başlanmış, kısmen de olsa düzensizlik ve eğitimdeki hedefsizlikler sona ermiştir. Osmanlı Devleti birçok yönlerden olduğu gibi, eğitim-öğretim yönünden de Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir devamı ve mirasçısı niteliğinde olmuştur. Osmanlı Devleti'nde ilk eğitim ve öğretimin yapıldığı yer Sıbyan Mektebi'dir. Günümüzdeki ilkokulun karşılığıdır.³ İslam'ın her yönüyle hâkim olduğu Klasik Osmanlı dönemi eğitim kurumlarında ahlâkla ilgili bir ders yer almamaktadır. Bu durum dönemin bütün eğitim kurumları için geçerlidir.

¹ G.Kırpık, **Türk Eğitim Tarihi**, Otorite Yay., Ankara 2012, s.7.

² G.Kırpık, **a.g.e.**, s.33.

³ G.Kırpık, **a.g.e.**, s.102.

Fatih döneminde sıbyan mektebiyle ilgili yapılan programların ve getirilen önemli kuralların Fatih'ten sonra bozulduğu görülmüş, bundan sonra sübyan okullarında öğretmen olabilmek için mahalle camisinin din görevlileri yeterli sayılmış, hatta sübyan okulu öğretmenliğine belirli risaleleri okuyabilenler öğretmen olarak görevlendirilmiştir.⁴

Medreseler, kuruluş ve yükseliş devirlerinde Osmanlı toplumunun en yaygın eğitim-öğretim kurumları, medreseler olmuştur. Medreseler tarihinde Osmanlıların esas önemi, medrese teşkilâtını bir düzene koymuşlardır. Osmanlı Devleti sınırları içindeki medreseler, ilk defa Yıldırım Bayezit devrinde bir düzenlemeye tâbi tutulmuşlarsa da, esas teşkilât Fatih zamanında yapılmıştır.⁵ Bu dönemde açılan Sahn-ı Seman medreseleri, Kanunî döneminde Süleymaniye Medreseleri kuruluncaya kadar en yüksek pâyeli medreseler olarak devam etmiştir.

Osmanlı medrese teşkilatındaki bir diğer önemli düzenlemeyi de 16. yüzyıl ortalarında Kanunî Sultan Süleyman yapmıştır. Bu teşkilât düzenlemeleri, her iki padişahın da kendi yaptırdıkları külliyeler esas alınarak yapılmıştır. Kanûnî, medrese teşkilâtının en başına kendi Dârülhadîs'ini getirmiş, sisteme bir tıp medresesi eklemiş ve altmışlı medreselerin sayısını çoğaltmıştır. Kanûnî'den sonra da, medreselerin üst kademesinde maaş esasına dayalı bazı yeni düzenlemeler yapılmıştır.⁶

III.Selim döneminden Meşrutiyet'in ilanına kadar geçen süreç, Osmanlı'nın eğitim teşkilatında Batı modelinde köklü değişikliğe gittiği, askerî ve sivil mektepler açtığı ve yeni eğitim nizamnâmelerinin hazırlandığı yıllar olmuştur. Bu dönemde askerî eğitim vermek üzere Mühendishâne-i Berrî-i Humâyûn açılmış, tercüme faaliyetleri de hız

⁴ H. A. Koçer, **Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi**, İstanbul,1991, s. 6

⁵ M. Ergün, **İkinci Meşrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914)**, Ocak Yay. Ankara, 1996, s.29.

⁶ Aynı yer.

kazanmıştır. Fransızca başta olmak üzere Arapça ve Farsça'dan eserler Türkçe'ye tercüme edilmiştir.⁷

II.Mahmut döneminde okuma-yazma zorunlu hale getirilmiştir. Batı tarzında rüşdiyeler açılmış, yükseköğretim seviyesinde eğitim veren Tıbbiye ve Harbiye Mektepleri kurulmuştur. Bu dönemde ilk resmî gazete olan Takvim-i Vekayi yayın hayatına başlamış ve ilk kez yurt dışına öğrenci gönderilmiştir. Diğer yanda yabancı devletlerle resmî yazışmaları yapmak ve yabancı dil bilen devlet memuru yetiştirmek amacıyla 1833'de Tercüme Odası açılmıştır.⁸

Rüşdiyeler, batılı tarzda Osmanlı modernleşme çabasının bir sonucu olarak ortaya çıkmış, Sıbyan mektepleri üzerinde tesis edilmiştir. Rüştiyelerin asıl amacı devlet teşkilatına memur yetiştirmektir. Bu okullar Tanzimat eğitim sisteminin temelini oluşturmuş ve hızla yaygınlaşmıştır.⁹

1876 yılına gelindiğinde ülke genelinde 423 rüştiye mektebinde 19330 öğrenci olduğu görülmektedir. Okul sayısı II.Abdülhamit dönemi sonuna doğru 619'a yükselmiş olup bunların 54'ü kız rüştiyesidir. Rüştiyelerdeki toplam öğrenci sayısı 40 bin civarındadır.¹⁰

1839 yılında Tanzimat Fermanı ilan edilmiştir. Yeni dönemde medrese düzeni devam etmekle beraber, modern mektep sistemine geçilmeye başlanmıştır. Tanzimat döneminde açılan ve çeşitli aksamalara uğrayan diğer bir eğitim kuruluşu da üniversite düzeyinde eğitim yapan Darüfünun'dur. Tanzimat ideolojisine uygun olarak açılmak istenen bu okulda Batı ilim, teknik ve fennin uygulanması amacıyla açılmak istenmiştir. Yine bu dönemde tarım ve başka alanlarla ilgili meslek okulları açılmıştır.1847'de açılan

⁷ G.Kırpık, **a.g.e.**, s.181-182.

⁸ G.Kırpık, **a.g.e.**, s.185-189.

⁹ M.S.Yılmaz, **Tanzimat Sonrası Eğitimde Modernleşme Sürecinde Kastamonu Rüştiyeleri 1869-1903**, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı:1, C.29, Temmuz 2009, s.839

¹⁰ M.S.Yılmaz, **a.g.m.**, s.840

Ziraat Okulu bunlardan biridir. Öğretmen yetiştirmek amacıyla da 1848'de Darülmuaallim-i Rüşdi ve 1870'de ilk kız okulu olan Darülmuaallimat bunlardan bir kaçıdır.¹¹

Tanzimat döneminde, eğitim alanında yapılan yeniliklerin başlıca üç amacı vardır:

- a) Tarihî gelişim süreci içinde, yenilikler ülkede bir ihtiyaç haline gelmiş; halkın eğitilmesi devletin aslî görevlerinden biri olmuştur. Tanzimat döneminde Osmanlı eğitim reformu, devlet bünyesindeki reformlardan biri olarak düşünülmüş ve ötekiler gibi, “Batılılaşma” şeklinde anlaşılmıştır.
- b) Osmanlı yönetimine ve Türklere karşı düşmanca davranan Avrupa kamuoyunu kazanmak düşünülmüştür.
- c) Avrupa devletlerinin baskıları nedeniyle reform öngörülmüştür.¹²

I.Meşrutiyet döneminde Osmanlı Devleti’nin ilk anayasası olan Kanun-i Esasi’ye eğitimle ilgili önemli maddeler konmuş, ancak savaşlar nedeniyle arzu edilen çalışmalar yapılamamıştır. Kanun-i Esasi’de eğitimle ilgili hükümler şunlardır:

- 15. Madde: “Emir-i tedris serbesttir, muayyen olan kanuna tebaiyyet şartıyla her Osmanlı umumî ve hususî tedrise mezundur.” Her Osmanlı vatandaşı ilgili kanuna uymak şartıyla serbestçe genel ve özel öğretim yapabilir.
- 16. Madde: “Osmanlı ülkesinde bulunan çeşitli toplumların umur-ı itikadiyelerine müteallik olan usul-i tâlimiyeye hâlel getirilmeyecektir.” Bu ifadeler, çeşitli dinî inanıştaki toplumların din ve inanışlarına ilişkin öğretim

---

¹¹ H. A. Koçer, **a.g.e.**, s.6.

¹² Y.Akyüz, **Türk Eğitim Tarihi**, Pegem Akademi Yay., Ankara 2008, s.159.

yöntemi ve biçimine dokunulmayacaktır, anlamındadır. Aynı maddede ülkedeki tüm mekteplerin devletin denetiminde olduğunu da belirtilmiştir.

- 114. Madde: “Osmanlı efradının (bireylerin) kâffesince (tümü için) tahsil-i maarifin (öğrenimin) birinci mertebesi (ilköğretim) mecburi olacak ve bunun derecat ve teferruatı nizam-ı mahsus (ayrı bir düzenleme) ile tayin kılınacaktır. ¹³

I. Meşrutiyet sonrasında çok sayıda meslek ve sanat okulu eğitim ve öğretime başlamış; ayrıca sağır, dilsiz ve körler için de okullar açılmıştır. Bu dönemde Kastamonu merkez ve kazalarında oldukça fazla sıbyan ve rüşdiye mekteplerinin olduğu görülmektedir. 1876 tarihli vilayet salnamesinde 1’i kız 18 rüştiye mektebinin olduğu; bu okullarda 44 öğretmenin görev yaptığı 961 öğrencinin öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. ¹⁴

1889’a gelindiğinde ise durum şu şekildedir:

23 rüştiye mektebi, 83 öğretmen ve 1753 öğrenci mevcuttur. Ayrıca Kastamonu’da ilk kız rüştiyesinin 1875’de, askeri rüştiyenin de 1884 yılında açıldığını belirtmek gerekir. ¹⁵

II. Meşrutiyet döneminin başlamasıyla alfabe ve harf tartışmalarının yeniden şiddetlendiği görülmektedir. II. Meşrutiyet’in ilanından bir süre sonra, harf ve yazım kurallarını düzeltmek ve düzenlemek için, Maarif Bakanlığı tarafından komisyonlar oluşturulmuş, bunların yanısıra Islah-ı Huruf Cemiyeti gibi özel dernekler de kurulmuştur. Zamanla alfabe konusu, ülkedeki bütün aydınları ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir. Bu alandaki görüşler; Arap harflerinin iyileştirilmesi ya da Arap harfleri bırakılarak Latin harflerinin kabul edilmesi olarak iki gruba ayrılmaktadır. ¹⁶

---

¹³ Y.Akyüz, **a.g.e.**, s.224.

¹⁴ M.S.Yılmaz, **a.g.m.**, s.842.

¹⁵ M.S.Yılmaz, **a.g.m.**, s.848-849.

¹⁶ M. Ergün, **Atatürk Devri Türk Eğitimi**, D.T.C.Fakültesi yay., Ankara 1982, s. 88

Kurtuluş Savaşı zaferle sonuçlanmış, 29 Ekim 1923’de Cumhuriyet ilan edilerek Türk Devleti kurulmuştur. Bu dönemde eğitim alanında birçok gelişme olmuştur. Okulların fiziki ihtiyaçları karşılanmıştır. Genel prensip olarak laik eğitim esası, ortaöğretimin de hareket noktası olmuştur; milli kültürün kuvvetlendirilmesi üzerinde en fazla durulmuştur bu doğrultuda ana dil ve Türk Tarihi ders programlarında önemli ölçüde yer almıştır.¹⁷

Cumhuriyet dönemi eğitiminin özelliklerini şu şekilde ifade etmek mümkündür: ¹⁸

Halkın okuma, yazma oranının son derece düşük olmasından dolayı eğitime çok önem verilmiştir. Atatürk bizzat kendisi başöğretmen unvanı ile eline tebeşir alarak kara tahta önünde halka ders vermiş, kitlelerin eğitim düzeyinin yükselmesi için büyük çaba harcamıştır. Eğitimde genel olarak sayısal bakımdan önemli gelişmeler sağlanmıştır. 1924’de çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış ve medreseler kapatılmıştır. Eğitim laikleştirilmiş ve demokratikleştirilmiştir. Özellikle tarih ve dil konularında millî bir amaca yönelme başlamıştır. Lâtin harfleri kabul edilmiştir. Kadınların eğitimine önem verilmiş ve bu alanda önemli gelişme sağlanmıştır. Erkek-kız karma eğitim gerçekleştirilmiştir. İlkokul öğretmenlerinin maaşları 1948’den itibaren devlet bütçesinden ödenmeye başlanmıştır. Bir süre köy çocuklarının eğitimi üzerinde durulmuş ve bazı uygulamalar başlatılmıştır. Atatürk ilkelerine bağlı, laik, aktif yeni bir insan tipi yetiştirmek eğitimin en önemli amaçlarından biri olmuştur. Özellikle 1940’lara kadar halk eğitimine önem verilmiştir. 1945’lerden itibaren eğitim bilimlerindeki gelişmeler kara Avrupa’sının etkisinden çıkarak ABD’deki eğitim görüşleri ve uygulamaların etkisine girmiştir. 1961 Anayasasının 114. Maddesi idarenin her türlü eylemlerine karşı yargı yolunu açtığı için bu tarihten sonra öğretmenin verdiği sınav notuna karşı öğrencinin idare mahkemesine itiraz edebilme hakkı doğmuştur. Eğitim sorunlarının tartışıldığı şûralar toplanmıştır.

¹⁷ O.Ergin, **Türk Maarif Tarihi**, Cilt:5, İstanbul 1943, s.1734

¹⁸ Y.Akyüz, **a.g.e.**, s.327-328.

I.BÖLÜM

KLASİK EĞİTİM VEREN KURUMLAR

1.1. KASTAMONU LİSESİ

I. Meşrutiyet döneminde eğitim sahasında önemli adımlar atılmıştır. Rüşdiyeleri bitirenler daha yüksek düzeyde eğitim yapmak için İstanbul'a gitmiş, fakir aile çocukları ise bu imkândan yoksun kalmıştır. Bu durumu dikkate alan yöneticiler, ülkenin muhtelif yerlerinde ve özellikle vilayet ve sancak merkezlerinde idadi okullarının açılmasını sağlamışlardır. Kastamonu'da da idadi açılması düşünülmüş, binanın resimleri ve keşif defterleri İstanbul'a gönderilerek Maarif Nezareti'nden izin istenilmiştir. 12 Mart 1301 (24 Mart 1885) tarihli telgrafname ile inşaatın başlatılması emredilmiştir. Bunun üzerine vilayet bahçesi olarak kullanılan arazinin bir bölümü üzerine bina inşaatı fiilen 18 Mart 1301 (30 Mart 1885) günü başlatılmıştır. Bugün Kastamonu Üniversitesi Rektörlük binası olarak kullanılan bina, dikdörtgen şeklinde ve doğu- batı istikameti üzerine planlanmıştır.¹⁹

Yapım işlerini yürütmek üzere, valilikçe, aşağıdaki kişilerden oluşan bir komisyon kurulmuştur:

Mustafa Neşet Efendi (Başkan, Evkaf muhasebecisi), Ahmet Rıza Bey (II. Başkan Ticaret Mahkemesi Başkanı), Reşit Bey (üye, Defter-i Hakani memuru), Salih Efendi (Orman Müdür Yardımcısı), Hafız Tevfik Efendi (Vilayet İdare Meclis Üyesi) Hacı Ahmet Efendi (Ticaret Mahkemesi Üyesi), Mehmet Efendi (Maden Mühendisi) Hacı Mustafa Ağa (Belediye Üyesi), Nuri Efendi, Artin Efendi, Tanasaki Efendi.²⁰

¹⁹ M. Eski, **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2005, s.13.

²⁰ M.Eski , **Kastamonu Valileri 1838-2000**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2000, s.27.

Arazinin özelliği gereği binanın dereye bakan temeli daha derin kazılmış, kaymayı önlemek için bina kestane kazıklarının üzerine oturtulmuştur. Kazı için bin Osmanlı altını harcandığı ifade edilmiştir.²¹

İnşaatın temel hazırlıklarının bitmesi üzerine Vali Abdurrahman Paşa 2 Mayıs 1885 günü okulun temelini atmıştır. Vilayetin önde gelen bütün şahsiyetleri, memurlar ve kalabalık bir vatandaş topluluğu merasimde hazır bulunmuştur. İstinaf Mahkemesi üyesi Mahir Efendi şu şekilde dua etmiştir:

“Elhamdülillâhi Rabbilâlemin vesselâtü vesselâm ala nebiyyina ve âlihî ecmaîn. Cenâb-ı Rabb-ı ibâd veli nimetimiz padişâhımız efendimiz hazretlerinin ömr ü şevket-i mülukânelerini müzdâd ve memâlik-i mahrûse-i şâhânelerinde bu gibi tesisat-ı hayriyeyi lâ tuhsa ve bî â’dâd buyursun ve günden güne maârif ve fezâilin terakkiyatı ile vatan-ı umûmîmizi yakın vakitte dârülfünûn-i âlem eylesin ve bu mektepte tahsil-i hüner ve maârif edecek evlâd-ı vatani devlet ve memleketle umum tebaa-i şâhânelerinin hayr ve faidesine hâdim etsin ve iş bu dârüttahsil ile makâtib-i saireden yerişecek çocukları her sınıf tebaa-i şâhânenin devlet ve vatan ve memleket hizmetlerinde bilittifak sa’y ve gayret etmek, istikbalen mesudül-hal olmalarına delâlet eyleyeceğini bilerek ona göre çalışmak niyet-i hâlise ve efkâr-ı selîmiyesiyle zihinlerini meşhun ve her türlü fâsit fikirle su-i ahlâktan masun buyursun. Bu beldemizin ve sâir memâlik-i mahrûse-i şâhânede olan bilâdı âfât-ı semâiye ve arzıyeden masûn edip dilhâh-ı âli vechile nev-be-nev envâ-i terakkiyâta mazhar etsin.”²²

Vali Abdurrahman Paşa törende bir konuşma yapmış ve şunları söylemiştir:

“İş bu duâların bilcümle güzel temennileri câmi olması dergâhü’l-vâhitte kabulü arzusundan başka bize pek de söz bırakmıyor. Maârifin kıymetini dahi lehülhamd

²¹ Ö.K.Ağar, “*Lisemizin Tarihi*”, **Kastamonu Lisesi Dergisi**, 1944, s.20.

²² M. Eski, **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay.,Ankara 2005, s .14.

halkımız takdir etmekte bulunduğundan bu babda dahi tekrar ve tatvil-i güftâra hâcet yoktur. Yalnız şurasını ihtar etmek isterim ki, cenâb-ı mâlikü'l mülk'ün zıll-ı mukaddes ve âlîsi ve maârifin bizzat ve bilhassa hâmîsi olan velinimetimiz pâdişâhımız efendimiz hazretlerinin asr-ı hümâyunlarında ulûm ve maârifin terakkıyatını görmekle bahtiyar ve müftehir olduğumuzdan dolayı südde-i seniyye-i mabudiyyete ve atabe-i aliyye-i metbûiyyete daimen borçlu olduğumuz hamd ve şükürü hiç hatırdan çıkarmamalıyız. Zira şu birkaç seneden beri memâlik-i mahrûsada maârifin nasıl bir sûratle ilerlemekte olduğunu, hayrhâhânemizin değil, bedhâhânemizin bile inkâra mecâli yoktur. Hele bu vilâyetteki tesisât-ı hayriyenin her biri ve hususiyle yakında teessüs edip işte şu gözümüzün önünde duran Mekteb-i Rüştî-i Askerî ile Darülmuaallimîn-i sıbyan mücessem ve müşekkel ve en yeni birer şahit ve ispattır. Bir de şu toplanmamızın bâisi teminen vaz-ı esas olan iş bu mektepte şeriatımızın ve kanunumuzun müsavat-ı hukukiye bahş etmesiyle müteşekkik müslim ve gayrimüslim bilcümle sunûf-ı tebaa-i şâhâne etfali bihasebizzeman şiddet-i ihtiyacı nümâyan olan fûnûn ve maârifin muhteliten ve müctemian tahsilinde bulunacaklarından bunun hâlen ve istikbâlen enva-ı fevâid ve muhassenatı hâtıra gelebileceğinden daha ziyade olmasına itimat edilmelidir. Cenâb-ı azizülcebbâr bu âlemde mekâtib ve mekâsib bâki oldukça bu devlet-i muazzamayı kemâl-i şevket ve kuvvet ve muzafferiyetle pâyidar ve memâlik-i mahrûse-i şâhâneyi enva-ı maârif ve terakkıyât envarıyla daimen ziyadar buyurup bu mekteplerde yerişecek evlâd-ı vatanı dahi saye-i saltanat-ı seniyyede vatan ve memleketin hayır ve selâmetine hâdim eylesin. Âmin".²³

Okula devam etmek isteyenleri mağdur etmemek için inşaatın bitmesi beklenmemiş ve Askerî Rüşdiye Mektebi'nin bir bölümünde eğitim- öğretime hemen başlanmış, okul müdürlüğüne de Celâl Bey atanmıştır.²⁴

---

²³ M. Eski, **a.g.e.**, s.14.

²⁴ M.Eski , **a.g.e.**, s.15.

İnşaatın tamamlanması üzerine 2 Ekim 1887 günü açılış töreni yapılmış ve 200 dolayında davetli katılmıştır. Bu konuda Kastamonu Vilayet Gazetesi'nde şu şekilde bir haber yayımlanmıştır:

"Bundan iki buçuk sene evvel, yani 1301 senesi Martının 18. günü saye-i maal-i vaye-i hazret-i padişahide teminen esası vaz' olunan Kastamonu Mekteb-i İdadisi'nin bazı nevakıs-ı dahiliyesi itmam olunmaksızın Maarif Nezaret-i Celilesince Tarih-i tabii ve umumi muallimlikleri inzimamıyla müdüriyetine tayin olunan rifatlı Celâl Bey'in vurudu üzerine muallimin-i sairenin de tedarik edilerek mekteb-i mezkûrun birinci sınıfı geçen sene Şubat evailinde Mekteb-i Rüştî-i Askerî'nin bir koğuşunda teşkil olunarak emr-i tedrisata mübaşeret olunduğu 676 numaralı nüshamızda beyan eylediğimiz gibi sınıf-ı mezburun bu seneki imtihanlarının hitamıyla tevzi-i mükâfat resmini derdest icra ettiğini dahi 697 numaralı nüshamızda maal mesar isâr etmiştik. Bitevfik-i teali saye-i maarif piraye-i hazret-i zıllullâhide mekteb-i mezburun inşaat ve tezhinat-ı dahiliyesi reside-i hadd-i encam olmasıyla birinci sene sınıfı derslerini zikr olunan Mekteb-i Rüştî-i Askerî koğuşunda tedris eden şakirdanın imtihan-ı resmi ve tevzi-i mükâfat-ı dünkü Pazar günü mekteb-i âli-i mezkûrun resmî kûşadı ile beraber icra kılındı. Asr-ı maarifhasr hazret-i şehriyarinin vilayetimizce en güzide, en âli bir eseri vali-i valişân –ı vilayet ubbehettü, devletlü Abdurahman Paşa hazretlerinin intişar-ı fûruz ve maarif hususunda her an meşhud basire-i şükran olan ikdamat-ı celilelerinin en parlak bir burhan-ı mücessemi olan mekteb-i âli-i mezburun büyük salonunda vali-i müşarünileyh hazretleri ile beraber bilcümle erkân ve memurin-i vilayet ve ümeray-ı askeriye ve eşraf ve müteberan-ı beldeden 200'ü müteceviz zevat hazır oldukları halde saat 4' de imtihan-ı resmi icrasına mübaşeret edildi." ²⁵

Aynı gün daha önce girdikleri sınavlarda başarılı olanlar için tevzi-i mükâfat töreni yapılmıştır. Coğrafya, Riyaziye ve Lisan-ı Osmani derslerinden imtihan veren Mustafa Hulusi'nin okul birincisi olduğu görülmüştür. ²⁶

²⁵ M.Eski , a.g.e., s.16.

²⁶ Aynı yer.

Okulda 1886 yılında bir sınıf teşekkül etmiş, 1888'de üç, 1891'de beş ve 1894-1895 ders yılında yedi sınıf meydana gelmiştir. 1892'de yatılı öğrenci alınmaya başlanmış, 50 kişilik kontenjanın yarısı paralı, yarısı da parasız yatılı olarak planlanmıştır. 1901 yılında ziraat şubesi açılmış, ancak daha sonra kapatılmıştır. 1912 yılına kadar idadî olarak devam eden okul, bu tarihten itibaren Sultanî adını almış; fen ve edebiyat şubeleri ile iptidaî kısmı açılmış; böylece ilkokuldan başlayarak 12 yıllık bir eğitim kurumu meydana gelmiştir. 1923 yılında Sultanî adı kaldırılmış, bütün Türkiye'de okullar lise adını almıştır. 1926 yılında da iptidaî kısım kapatılmıştır.²⁷

Sultanî konumunun sona erdiği 1922-1923 öğretim yılında 7 kişi mezun olmuştur. Bu kişilerin isimleri, bölümleri ve memleketleri şu şekildedir:²⁸

Osman (Fen) Kastamonu, Doğan (Fen) Çerkeş, Asım (Edebiyat) Yanya, Şefik (Edebiyat) Yozgat, Arif (Arif Nihat Asya) (Edebiyat) Çatalca, Eşref (Edebiyat) Kastamonu, Fikret (Edebiyat) Üsküp.

Araştırmamızın başlangıcı olan 1923-1924 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Lisesi'nin Bakanlıkça belirlenen kadrosu şu şekildedir :

---

²⁷ Aynı yer.

²⁸ Açıkşöz Gazetesi, 27 Haziran 1923, Sayı: 815

Lise Kısmı	Eski maaş	Yeni maaş
Müdür.....	2200 Kuruş	3000 Kuruş
Rasim Bey (Muavin-i evvel)	400 Kuruş	1000 Kuruş
Tevfik Efendi (Muavin-i sâni)	400 Kuruş	800 Kuruş
Behçet Bey (Muavin-i sâlis)	400 Kuruş	500 Kuruş
Hulusi Bey (Hesap memuru)	1200 Kuruş	1500 Kuruş
İbrahim Bey (Ambar memuru)	800 Kuruş	800 Kuruş
Hacı Kâmil Efendi (İmam)	500 Kuruş	3000 Kuruş(maktuen)
..... Doktor	1500 Kuruş	3000 Kuruş(maktuen)
.....Alet-i Dersiye ve Muhafaza Memuru	-----	1000 Kuruş
..... Hasta Bakıcı	2000 Kuruş	2500 Kuruş(maktuen)
Rasim Bey (Riyaziyat muallimi)	1800 Kuruş	2000 Kuruş
Tevfik Bey (Riyaziyat muallimi)	1600 Kuruş	2000 Kuruş
..... (Riyaziyat muallimi)	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Behçet Bey (Hikmet muallimi)	1600 Kuruş	2000 Kuruş
Nuri Bey (Kimya muallimi)	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Hilmi Bey (Ulum-i tabiiyye)	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Esat Bey (Edebiyat)	1000 Kuruş	1500 Kuruş
Esat Bey (Felsefe)	500 Kuruş	500 Kuruş
Ahmet Zeki Bey (Tarih)	1800 Kuruş	1800 Kuruş
Rojef (Coğrafya)	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Musa Kazım Bey (Din)	1600 Kuruş	2000 Kuruş
Cevdet Bey (Türkçe)	1200 Kuruş	2000 Kuruş
Faik Bey (Arapça)	1800 Kuruş	2000 Kuruş
Salih Bey (Farsça)	600 Kuruş	1000 Kuruş
Fransızca (Devre-i Evveli)	1500 Kuruş	-----
Şakir Bey (Fransızca)	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Cemal Bey (Almanca)	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Hilmi Bey (Hukuk- iktisat)	1000 Kuruş	1000 Kuruş

Nihat Bey (Beden Terbiyecisi)	500 Kuruş	1000 Kuruş
Ahmet Bey (Resim)	500 Kuruş	1000 Kuruş
..... (Musiki)	500 Kuruş	1000 Kuruş
.....(Yazı)	500 Kuruş	1000 Kuruş

İptidai Kısım	Eski maaş	Yeni maaş
Baş Muallim Zihni Efendi	1500 Kuruş	1500 Kuruş
Ahmet Hulusi Bey	800 Kuruş	1000 Kuruş
Kaşif Efendi	900 Kuruş	1000 Kuruş
Arif Efendi	1000 Kuruş	1000 Kuruş
Hasan Efendi	1000 Kuruş	1000 Kuruş
Sabri Efendi	1000 Kuruş	1000 Kuruş
Abdullah Efendi	1000 Kuruş	1000 Kuruş

Bakanlıkça, 1923-1924 eğitim- öğretim yılında liseye 7 parasız yatılı öğrenci alınması ve okul ücretinin 130 lira olması kararlaştırılmıştır. Açıksöz gazetesi bu durumu, zenginin okuyup fakirin okuyamaması anlamına geldiğini ifade ederek eleştirmiştir.²⁹

1927-1928 öğretim yılından itibaren ülke genelinde karma eğitime geçilmiştir. 1936 yılından itibaren Kastamonu Lisesi'nden kız öğrenciler mezun olmaya başlamıştır. Kastamonu Valiliği tarafından yayımlanan yıllıkta; 1938 yılında okulda 795 öğrenci bulunduğu, bunların 82'sinin kız olduğu görülmektedir.³⁰ Okul 1944'e kadar 856 mezun vermiştir.

²⁹ Açıksöz Gazetesi, 3 Eylül 1924, Sayı:1161.

³⁰ Cumhuriyet'in Onuncu Yılı Anması Kastamonu Yıllığı, İstanbul 1938, s.94.

Ortaokul ve lise birlikte olduğu için okul binası ihtiyacı karşılamaya yetmemiş; ortaokul için ayrı bir bina yapımı düşünülmüştür. Avni Doğan'ın valiliği zamanında, 1937 yılında bugünkü lise binasının yapımı için gerekli çalışmalar başlatılmıştır. Yeni bina ile birlikte okulun yatakhane binasının da yenilenmesi kararlaştırılmış ve bu amaçla bir komisyon kurulmuştur. İlk etapta halktan 1500 lira toplanmış, Maliye Bakanlığı da 20 bin lira göndermiştir. Binanın 70-80 bin liraya çıkacağı hesaplanmıştır. Vali Avni Doğan öncülük etmiş, 100 lira bağışlamıştır. Halktan toplanan bağışlarla birlikte son rakam 4400 liraya ulaşmıştır. Hayırsever kişilerin isimleri ve bağış miktarları gazetede duyurulmuştur.³¹

Lisenin yatakhane binası için kadınlar da büyük çaba göstermiş ve beş kişilik bir komite kurmuşlardır. Komitede yer alan kadınların isimleri şunlardır: Başkan Münire Doğan (valinin eşi), ikinci başkan(vali yardımcısının eşi, adı yazılmamış), sekreter Hacer Dicle³²; üyeler, Melek Hadi Şener, Cemile Sadık Ecevitli. Kadınlarımızın eğitime böyle destek vermesi ve çalışması gazete tarafından takdir edilmiş ve kendileri kutlanmıştır.³³

Milli Eğitim Müdürü İrfan Alıcıoğlu, öğrenci sayısının artmasını dikkate alarak yatakhane binasının il ekonomisine faydasına dair bir makale yazmış ve şu görüşleri ileri sürmüştür:

"Binada 350 kişi kalacak ve ücreti 52.500 lira olacak. Aynı zamanda lisede 720 talebe, 22 öğretmen, 8 hademe, 8 memur bulunuyor. Bunlar yılda Kastamonu'ya 30.000 bırakıyor. 52.500 ile 30.000 toplandığında 82.500 lira ediyor. Her öğrenci günde 5 kuruş harcasa 1 ders yılında 8640 lira piyasaya girecek. Öğrencilerin kitap, defter parası 6 lira olduğu için 4320 lira para bırakacak. Şu basit hesaba göre lisenin yatılı olması 94.960 lira para bırakması demek. 6000 liralık giyim masrafı da düşünülürse lisenin şehre

³¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 19 Mayıs 1937, Sayı: 1.

³² Hacer Dicle Kastamonu'nun ilk kadın milletvekilidir. 1939 yılında IV. Dönem milletvekili seçilmiştir. Asıl mesleği ilkokul öğretmenliğidir. (Geniş bilgi için bkz: M.Eski, "İlk Kadın Milletvekillerimizden Hacer Dicle", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C.XI, Sayı:33(Kasım 1995), s. 781-796.

³³ **Doğrusöz Gazetesi**, 19 Mayıs 1937, Sayı:7.

getireceği para 100.000 lira. Böylece yatılı lise il ekonomisine katkı sağlayacaktır."³⁴ Yazının devamında öğrenciler daha modern bir binada yatacakları için sosyal yönlerinin de gelişecekleri vurgulanmıştır.

Lisenin yatakhane binası arsası için 8 kişiye ait gayr-ı menkul kamulaştırılmış ve bu maksatla hak sahiplerine 9460 lira ödenmiştir.³⁵ Ortaokul ile yatakhane binası projesi üzerinde inceleme yapmak üzere Bayındırlık Bakanlığı'ndan bir mimar gelmiş; binalar bugün kullanıldığı şekliyle plânlanmıştır.³⁶

Her iki binanın yapımı için 100 bin liralık ödenek ayrılmıştır. Önce 50 bin lira gönderilmiş ve bu parayla inşaata başlanmıştır. Binaların temeli 29 Eylül 1937 Cuma günü törenle atılmıştır.³⁷ İnşaatın dönemin ekonomik şartları gereği biraz uzun sürdüğü görülmektedir. Yatakhane binası 29 Ekim 1943 Cuma günü saat 15.00'de parlak bir törenle açılmıştır.³⁸ Yeni lise binasının yapımı da aynı yıl bitmiş, ancak 1956 yılına kadar eski binanın kullanılmasına devam edilmiştir. Aynı binada 1956-57 öğretim yılında Kız İlköğretmen Okulu açılmıştır. Bu okul 1970-71 öğretim yılında şimdi Eğitim Fakültesi olarak kullanılan yere taşınmıştır. Boş kalan eski lise binasında bu kez Ticaret Lisesi açılmıştır. Bu okulun da bugün kullanılan yeni binasına taşınması üzerine eski lise binası Defterdarlık tarafından kullanılmak üzere 1975 yılında Maliye Bakanlığı'na devredilmiştir.³⁹ Defterdarlık çeyrek asır burada hizmet vermiş ve bugünkü yeni binasına taşınmıştır. Eski Lise binası Fen Edebiyat Fakültesi açılmak amacıyla 2002 yılında Maliye Bakanlığı tarafından Gazi Üniversitesi'ne devredilmiştir. Önemli bir onarım geçiren bina bugün Kastamonu Üniversitesi Rektörlük binası olarak kullanılmaktadır.

³⁴ **Doğrusöz Gazetesi**, 6 Temmuz 1937, Sayı: 14.

³⁵ **Doğrusöz Gazetesi**, 16 Temmuz 1937, Sayı: 17.

³⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 9 Temmuz 1937, Sayı: 15.

³⁷ **Doğrusöz Gazetesi**, 23 Mayıs 1937, Sayı: 208.

³⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 2 Kasım 1943, Sayı: 695.

³⁹ M.Eski, a.g.e., s.16.

1.1.1. Kastamonu Lisesi'nde Görev Yapan Müdürler

1.1.1.1. 1885-1923 Yılları arası

Araştırmamız 1923-1950 yılları arasını kapsıyor ise de 1885'den 1923'e kadar görev yapan müdürlerin adlarını yazmayı uygun bulduk.

Celal Bey: Okulun ilk müdürüdür. Şubat 1886 – 1888; Musa Kâzım Bey: 19 Ekim 1888 - 8 Kasım 1889; Hüseyin Avni Bey: 9 Kasım 1889- 20 Kasım 1893; Ahmet Saip Bey: 22 Kasım 1893- 11 Mayıs 1898; Rüştü Bey: 15 Eylül 1898- 3 Mayıs 1899; Abdullah Fevzi Bey: 12 Haziran 1889 -1900; Hayri Bey: 14 Şubat 1900- Ocak 1901; Süleyman Efendi: 21 Ocak 1901- 3 Temmuz 1905; Hacı Abidin Efendi: 20 Eylül 1905 - 1908; Mustafa Nezih Bey: 16 Aralık 1908 - 14 Eylül 1909; Mehmet Hilmi Bey: 11 Kasım 1909-1910; Mahmut Nail Bey: 7 Nisan 1910 – 10 Temmuz 1910; Mustafa Nezih Bey: 24 Ekim 1910 - 24 Eylül 1912; Ahmet İhsan Bey: 17 Ekim 1912- 7 Nisan 1913; Mustafa Zihni Bey: 21 Nisan 1913- 6 Ekim 1913; Hüseyin Rasih Bey: 23 Ekim 1913 - 19 Mayıs 1919; Mehmet Behçet Bey: 19 Mayıs 1919 - 30 Aralık 1920.

1.1.1.2. 1923- 1950 Yılları arası

Şükrü Bey: Mehmet Behçet Bey'in ayrılmasından sonra okul müdürlüğüne vekâlet eden Şükrü Bey, 21 Şubat 1921 tarihinde asaleten göreve başlamış ve 25 Mart 1924'te ayrılmıştır. ⁴⁰

Necati Ülgen: 23 Nisan 1924 tarihinde göreve başlamış, 1926 yılında¹ ayrılmıştır. ⁴¹

Süleyman Acar: 1927- 1929 yılları arasında görev yapmıştır. ⁴²

---

⁴⁰ M.Eski , a.g.e., s.25.

⁴¹ Aynı yer.

⁴² Aynı yer.

Nuri Tamaç: 1.9.1929- 28.2.1935 yılları arasında görev yapmıştır. Nuri Tamaç 1308 yılında Kastamonu'da doğmuş ve idadiyi burada okumuştur, Darülfünun Eczacılık şubesini 12.7.1335 tarihinde bitirmiş, aynı yıl Sultanî Kimya öğretmenliğine atanmıştır. 1.9.1339'da Kastamonu Lisesi'ndeki eski görevine dönmüş; burada önce müdür yardımcısı daha sonra da müdür olmuştur. Nuri Tamaç Kastamonu Lisesinin müdürü iken öğrencilerle birlikte Lise adında bir dergi çıkarmıştır. Daha sonra Kastamonu' dan bağımsız milletvekili olmuştur. 3 dönem milletvekilliğinin ardından 1946' da Ankara'da serbest eczacılığa başlamıştır. 1969' da ölmüştür. Pek çok tanınmış kişinin öğretmeni olan Nuri Tamaç adına oğlu Ahmet Niyazi Tamaç tarafından geçen yıllarda ödüller verilmiştir.⁴³

Adil Erturan: 1935 yılında kısa bir süre görev yapmış, aynı yıl ayrılmıştır.⁴⁴

Mahmut Cemal Gökçe: 26.9.1935- 31.8.1936 tarihleri arasında müdürlük yapmıştır. 1317 yılında Trabzon'da doğmuş ve Dâülfünun Felsefe şubesinden 25.07. 1927 tarihinde mezun olmuştur. Gümüşhane Dâru muallimin Mektebi, Kastamonu Sanatlar Mektebi, Erzurum ve Sivas liselerinde öğretmenlik ve Diyarbakır Lisesi'nde müdürlük yapmıştır.⁴⁵

Mehmet Mithat İli: 1.9.1936- 14.10.1941 tarihleri arasında müdürlük yapmıştır. 1311 yılında Kozan'da doğmuştur. 1338'de Dâülfünun Kimya şubesinden mezun olmuştur. 1338'de Düzce İdadisi'nde göreve başlamıştır. Daha sonra Sivas ve Konya liseleri ve Konya Muallim Mektebi öğretmenliklerinde bulunmuştur. Liselerle ilgili kimya kitapları yazmıştır.⁴⁶

---

⁴³ M.Eski , a.g.e., s.25.

⁴⁴ Aynı yer.

⁴⁵ Aynı yer.

⁴⁶ Aynı yer.

Şeref Erdoğan: 18.4.1942- 15. 9. 1945 tarihleri arasında müdürlük yapmıştır. 1325 yılında Tarsus'ta doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsü ve Hukuk Fakültesi'ni bitirmiştir. Eskişehir Lisesi ve Mersin Ortaokul'unda Tarih- Coğrafya öğretmenliği, Sivas Erkek Öğretmen Okulu'nda müdürlük görevinde bulunmuştur. Şeref Erdoğan, müdürler içinde yerel basında yazı yazan bir kişi olarak görülmektedir. Doğrusöz gazetesinde çeşitli konularda 19 makalesi ve şiiri neşredilmiştir.⁴⁷ Ayrıca Ağaç Bayramı, Lozan Barışı, Hava Şehitlerini Anma günlerinde yaptığı 3 konuşma ile Güzelim ve Ilgazım başlıklı 2 şiiri yayınlanmıştır. Birlik gazetesinde de kadınlarla ilgili önemli bir yazısı görülmüştür.⁴⁸ Şeref Erdoğan'nun şiir sanatını yansıtmaları bakımından Ilgazım başlıklı, koşma tarzında ve 11'li hece vezniyle yazdığı şiiri çalışmamıza dahil ettik:

Güzeller bağışın, erler yoldaşın
Tarihle eşitsin, bilinmez yaşın
Benziyor öz Türk'e yücelen başın
Yol ver de geçelim yüce Ilgazım.
Hasretin yolları çıkmaza girdi
Erenler uğrunda boynunu verdi
Taşına yüz süren murada erdi
Yol ver de geçelim güzel Ilgazım.
Yeşiller giyinmiş taşsız güzelsin
Sevdiğim sılada gönül neylesin
Aşıklar koynunda visal eylesin
Yol ver de geçelim güzel Ilgazım.

⁴⁷ Şeref Erdoğan'nun Doğrusöz'de yazdığı yazılar şunlardır: Havuz Başında(29.05.1942, Sayı:509), Hasret (02.06.1942, Sayı:510), Havuz Başı Sohbetleri(05.06.1942, sayı:511), İlk Uçağımız Havalanırken(12.06.1942, Sayı:512), Güzelim(şiir),(16.06.1942, Sayı: 513), Çocuklarımız Niçin Sınıfta Kalıyor? (30.06.1942, Sayı:516), Arsız Çocuklar (30.06.1942, Sayı:517), Başiboş Çocuklar (07.07.1942, Sayı:518), Öz Değerleri Kıymetlendirmeli, Canlı Bir Teşkilat Yaratmalıyız (17.07.1942, Sayı:522), Türk Dil Devriminin 10. Yılı Münasebetiyle (29.09.1942, Sayı:543), Vazife ve Mesuliyet (29.12.1942, Sayı:572), Ziganalar (18.2.1943, sayı:592), Ilgazım(şiir), (17.7.1943, Sayı:668), Kuzu Ahlaklı Adam (13.11.1943, Sayı:700), Değerli Eleman Meselesi ve Teşkilat İşleri (08.02.1944, Sayı:723), Şehir İçinde Mezarlıklar(28.03.1944, Sayı:737), Çocuklarımızın Kabiliyetlerini Tanıyalım (08. 04.1944, Sayı:740), 19 Mayıs(20.05.1944, Sayı:752), İlköğretim(29.08.1944 Sayı:781), Cumhuriyet Bayramı (28.10.1944 Sayı:798), Nazlı Yare(şiir) (4.1 1.1944, Sayı:800), Meyveciler Kooperatifi (14.11.1944, Sayı:802), Devlet Yardım ve Geçim Durumu (18.11.1944, Sayı:803), 19 Mayıs Bayramı (19.05.1945, Sayı:842).

⁴⁸ Ş. Erdoğan, "Kastamonu Kadınlarının Yurtseverliği" **Birlik Gazetesi**, 28 Eylül 1942, Sayı:5.

Şeref Erdoğan'ın, lisenin kuruluşunun 59. yılı anısına 1944 yılında çıkarılan Kastamonu Lisesi Dergisi'nde "Evlatlarımıza" başlıklı bir yazısı yayımlanmıştır.⁴⁹

Fahri Dilgen: 29.9.1945- 12.9.1949 tarihleri arasında müdürlük yapmıştır. Karadeniz Ereğlisi'nde 1889'da doğmuştur. Kastamonu Lisesi'nde 11. sınıfa kadar okumuş, sonra Macaristan Akademisi'nde eğitim görmüştür. Kastamonu, Sivas ve Samsun Ziraat mektepleriyle Edirne Erkek Lisesi'nde görev yapmış, Edebiyat dersi okutmuştur. Kastamonu Lisesi müdürlüğünden sonra 12. 9. 1949'da Edirne Milli Eğitim Müdürlüğüne atanmıştır.⁵⁰

Ragıp Kural: 18.10 1949- 12.3.1950 tarihleri arasında müdürlük görevinde bulunmuştur. 1318'de Şile'de doğmuştur. DTCE Coğrafya bölümünden mezun olmuş; Şile, Giresun, Bafra, Manyas, Bandırma liseleriyle Ankara Atatürk Lisesi'nde öğretmenlik yapmıştır. Bolu Öğretmen Okulu müdürü iken Kastamonu'ya tayin edilmiş; yolda gelirken Çerkeş- Kurşunlu arasında 10 yaşındaki oğlu otomobilden düşmüş ve ölmüştür. Daha sonra Zonguldak Milli Eğitim Müdürlüğü'ne atanmıştır.⁵¹

Talat Mümtaz Yaman: 23.3.1950- 11.10.1950 tarihleri arasında müdürlük yapmıştır. 1904 yılında Kastamonu'da doğmuş, 1923'de öğretmen okulundan mezun olmuş; Cide, Daday, Tosya ve Kastamonu'da ilkokul öğretmenliği yapmıştır. 1940 yılında DTCE Tarih Bölümü'nden mezun olduktan sonra Diyarbakır, Hatay ve Zonguldak'ta Milli Eğitim Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. 5. 12.1950'de emekliye ayrılmış ve ticaret hayatına atılmıştır. Kastamonu'da görev yaptığı sırada tarih, edebiyat ve sosyoloji alanlarında gazetelerde yazılar yazmıştır.⁵²

---

⁴⁹ M.Eski , a.g.e., s.26.

⁵⁰ M.Eski , a.g.e., s.26-27.

⁵¹ M.Eski , a.g.e., s.27.

⁵² Talat Mümtaz Yaman'ın Kastamonu Vilayet gazetesindeki yazılar şunlardır: Halkevi Müzik Müsameresi (10.10.1933, Sayı:3450), İktisat Siyaseti (12.12.1933, Sayı:3473), Tasarruf ve İktisat (17.12.1 933, Sayı:3475). 10 Ocak 1935'den itibaren seri halinde yaptığı derlemeler ile 24 Ocak 1935'den itibaren koşma tarzında yazdığı şiirler gazetelerde yayımlanmıştır.

26 Nisan 1975 günü akşamı Abdurrahmanpaşa Lisesi'nin 90.kuruluş yıl dönümü törenine katılmış ve burada bir konuşma yapmıştır. Ancak yerine oturduğu sırada kalp krizi geçirmiş ve orada ölmüştür.⁵³

Bu bölümü bitirirken 1950'den 2015 yılına kadar görev yapan müdürler ve görev yılları hakkında kısa bilgi vermeyi uygun bulduk:

Esat Onatkut (28 Aralık 1950-11 Ekim 1950), Cemal Ustaoglu (17 Ocak 1953-1 Şubat 1955), Adil Tol (1 Şubat 1955-22 Eylül 1958), Ahmet Maruf Buzcugil (21 Ekim 1958-3 Aralık 1958), Hasan Demir (16 Ocak 1959-1 Aralık 1960), Mehmet Sabri Alagür (28 Ekim 1960-2 Aralık 1963), Muzaffer Ziya Yıldırımtekel (6 Ocak 1964-2 Eylül 1965), Osman Sargın (23 Aralık 1965-22 Eylül 1966), Necdet Miskioğlu (10 Ekim 1966-5 Haziran 1967), H. Rasim Feşcioğlu (8 Eylül 1967-11 Kasım 1970), Ali Muhlis Tümtürk (12 Nisan 1971-19 Nisan 1976), İsmail Dönmez (1976- 2008), Raif Uçar (2008-2013), Birol Yılmaz(2013.)

1.1.2. Kastamonu Lisesi'nde Görev Yapan Öğretmenler

İncelediğimiz 1923-1950 döneminde Kastamonu Lisesi'nde değişik branşlarda öğretmenler görev yapmıştır. Bunlar içinde bazıları diğerlerinden daha farklı çalışmalar göstermiş; şiir, makale ve araştırma yazılarıyla öğrencilere örnek olmuş, aynı zamanda Kastamonu'nun kültür ve sanat hayatına güç katmışlardır. Aralarında ülke çapında değere sahip şair ve yazarlar bulunmaktadır. Bu bölümde iz bırakan bu öğretmenlerle ilgili kısa bilgi verilmiş; diğerlerinin adları yazılmıştır.

1.1.2.1. Branşlarına göre öğretmenler:

Türkçe Öğretmenleri: A.Cevdet Bezircioğlu (1931-1939), Ali Faik Yamakoğlu (1935-1937), Ali Faik İmece (1935-1937), Zeki Ocaklı (1935-1936), Ahmet Yavuz (1936), Şaziye Uçar (1937-1938), Hakkı Kümbü (1936), Feridun Ankara (1938-1939), Kazım Çınar (1938-1942), Hüseyin Avni Üzer (1938-1939), Ali Hamdi Mutlu (1939-1940), Ali

---

⁵³ M.Eski , a.g.e., s.27.

Hilmi Topuz (1939-1940), Arif Hikmet Dizdaroğlu (1940-1943), Piraye Acar (1940-1941), Baha Çıtır (1941), N.Hikmet Karabacak (1942), Hamdi Mutlu (1942), Tahire Erdoğan (1942-1945), Ziya Terman (1945- 1948), Neşet Yalçın (1947-1948), Nezahat Egemen (1949-1951)

Edebiyat Öğretmenleri: İsmail Kemal Hatatlıoğlu (1930-1933), Vehbi Şaik (Orhan Şaik Gökyay) (1931), İbrahim Etem (1933-1935), Abdülbaki Gölpınarlı (1937), Nevare Özevren (1939), A.Kemal Yener (1940), Fahri Dilgen (1945-1949), Cahide Başol Uğurlu (1940-1943), A.Naim Buluç (1943-1945), Cemil Yazar (1949-1950), Necmiye Çelikbaş (1941-1942), Vasfi Mahir Kocatürk (1934-1936),

Tarih Öğretmenleri: Şükrü Soyaloğlu (1931-1932), Fitnat Özgencioğlu (1933-1939), Şinasi Efendi (1934-1938), Sadık Yöntem (1935-1938), Ali Oğuz (1936-1947), Fevzi Toran (1936-1939), Adnan Ertuna (1938-1943), Kemal Korabay (1939), Nihat Dicle (1939), Enver Koray (1939-1940), Kerim Alpınar (1940-1949), Necati Çıplak (1941-1950), Şeref Erdoğan (1942-1945), Ö.Kemal Açar (1944-1966), Nigâr Önal (1945-1948), Ali Cengiz Gökoğlu (1946-1947), Talat Mümtaz Yaman (1949-1950).

Coğrafya Öğretmenleri: Suphi Atay (1941-1945), Şükriye Tan (1941-1942), A.Rıfat Ergeçe (1942-1943), Fatma Gürsoy (1946-1951), Ragıp Kural (1949-1950), Behzat Üner (1949-1950)

Tabiat Bilgisi Öğretmenleri: M.Sami Bey (1928-1931), Rüştü Tugay (1929-1935), Mazhar Eğilmez (1933-1937), Seyfi Eryılmaz (1935-1938), Hayri Palandöken (1937-1938), Nihat Özer (1940), Ali Sabahattin Tektümsoy (1940-1943), Lütfi Tezel (1941), Nimet Köprülü (1941-1948), Ömer Bedii Tardu (1941-1947), Sait Ürgün (1942-1948), Perihan Çetinel (1943), Sulhiye Atilla (1944-1947), Türkan Kantürk (1945-1947), Kemal Mersin (1947-1950), Mefkure İral (1948-1949), Özdemir Kayral (1949-1952)

Matematik Öğretmenleri: Faik Peştemalcıoğlu (1931-1936), Süleyman Taşer (1932-1934), Kenan Gürünay (1932-1939), İshak Başer (1934-1949), Sami Dindar (1934-

1942), Sezai Şengün (1936-1940), Halim Sarioğlu (1938-1939), Yakup Avcıoğlu (1939-1940), M.Faik Efendi (1939-1944), Esat Egesoy (1939-1943), Pertev Atakan (1940-1941), Şevki Aksoy (1940-1949), Rasim Uslugil (1941-1942), Hamdiye Keçeci (1942-1945), Şukufe Yamantürk (1944-1945), Kenan Macide Gülatçı (1945), Süheyla Cebeci (1945-1948), Nermin Cemiloğlu (1947-1951), Fatma Gürsoy (1948), Sabri Beşer (1947-1954).

Felsefe Öğretmenleri: Ali Faik Hatipoğlu (1931-1935), Mahmut Cemal Gökçe (1932-1935), İrfan Alıcı (1933-1934), M.Kemal Yazkan (1936-1937), Nejat Malkoç (1937-1943), Leman Erdem Okay (1939), Azmi Genç (1947-1950), Sebahattin Batur (1948).

Fransızca Öğretmenleri: Şakir Ünsal (1926-1941), Gaçtan Prate (1929-1935), İrfan Alıcıoğlu (1934-1949), Tahsin Çuhagil (1937-1938), Neziha Çankaya (1939-1940), Rahime Asar (1939-1940), Ahmet Nami Arıman (1942), Alaattin Göçmen (1944-1945), Beyhan Bozkurt (1944-1947), Ahmet Ulu (1945-1948), Ömer Ertürk (1945-1947), Cengiz Gökoğlu (1946-1947), Emel Akçay (1947-1950), Fahriye Binbaşaran Küreli (1947-1955), Şenel Akçay (1947-1948).

Almanca Öğretmenleri: Rafet Fikret Arnut (1931-1932), Kurt Rose (1933-1934), Necmettin Abay (1934-1940), Osman Faruk Verimer (1935-1937), Cemal Koral (1939-1950), Ali Ceyhun (1940-1941), M.Neşet Güğümcüoğlu (1940-1941), Ali Coşkun (1940-1944), Neşet Güğümcü (1940-1949), Becahat Akyol (1942), Halit Yavuz (1945-1946), Naci Akın (1948-1949), Şule Salihoğlu (1949-1954).

Biyoloji Öğretmenleri: Hürriyet Verim (1936-1941), Hüseyin Akdemir (1947-1949).

Kimya Öğretmenleri: Nuri Küçükahmetoğlu (1934), İsmail Kemal Güneş (1935-1943), Orhan Domaniç (1944-1957).

Fizik Öğretmenleri: Mehmet Mithat İli (1945-1946), Salih Gözlük (1945-1948), Naci Çatalgil (1945-1946), Nesrin Cemiloğlu (1947-1950).

Müzik Öğretmenleri: Süleyman Uluğtegin (1932-1940), M.Rıza Boyacı (1936-1938), Ayşe Aydoğ (1941-1947), Mehmet Akgün (1945-1965).

Resim Öğretmenleri: Ahmet Gültekin (1928-1948), Pakize Orhun (1939-1948), Fethi Kayaalp (1947-1953), Tefika Sakioğlu (1948-1949).

Beden Eğitimi Öğretmenleri: Emine Salbaşoğlu (1929-1939), Zehra Erman (1937-1941), Necmettin Dinçer (1941-1945), Hüseyin Avni Üzer (1943-1944), Semiha Ercüngen (1945-1947), Şahin Güran (1945-1948), Mehmet Çamlıca (1949-1950).

Biçki Dikiş Öğretmenleri: Celalet Bayar (1944-1945), Nurhan Altıok (1945-1946).

İngilizce Öğretmenleri: Fikriye Göksu (1949-1954), Nahide Özkendirci (1946-1947).

1.1.2.2. Çalışmalarıyla İz Bırakan Öğretmenler:

Enver Kemal Bey: İzmir'de doğmuş, Darülfünun Felsefe şubesinden mezun olduktan sonra Konya Lisesi'ne atanmıştır. 15.12.1920-5.12.1932 tarihleri arasında Kastamonu Lisesi'nde görev yapmış, buradan Trabzon Lisesi'ne tayin edilmiştir. Enver Kemal Bey bazı arkadaşları ve öğrencilerle birlikte Kastamonu Gençlik Dergisi'ni çıkarmıştır. 18 sayı süren bu dergi 1921-22 yıllarında yayımlanmıştır. Dergide önemli yazıları vardır. Ayrıca Açısöz gazetesinde de muhtelif konularda makale, hikâye ve sohbet yazıları bulunmaktadır.⁵⁴

Sedat Hakkı: 1925 yılında Kastamonu Lisesi ve Muallim Mektebi'nde Fransızca öğretmenliği yapmıştır. Bu görevdeyken Kastamonu Muallimler Birliği tarafından çıkarılan ve meslekî yazıların yer aldığı, 15 günde bir yayımlanan Birlik adında dergi çıkarmıştır. Söz konusu derginin tüm sayıları Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi'ndedir.

---

⁵⁴ M.Eski , a.g.e., s.88.

Zeki Ömer Defne: Cumhuriyet dönemi şairlerindendir. 1925-1934 yılları arasında Kastamonu Lisesi'nde Türkçe öğretmeni ve müdür yardımcısı olarak görev yapmıştır. Bu yıllarda Mehmet Zeki Bey olarak bilinmektedir. Lisenin sicil defterindeki kayıta aile lâkabı Hanyalıoğlu şeklinde yazılmıştır. Öğrencilerde edebiyat zevkinin ve özellikle şiir sevgisinin gelişmesi için çaba göstermiş ve çok sevilmiştir.⁵⁵ Kastamonu Vilayet Gazetesi'nde yedi şiiri yayımlanmıştır.⁵⁶ Ayrıca Sepetçioğlu adıyla uzun bir şiir yazmıştır. Şiir Kastamonu Lise Mecmuası'nda yayımlanmıştır: ⁵⁷

Bir tarafın deniz, bir yanın Ilgaz,
Ufkunda doğular al Sepetçioğlu!
Bir yanda filize kıyarken ayaz,
Bir yanda gül verir dal Sepetçioğlu!
Cennet bu dağların kuzu, güneyi;
Kınalı kuşların burda tüneği ..
Bas hovarda saza, bas tezeneği
"Haçat" lar cınlasın, çal Sepetçioğlu!
Garip tumaların bitince yemi,
Yüce Ilgazların bulsun diye mi.
Yoksa çileklerden bir hediye mi
Başında parlayan şal Sepetçioğlu?!
Çamlar hıcıldıyor bak derin derin ..
Havada kokusu var güvemlerin.
Keyfinden kişneyen kır atından in
Yeşil gölgelere dal Sepetçioğlu
Bağrını oyarken sızın her kızın,
Dağlarla barışmış senin yıldızın ..

⁵⁵ M.Eski, **a.g.e.**, s.90.

⁵⁶Zeki Ömer Defne'nin Kastamonu Vilayet Gazetesi'nde yayımlanan şiirleri şunlardır: Ant (9 Mart 1929, Sayı:2781), Mektep (24 Mart 1929, Sayı: 2782) , Türk Çocuğu (23 Nisan 1930, Sayı:2936), Gözyaşı-1 (16 Haziran 1930, Sayı:2559), Gözyaşı-2 (22 Temmuz 1930, Sayı:2972), Öz Destan (2 Ekim 1934, Sayı:3565). Açıksöz Gazetesi'nde yayımlanan şiiri: Mesleğimin Mersiyesi (7 Ocak 1930, Sayı:2630).

⁵⁷ **Kastamonu Lise Mecmuası**, Sayı: 24(Şubat 1934), s.16.

Göğsünde iç çeken sedefli sazın
 Derdini yellere sal Sepetçioğlu!
 Atla, kabarsa da hoş, ayakların ..
 Elini kendirler kesecek yarın ..
 Sana yar olmayan hayatın, yarın ..
 Bir kalem altını çal Sepetçioğlu!
 Gözüne dumanlar oturdu yine,
 Sular boyanırken Hilâl rengine.
 Gönlünü kahpeler sokmasın ine,
 Dağlarda keyfine bak Sepetçioğlu!
 Sallan, yamaçlarda gölgen yürüsün;
 Yansın çıra gibi tutuşsun yüzün!
 Halat gibi kıvrıl, sakız gibi sün!
 Fıskır, sular gibi ak Sepetçioğlu!
 Seni seyre daldı gün tepelerde
 Tüy gibi uçarken yemenin yerde ..
 Lekesiz alnını göklerde ger de
 Dağları hasetten yak Sepetçioğlu

Zeki Ömer Defne, "Uçan Devir" adlı bir şiir daha yazmıştır. Bu şiir Kastamonu Vilayet Matbaası'nda tek sayfa halinde yeni yazıyla basılmış olup şiirin altında Zeki Ömer Hanyal imzası vardır. Hangi tarihte yayımlandığı belli değildir. Ancak Hanyalıoğlu onun aile lakabıdır. Hanyal sözünü o zaman bir anlamda soyadı gibi kullanmıştır. Şiir, soyadı kanunu çıkmadan, yani 1934'den önce yazılmış olmalıdır. Bu şiir 29 Ekim 1935 tarihli Kastamonu gazetesinin içine ilave olarak konmuştur.⁵⁸

⁵⁸ M.Eski , a.g.e. s. 94.

Zeki Ömer Defne'nin söz konusu şiirleriyle diğer bazı bilgiler 19-20 Eylül 2003 tarihinde Çankırı'da düzenlenen sempozyumda bildiri halinde sunulmuştur.⁵⁹

Cemal Koral: 1312 yılında Taşköprü'de doğmuştur. Kastamonu Sultanisi 12.sınıfından mezun olmuş, yüksek öğrenim görmemiştir. Almanca bilgisi çok iyi olduğu için 1920'de Dârülmuallimin'de (Öğretmen Okulu) göreve başlamış, 3.1.1921 'de Kastamonu Sultanisi'ne atanmış, 11.4.1950'de emekli olmuştur.⁶⁰

Bilindiği gibi Atatürk 1925 yılında Kastamonu'ya gelmiş; Şapka ve Kıyafet İnkılâbı'nı gerçekleştirmiştir. Burada ve İnebolu'da yaptığı konuşmalarda kılık- kıyafetin önemine değinmiş; ülkemizin çağdaş uygarlığa ulaşması konusunda önemli açıklamalarda bulunmuştur. Atatürk 30 Ağustos 1925 günü Kastamonu'dan ayrılırken Cemal Koral çok duygulu ve heyecanlı bir konuşma yapmıştır. Onun her yıl yapılan kutlama törenlerinde okunan konuşması şu şekildedir:

"Bir dakika tevakkuf etmek lütfunda bulununuz sevgili Gazimiz! Çok derin bir hasret ve hicrandan sonra sizi meserret gözyaşlarıyla selamlayan, sizi istikbal eden Kastamonulular şu dakikada sizden acı göz yaşlarıyla ayrılmak bedbahtlığında bulunuyorlar. Bu ayrılık bize çok hazin ve acı gelecek. Hepimiz birçok ayrılıklar gördük. Anamızdan ayrıldık, babamızdan, kardeşimizden ayrıldık, hemşirelerimizden ayrıldık, fakat bu ayrılık bunların hiçbirisine benzemiyor.

"Sevgili Gazimiz! Şimdi sizden ayrılacağız, öyle mi? Fakat bilmiyorum, sizden ayrılmak için ayaklarımız nasıl harekete geldi de buraya, huzuruza toplandık Bilmiyorum, ellerimizi sizden ayırmak için ellerinize nasıl uzatacağız? Fakat bu eller titreyecek ve belki de ayrılmak için uzanmayacaktır.

⁵⁹ M.Eski, "Dost Bahçenin İhlamuru ve Zeki Ömer Defne'nin Kastamonu'da Yazdığı Üç Şiiri", **Doğumunun 100. Yılında Zeki Ömer Defne ve Çankırlı Şairler, Sempozyum Bildirileri**, Ankara 2004, s. 73-80.

⁶⁰ M.Eski , **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2005,s.94.

"Mukaddes Müncimiz! Size kavuşmakla sermest olan, sekiz gündür sizi ağışumuzda yaşatmakla bir Mecnun meserreti geçiren bizler, hiç düşünmemiştik ki sizden ayrılacağız. "Ayrılmak". Bilmiyorum bu kelimeyi nasıl telaffuz edebiliyorum.

"Sevgili Gazimiz! Bizde çok hoş, çok ulvî hatıralar bıraktınız, bu hatıraları daima göz yaşlarımızla tezkâr edeceğiz. Bu hatıraları Kastamonu'nun nesl-i müstakbeli de aynı hararet ve ateşle yad edecektir. Ilgaz'ın eteğinde ilk defa mübarek ellerinizi sıkığımız dakikaları, sizi burada aşkın en derin bir hasretiyle selamladığımız akşamı, sizi İnebolu'ya, Taşköprü'ye giderken bir çocuk sevinciyle alkışladığımız demleri hiç unutmayacağız. Bütün bu geçtiğiniz, bastığınız topraklar bizim için mukaddes ve mübarek oldu.

"Sevgili Gazimiz! Sizi çok, pek çok seviyoruz. Sizden ayrılmak; bu, bize ne kadar acı, ne kadar matemli geliyor. Sizi seviyoruz, çünkü siz, bizi muhakkak bir ölümden, bir esaretten kurtardınız. O karanlık gecede siz ufkumuzda çok şen, çok sevimli, çok şetairetli bir yıldız oldunuz. Hatırlıyor musunuz, biz, sizden aldığımız sihirli ziya ile sarsılmaz iman ile bize gösterdiğiniz o selamet yolunda yürüdük, biz bu yolu bir seyyah kafilesi gibi şen ve şatır geçtik. Sonra siz bir güneş oldunuz, namus ve haysiyetimizle istihza eden Bizans'ın hayasız çocuklarını en kuvvetli bir adese gibi Anadolu'muzun harim-i ismetinde yaktınız ve boğdunuz. Bütün dünyanın mukadderatına hakim ve sahip olan milletlerin en büyük simaları sizin karşınızda, bu güneş karşısında hürmetle eğildiler. İşte biz o vakit ey sevgili Dâhi, derin bir yorgunluktan uyanır gibi uyandık. Gözlerimiz pembe bir sabah içinde açıldı. Biz 31 Ağustosta kurtulan beş bin yıllık tarihimizi sizin namütenahi olan dehanıza ve kuvvetinize medyunuz.

"Büyük Dâhimiz! Asırlardan beri kollarımızı bağlayan, bizi daima felaketten felakete sürükleyen lüzumsuz ve mânâsız eski bir posta yapışarak muttasıl Türklüğün kanını emen o hıyanet müessesesini de sizden aldığımız feyz ve ilhamla yıktık. Kendi zevk ve sefahatinden başka bir şeyi düşünmeyen bu meşum müessese asırlardan beri bizim felaketinize paymal olan namus ve haysiyetimize gülüyor ve seyirci kalıyordu. Seyirci diyorum. Hayır, son büyük tehlikede o bir seyirci değil, açıktan açığa kalbinize saldıran

bir yılan olmuş ve tarihe emsali namesbuk bir hıyanet misali irae etmiş idi. Bizi haricen yıkamayan düşmanlarımıza, bizi dahileri kalbimizden vurdurmak şenaatini ifa etmek isteyen bu menhus müesseseyi, içi yılan ve akreplerle dolu olan bu yuvayı yıktığımız gün Türklüğün yevm-i i'tilası oldu. Şarkta başkaldıran taassup ve sevgili cumhuriyetimize suikast harekâtı bütün Kastamonu gençliğini igzab ve tehyic etmiş idi. Hükümetimizin çok şedit icraatıyla az zamanda bastırılan taassup ve hiyanet kıyamında Kastamonu gençliğine bir vazife tertip etmemiş bulunmasından bura gençliği müteessirdir. Çünkü cumhuriyetimize yan gözle bakanlara ifna etmeyi Kastamonu gençliği çok şerefli ve kutsî bir vazife telâkki ediyor.

"Sevgili Reisimiz! Muhtelif ve igfalkâr kisveler içinde meşum, sakim, hasis düşünceler altında hareket eden, cumhuriyetimizi ifsad etmek isteyen zümrelere, tarikatlere karşı Kastamonu gençliği çok büyük nefret ve hiddet duyuyor. Kastamonu ve Kastamonu gençliği bu muhtelif şekil ve surette memleketi igfal etmek isteyenlerin en şeytanekâr düşüncelerini his ve tefrik edebilecek bir kabiliyettedir. Kastamonu tek bir kalbdır. O kalp yalnız sevgili Gazimiz, yalnız sizin için çarpıyor. Kastamonu tek bir dimağdır, o dimağ bütün nurunu sizden alıyor. Biz saadet ve selamete sizin gösterdiğiniz ışıkla varacağımıza iman ettik. Sizin açtığınız inkılap ve reha yolunda hiç düşünmeden, durmadan yürüyor ve ürüyeceğiz.

"Sevgili Gazimiz! Siz çok az uyku uyuyorsunuz, değil mi? Hatta bazen bütün bir geceyi uyanık geçiriyorsunuz. Hayatınızın bu tabii haklarını da hep bizim için aşığı bulduğunuz bu millet için feda ediyorsunuz değil mi? Sizin dimağınızı işgal eden bir şey var: Türk Milleti. Siz bu mukaddes vücudunuzu onun şeref ve ikbaline hasr ettiniz. Fakat ey sevgili Gazimiz, tarih sizin için ne kaydedecek? Mustafa Kemal'in kalbi yalnız Türk milleti için çarpıyor, Türk milleti tek bir kalb idi, bu kalb yalnız Mustafa Kemal için çarpıyordu. Mustafa Kemal bir dimağdı, bu dimağ yalnız Türk milletini, Türk milletinin saadetini düşünüyordu. Türk milleti tek bir dimağdı. Bu dimağ bütün feyzini, kudretini onun dimağından alıyordu. Ve sonra ilave edecek: Mustafa Kemal Türk kuvvetinin zeka ve kabiliyetini tecessüm ettiren bipayan bir dahi idi.

"Sevgili Dâhimiz. İnebolu'da ve Kastamonu'da verdiğiniz nasihatler bizim için mukaddes düsturlardır. O düsturları kemal-i azim ve şiddetle tatbik edeceğiz. O düsturlar bizi çok sihir-kâr bir saadete götürüyor. O düsturlar bizi, Türk milletini Garp medeniyetinin bir sehpa-sı yapmak istiyor. Söyleyiniz Paşam, bize nasihat veriniz. Biz, sizin sözlerinizi tutacağız. Çünkü sözlerinizi tutmak saadete erişmek demektir.

"Mukaddes Gazimiz! Görüyorum ki bizden ayrılmak istiyorsunuz. Fakat biliniz ki buna tahammülümüz yoktur. Şu anda huzurunuzda muttasıl heyecanlı dakikalar yaşayan muazzez hemşehrilerimin hüznü ve teessürlerini ifade edemeyeceğim. Zaten lisanın kudreti buna nakafidir. Eminim ki rahim kalbiniz şu anda hicran ateşleriyle yanan kalplerimizin şerarelerini hissediyor. Gözlerimize dikkat buyurunuz. Bu gözler şimdi Ankara'ya teveccüh edecek olan otomobilinizi seyr ve temaşa edebilecek kabiliyette değildir. Biz, sizi çok seviyoruz. Siz de bizi seviniz ve bizden ayrılmayınız, sevgili Paşam. Size meftunuz, size bir Mecnun gibi meftunuz.

"Ey Türklüğün göz bebeği! Şu heyecanlı dakikada bir hakikatı ifşa etmekten kendimi alamayacağım. Bütün vatandaşlarımın kıskanmalarını rica ediyorum. Sizi bütün Türk milleti çok derin bir aşk ve hararetle seviyor, fakat 'ey sevgili Gazimiz, Kastamonuluların aşkı onlarinkinden daha derin, daha yüksektir.

"Sevgili Gazimiz! Biliyorum gideceksiniz, bizi sevdiğiniz için gideceksiniz. Bizim saadetimiz için gideceksiniz. Büyük vazifeniz sizi, bizden ayırmak mecburiyetinde, fakat rica ediyorum takdir buyurunuz ki his mefkûreye hâkimdir. Hissiyatımızın ateşleri içindeyiz. Bize bir teselli bahşediniz; vaad ediniz, sevgili Paşam vaad ediniz. Sizden ayrılan gözlerimiz bir daha size ne vakit kavuşacak, ne vakit? Bunu, bu vaadi sizden istiyoruz. Yoksa sizden ayrılmalığımıza imkân yoktur. Paşam teselli bahşediniz, teselli! Bunu bekliyoruz ve istiyoruz. Yaşa mukaddes Gazimiz, yaşa ruhumuz, canımız, yaşa Sevgilimiz, yaşa." ⁶¹

⁶¹ M. Eski, *Atatürk'ün Kastamonu Gezisi*, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara 2002, s.56-59.

Nihat Dicle: 1315 de Diyarbakır' da doğmuştur. İstanbul Muallim Mektebi'ni 1919'da bitirmiş, 11 Ekim 1919'da Kastamonu Muallim Mektebi'nde Beden Eğitimi ve Elişi öğretmenleri olarak göreve başlamıştır. 1931'de Kastamonu Lisesi'nde 1. Devre Tarih-Coğrafya öğretmenliğine atanmıştır. Eşi Hacer Dicle'nin milletvekili seçilmesi üzerine 30.10.1939' da Ankara'ya atanan Nihat Dicle 1990'da vefat etmiştir.⁶² Rifat Ilgaz'ın öğretmenliğini yapmıştır. Hababam Sınıfı adlı eserde geçen Kel Mahmut tiplmesi Nihat Dicle'ye aittir.

Osman Faruk Verimer: 1908 yılında Yozgat'ta doğmuştur. 1927 yılında İzmir Muallim Mektebi'nden, 26.03.1931 tarihinde Berlin Üniversitesi'nden mezun olmuştur. 1.10.1927'de Aksaray Lisesi'ne, 28.9.1932'de Kastamonu Lisesi'ne atanmıştır. Daha sonra bakanlık merkez teşkilatında görev almıştır. Edebiyatı çok seven ve özellikle şiir yazan biri olarak hatırlanmaktadır. Ilgaz dergisinin Nisan 1936 tarihli birinci sayısında "Bizlerden Birisi" adıyla bir şiiri yayınlanmıştır.⁶³

Orhan Şaik Gökyay: Hem Kastamonu Lisesi mezunu ve hem de lisede öğretmenlik yapmış müstesna bir şahsiyettir. Ayrıntılı bilgi daha sonraki bölümlerde verilmiştir.

Vasfi Mahir Kocatürk: Cumhuriyet döneminin edebiyat tarihçilerindendir. 1908 yılında Gümüşhane'de doğmuş, Mülkiye Mektebi'nden 1930'da mezun olmuş, Bilecik Ortaokulu Türkçe öğretmenliğine atanmıştır. 29.11.1934-14.9.1936 tarihleri arasında Kastamonu Lisesi'nde görev yapmıştır. Buradan Malatya Lisesi Müdürlüğü'ne, oradan da Eskişehir Lisesi Müdürlüğü'ne atanmıştır. 1950-1954 yılları arasında Gümüşhane Milletvekilliği, 1954- 1961 yılları arasında Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yapmıştır. Yedi Meşale şairleri arasında yer almıştır.⁶⁴

---

⁶² M.Eski , **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2005, s.89.

⁶³ M.Eski , **a.g.e.**, s.97

⁶⁴ Aynı yer.

Vasfı Mahir Kocatürk; öğrencilerin kültür, edebiyat ve güzel sanatlar yönünden gelişmesi için gayret göstermiştir. 1933-1936 yılları arasında ortaokulu Kastamonu Lisesi'nde okuyan ve hastalığı nedeniyle İzmir Lisesi'ne nakil giden Prof. Dr. Hüseyin Batuhan, okul arkadaşı Arslan Kaynardağ'la yaptığı bir söyleşide; Kastamonu Lisesi'ndeki sanat ve kültür faaliyetlerini övdükten sonra; en yaygın faaliyetin edebiyat alanında olduğunu ve bu konuda Vasfı Mahir Kocatürk'ün katkılarını şu şekilde anlatmıştır:

"O yıllarda Kastamonu Lisesi'nin edebiyat, müzik, resim, hatta jimnastik konularında belki Türkiye'nin en ileri lisesi olduğu söylenebilir. Hatırlarsan, o zamanlar lisenin, içinde 20 keman, bir piyano bulunan bir müzik odası, büyük bir resim atölyesi, belki Türkiye'de bir eşi bulunmayan bir jimnastik salonu vardı. Bütün bu sanat dallarında büyük bir faaliyet göze çarpıyordu. Ben bile orada keman öğrenmeye başlamıştım. Ama sanırım en yaygın hareket edebiyat alanında idi. Bunda Vasfı Mahir Kocatürk'ün katkısı ne olmuştur, bilemem ama aylık bir dergi çıkarmak gibi bugün bir lise için düşünülmesi imkânsız bir girişim bir yana, o yıllarda çıkan belli başlı edebiyat ve sanat dergilerini İstanbul' dan toptan getirir, arkadaşlara satardık. Özellikle Yücel dergisinin her ay en az 70-80 adet satıldığını hatırlıyorum. 400-500 öğrencisi olan bir okulda bunun anlamı apaçık; o yıllarda hemen hepimizde edebiyat ve sanata karşı anlatılması güç bir ilgi, hatta açlık vardı. Kemal Uluser' i hatırlarsın, bütün harçlığını kitap ve dergiye verirdi. Sözün kısası ben Kastamonu Lisesi'ndeki kültürel canlılığa, bir daha başka hiçbir yerde rastlamadı desem yeridir."⁶⁵

Sanat ve kültür faaliyetlerinde okulun sağladığı imkan ve ortam çok önemlidir. Bunlar yılların birikimi neticesinde elde edilir. Aynı şahıs, daha sonra naklen gittiği İzmir Lisesi ile Kastamonu Lisesi'ni de kıyaslamıştır. İzmir Lisesi'nin Fen dersleri bakımından Kastamonu Lisesi'ne göre daha iyi olduğunu ifade ettikten sonra şunları söylemiştir: "Buna karşılık sanat ve edebiyat açısından İzmir Lisesi'nin Kastamonu Lisesi'nin seviyesinde olmadığını sanıyorum . Ben orada da Kastamonu'daki geleneği sürdürdüm.

⁶⁵ A. Kaynardağ, *Felsefecilerle Söyleşiler*, İstanbul 1986, s.272.

İstanbul' da yayınlanan bütün sanat dergilerini toptan okula getirterek arkadaşlara satıyor, böylece harçlığımı da doğrultuyordum".⁶⁶

Vasfi Mahir Kocatürk, Kastamonu'da, 1936 yılı Nisan- Ağustos ayları arasında 5 sayı devam eden Ilgas dergisini yayımlanmıştır. Heykel başlığı ile yazdığı şiiri dergideki şekliyle çalışmamıza dahil ettik."⁶⁷

Bir gün bir yabancı bana dedi ki
 Kimdir şu tepede yükselen heykel
 Bu koca dünyanın üzerindeki
 Her boydan, her baştan, her yüzden güzel.
 O ne göz, içinde kor mudur yanan
 O alın oyulmuş hangi kayadan
 Bir işaretiyle ağaracak tan
 Zeus'un eli mi o demirden el.
 Dedin ey yabancı bil ki bu bir sır
 Bu sırrın önünde her kafa kısır
 Onu aramıştır tam doksan asır
 Türklük denen coşan, taşan, koşan sel.
 Odur alnımızda gördüğün şu iz
 Onu biz gözlere güneş etmişiz
 Bir muradın varsa sen de çöküp diz
 Onun dizlerinde yakarmaya gel.

Abdülbâki Gölpınarlı: Cumhuriyet döneminin saygın edebiyat tarihçilerindedir. 1901'de İstanbul'da doğmuştur. 1926'da İstiklal Lisesi'nden, 1930'da Darülfünun Edebiyat şubesinden mezun olmuştur. Bir müddet Vefa Lisesi'nde çalışmıştır. 26.10.1936-30.9.1938 tarihleri arasında Kastamonu'da görev yapmıştır. Daha sonra Haydarpaşa

⁶⁶ A. Kaynardağ, a.g.e., s.274.

⁶⁷ **Ilgas Dergisi**, Sayı: 1 (Nisan 1936), s.20

Lisesi'ne atanmıştır. ⁶⁸ Tasavvuf ve Yunus Emre üzerine yaptığı araştırmalarla tanınmıştır.

Necmettin Dinçer: 1313' de İstanbul' da doğmuş; Mercan Sultanisi 8. sınıfa kadar okumuş; 1.10.1927 - 1.6.1928 tarihleri arasında Beden Eğitimi kursuna katılmıştır. Önce Pertevniyal Lisesi'nde göreve başlamış; 9.10.1924 - 25.10.1945 tarihleri arasında Kastamonu Lisesi'nde görev yapmış ve sonra emekliye ayrılmıştır. Kastamonu'da izcilik çalışmalarını başlatan kişi olarak bilinmektedir. Lise izcileri onun rehberliğinde 1933'de Cumhuriyet'in 10.yıl dönümü törenlerine katılmak üzere Ankara'ya gitmiş ve geçit resmine katılmıştır.⁶⁹

Hikmet Dizdaroğlu: 1917 yılında İspir'de doğmuştur. 1937'de Erzurum öğretmen okulu,1939'da Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nden mezun olmuş ve Doğubeyazıt'ta göreve başlamıştır.15.4.1940-13.10.1943 yılları arasında Kastamonu Lisesinde Edebiyat öğretmenliği yapmıştır.⁷⁰ 1943'de Kastamonu'dan ayrılmıştır. Çeşitli yerlerde öğretmenlik yaptıktan sonra Talim Terbiye Kurulu'nda raportörlük, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yapmıştır. Aralık 1981 de vefat etmiştir. Doğrusöz gazetesinde iki yazısı bulunmaktadır.⁷¹

Cahide Başol Uğurlu: 1918 yılında İstanbul'da doğmuştur. Hayriye Mektebi'ni, 1936'da Erenköy Kız Lisesi'ni, 1940'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nü bitirmiştir. 15.12.1940'da Kastamonu Lisesi'nde göreve başlamıştır.⁷² Cahide Başol, Atatürk'ün Kastamonu'ya gelişi yıl dönümü münasebetiyle 1941 yılında Doğrusöz gazetesinde "Atatürk ve Kastamonu" başlıklı bir yazı yazmıştır:⁷³

---

⁶⁸ M.Eski, **a.g.e.**, s. 99.

⁶⁹ Aynı yer.

⁷⁰ M.Eski , **a.g.e.**, s.100.

⁷¹ Doğrusöz Gazetesi'ndeki yazılar: Tetkik Noksanlığı (25 Mart 1943, Sayı:602), Vezn-i Ahar (8 Nisan 1943, Sayı:613).

⁷² Mustafa Eski, **20. Yüzyılda Kastamonu Kadınları**, Ankara 2008, s.128.

⁷³ C.Başol, "*Atatürk ve Kastamonu*", **Doğrusöz Gazetesi**, 22 Ağustos 1941, Sayı: 433.

"Yurdumuzun her köşesi gibi Kastamonu da O'na ait bin bir hatıra ile doludur. Olukbaşı'ndan başlayarak Kışla'ya kadar yapacağınız her gezinti, eğer 16 yıl evvel Atatürk'le Kastamonu'nun bu sevinç ve heyecanla dolu günlerinde bulunmuşsanız hatıralarınızı tekrar canlandıracaktır. Fakat siz de benim gibi o zamanlar büyük önderle birlikte, Kastamonu' da aynı havayı teneffüs etmediniz, aynı semanın altında ve aynı toprak parçasının üzerinde bulunmadınızsa, hatıralar yerlerini tasavvurlara bırakacaktır. Bununla beraber ne ziyarı var? Geliniz gezintinize, 16 yıl evvel bir akşamüstü, güneş kalenin arkasına çekilmeye hazırlanırken, Atatürk'ün kendisini karşılamaya gelenler arasında yürüyerek şehre girdiği yoldan başlayalım. Bu yol, karlı dağları aşar, Kastamonu'ya ulaşır, bizi Olukbaşı'nda, ağaçlarla dolu büyük bir bahçenin kenarındaki bir konağa getirir. İşte, Terzi Mehmet Emin Efendi'nin bu kutlu evi, O'nu misafir etmek bahtiyarlığına erişti ve O, şerefine oynanan oyunları, bu evin önünde, dakikalarca ayakta seyretti.

"Yolumuza devam ediyoruz. O'nun gelişini yirmi pare top ile haber veren kale solumuzdadır. Dede Köprüsü'nden geçelim ve derenin sol kıyısını takibe başlayalım. O zaman Halk Fıkrası olan şimdiki Tayyare Cemiyeti binasını göreceğiz. Atatürk onun önünde, tekkeler, tarikatlar ve kıyafet hakkındaki meşhur hitabesinde bulundu. Binlerce halk O'nu kim bilir nasıl büyük bir hayranlıkla dinledi?

"Yine yürüyoruz. Fakat istikametimizi, O'nun şeref verdiği üç yeri daha görebilmek için evvela sağa, Hükümete ve Memleket Kütüphanesi'ne, sonra sola, kıyafet hakkındaki konuşmasını yaptığı Belediye dairesine çevirelim. Belediye'den Nasrullah Köprüsü'ne gelelim, derenin sol kıvrımlarında yürüyerek Kışla'ya kadar yolumuza devam edelim.

...Kışla göründü. O, 24 Ağustos 1925'te, büyük üniformasını giymiş ve istiklal madalyasını takmış olarak bu kışlaya geldi. Koşuşları gezerken "Bir Türk on düşmana bedeldir" yazılı bir levha gördü. Bir zâbite levhayı göstererek sordu:

- Öyle midir?

- Evet Paşam!

Atatürk bütün gururuyla:

- Hayır, çocuğum, dedi.

- Bence öyle değildir: Bir Türk dünyaya bedeldir.

"Bu şerefi, kurşunî duvarların içindeki bir koğuştta saklayan Kışla'dan, O'nun ziyaret ettiği, o zamanki Memleket Hastanesi'ne giderek gezintimizi tamamlayalım.

"Güzel Kastamonu! Sen günlerce, Atatürk'ü bağrında yaşatmanın zevkini ve Cemal Bey'in tercüman olduğu, O'ndan ayrılma acısını tattın. Şapka, kıyafet inkılâplarını hazırlayan bu seyahatin hatıralarıyla ne kadar öğünsen yeridir. Zaten bütün Türkiye'nin ve Türklerin O'nunla, O'nun hatıralarıyla iftihar etmeleri en büyük hakları değil midir? "

Ömer Bedii Tardu: 1906 yılında Erzincan' da doğmuştur. İlkokulu İstanbul'da okumuş, 1928'de İstanbul Erkek Muallim Mektebi'nden mezun olmuş; bir süre öğretmenlikten sonra Gazi Terbiye Enstitüsü Tabiiye Bölümü'nü 1932'de bitirmiştir. Amasya ve Edirne liselerinde çalışmış, 1941 yılında Kastamonu Lisesi Biyoloji öğretmenliğine tayin edilmiştir. Doğrusöz gazetesine çeşitli konularda yazılar yazmıştır.⁷⁴

Cengiz Gökoğlu: 1910 yılında Kemah'ta doğmuştur. İlkokulu İstanbul'da okumuştur. 1929 yılında Edirne Muallim Mektebi'ni bitirmiş, daha sonra DTCF'den mezun olmuştur.1942-1947 yılları arasında Kastamonu Lisesi'nde Tarih öğretmenliği yapmış, sonra Balıkesir Lisesi'ne atanmıştır. Zaman zaman tarihi konularda Doğrusöz gazetesinde yazılar yazmıştır.⁷⁵

⁷⁴ Doğrusöz'deki yazılar şunlardır: Turancılık ve İslamcılık (30.05.1944, Sayı:755), Irkçılık Nazariyesi (06.06.1944, Sayı:757), Okul Sergileri (24. 06 1944, Sayı:762), Başarısız Çocuklar (27.06.1944, Sayı:765), Âmir ve Memur Ahlakı (04.07.1944, Sayı:765), Muhtekir ve Milli Birlik (12.08.1944, Sayı:776), Maarif Seferberliği ve Devrekâni (02.09.1944, Sayı:782), Yurt Ölçüsünde Bir İlerleme ve Devrekâni (09.09.1944 Sayı:784), Dar Gelirliler Karşısında Neler Düşünüyorlar (10.10.1944, Sayı:793), Yarı Münevver Tipler (14.10. 1944, Sayı:794), Yirminci Yıla Giderken (28.10.1944, Sayı:798), Ana, Baba ve Erkek Sanat Enstitüsü Müsameresi (15.05.1945, Sayı:841) ,Çocuk (04.01.1945, Sayı: 812), Ana, Baba ve Çocuk (08.02.1945, Sayı: 818), Benim Görüşümde (27.7.1945, Sayı:861)

⁷⁵ Doğrusöz Gazetesi'nde yazdığı yazılar şunlardır: Şehrimizde Tarih Araştırmaları(17.06.1944, Sayı:760), Kastamonu Kalesi(04.11.1 944,Sayı:800), Atatürk'ün Hayatı, Kahramanlıkları ve Hizmeti(11.11.1944, Sayı:801),

Ömer Kemal Ağar: İncelediğimiz kaynaklara göre Kastamonu gazetelerinde tarih, coğrafya, gezi ve sosyal konularda en fazla yazı yazan öğretmenlerdendir. 1901 yılında Boyabat'ın Hacıçay köyünde doğmuştur. 1922'de İstanbul Muallim Mektebi'nden mezun olmuştur. Öğrenci iken tek başına Talebe Yurdu Dergisi'ni çıkarmıştır. İstanbul'da çeşitli ilkokullarda öğretmenlik yapmıştır. 1929 yılında, Yüksek Muallim Mektebi'nin açtığı sınavlara katılmış ve ortaokullarda öğretmenlik yapma ehliyetini kazanmıştır.⁷⁶ 1942 yılında Kastamonu Lisesi'ne tayin olmuştur. Doğrusöz gazetesinde uzun yıllar yazılar yazmıştır.⁷⁷

1.1.3. Liseden Yetişen Yazar, Fikir ve Sanat Adamları

1.1.3.1. Orhan Şaik Gökyay: 1902 yılında İnebolu'da doğmuştur. Öğretmen olan babasının görevi gereği daha sonra Kastamonu'ya gelmiş ve çocukluğu burada geçmiştir. Kastamonu Sultanisi'nin 10. sınıfına kadar okumuş; kendi ifadesine göre özellikle Edebiyat öğretmeni İsmail Habib Sevük'den çok etkilenmiştir. Bir ara Aydın'a, kardeşinin yanına gitmiş, bir yıl orada okumuş; tekrar Kastamonu'ya dönmüştür. Ekonomik zaruretler yüzünden lise öğrenimini bırakmış, daha kısa yoldan hayata atılmak için Ankara Muallim Mektebi'ne kaydolmuş ve ilkokul öğretmenliğine başlamıştır. Üniversiteye gitmekte kararlı olduğu için 1926 yılında tekrar Kastamonu'ya gelmiş, lise son sınıfa kayıt yaptırmış, 1927 yılında diploma almış ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümüne girmiştir. Fakülteyi bitirince ilk

---

Tarih Araştırmaları(25.04.1945, Sayı:877), Cumhuriyet Nasıl Doğdu? (30.10.1945, Sayı:886), Lise Öğretmenleri Kasaba Köyünde(28.11.1945), Sözde Tenkit(10.09.1946, Sayı:964), Lisenin Bir Gezisi (04.01.1947, Sayı:16)

⁷⁶ M.Eski , **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2005, s.100

⁷⁷ Ömer Kemal Ağar'ın Doğrusöz Gazetesi'nde yazdığı yazılar şunlardır:

Niçin 23 Nisan'ı Kutluyoruz (29.04.1943, Sayı:621), Kastamonu'yu Tanımak ve Tanıtmak (01.05.1943, Sayı:622), 15 Mayıs 1919 (15.5.1943, Sayı:628) Kız Enstitüsüne Doğru (15.06.1943, Sayı:638.), Osmanlı İmparatorluğu Var mıdır? (19.6.1943, Sayı: 642) Çocuklarımızı Kabiliyetlerine Göre Yetiştirelim (14. 03.1944, Sayı:733), 19 Mayıs'ın Manası (20.05.1944, Sayı:752), Öğretmenler Diyor ki (27.05.1944, Sayı:754), Cehle Son Darbe İniyor (16.09.1944, Sayı:786), Cuma Günkü Tarihi Toplantı (19.09.1944, Sayı:787) Şehirli İlkokulu Kendisi Yapmalıdır (23.09.1944, Sayı:788), Kız Enstitüsü Hazırlıkları Yapılırken (24.10. 1944, Sayı:797), Cumhuriyet Neler Yaptı (31.10.1944, Sayı:799), 23 Nisan' ı Niçin Kutluyoruz(24.04.1945, Sayı:835), Boya Fabrikasının Temeli Atıldı (04.09.1945, Sayı:872), Kastamonu Kız Lisesi Açılabilir Ve Talebe Bulabilir mi? (09.11.1945, Sayı:885),Cumhuriyet'in Feyizleri (30.10.1945, Sayı: 886), Var Ol Türk Kuşu (05.07.1946, Sayı:946), Esenlerin Cenazesi Münasebetiyle (23.03.1947, Sayı:33), Ilgaz'dan Uludağ'a Gezi Notları(30.07.1947, seri halinde), Asil Ruhlu İnsanlar (16.08.1947, Sayı:968/72), Hamlet Temsili Münasebetiyle (22.05.1948, Sayı:968).

olarak 1931 yılında Kastamonu Lisesi'nde göreve başlamıştır. Altı aylık bir hizmetten sonra Malatya Ortaokulu'na atanmıştır. Görüldüğü üzere, lisenin hem öğrencisi hem de öğretmeni olmuştur.⁷⁸

Orhan Şaik Gökyay'ın Kastamonu'da yayınlanan Açıksöz gazetesi ile Doğu ve Gençlik dergilerinde 33 şiiri bulunmaktadır. İlk şiirini Kastamonu Sultanisi'nin 10. sınıfında iken yazmıştır. Melal-i Hilal adını taşıyan bu şiir Açıksöz'ün 7 Aralık 1335 (1919) tarihli 24. sayısında şu şekilde bir sunuş yazısı ile yayımlanmıştır:

"Nesl-i âti dediğimiz münevverin mehd-i tefeyyüzü şüphesiz mekteplerdir. Pür zekâ ve irfân-ı güzîde gençler yetiştirmekte pek semih olan şehrimiz Sultanisinin onuncu sınıfı müdavimlerinden muallim Cevdet Efendi'nin mahdumu Vehbi Efendi'nin bir şiirini neşrediyoruz. Hassas bir muhayyilenin mahsulü olan bu eser, sahibinin âti-i irfanı hakkında bizi pek çok ümitvar etmektedir. Vehbi Efendi'yi muvaffakiyetlerinden dolayı tebrik ederiz".

Söz konusu şiir şu dizelerden oluşmaktadır:

Neden siyaha bürünmüş acep o nazlı hilâl?
 O şanlı çehre-i haşmet, o kanlı reng-i zafer?
 Neden mi? Ah, onu sorma, sakın! Bu reng-i melâl
 Fezâ-yı kalbimi hep intikam ile süsler.
 Zafer nidâları örterdi âsmânı bütün
 O reng-i ile sancak temevvüç eylerdi;
 Fakat bugün yere düşsün, o reng-i al sönsün
 Yazık! Bugün yine ruhum gamınla ürperdi!
 Bütün bu reng ile bir macera-yı şandın sen,
 Yarın güneş doğacakken hilâl ve necminden
 Bugün çamurlar altında inlesin mi sesin?

---

⁷⁸ M.Eski, **a.g.e.**, s.164-165

Yeter, yeter yine yüksel, senin bu şâhikalar;
 Yeter, yeter, seni gördükçe Türklüğüm sızlar;
 Hilâl, bu reng-i hüznünle ağlıyor gibisin" ⁷⁹

Yukarıda ifade edildiği gibi Orhan Şaik Gökyay'ın Kastamonu'da, Açığsöz gazetesıyla Gençlik ve Doğu dergisinde 33 şiiri yayımlanmıştır. Bu şiirlerin vezin, şekil, kafiye, dil, üslup ve muhteva yönünden incelenmesini konu olan bir bildiri 20-23 Eylül 2003 tarihleri arasında düzenlenen İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu'nda sunulmuştur.⁸⁰

Orhan Şaik Gökyay 20 Nisan 1969 tarihinde lisenin 84. Kuruluş yıl dönümüne katılmış ve hâtıra defterine şunları yazmıştır: "Evimize geldik, kardeşlerimizle konuştuk, sevindik".⁸¹ Orhan Şaik Gökyay 1990 yılında lisenin 105. Kuruluş yıl dönümü törenine de katılmıştır. Kastamonu Lisesi personel sicil defterinde Hüseyin Vehbi Şaik adıyla kayıtlıdır.⁸²

Orhan Şaik Gökyay'ın muhtelif yerlerde 61 şiirinin yayımlandığı kayıtlara geçmiştir. Oysa onun, Kastamonu'da yayınlanan Açığsöz gazetesini ile Gençlik dergisinde de şiirleri vardır ve bunlar eski yazıyla neşredilmiştir. Bunlardan sadece ikisi kayıtlara alınmış diğer 31 şiirden söz edilmemiştir. Bunları da hesaba kattığımızda onun, bugüne kadar eski ve yeni harflerle yayınlanmış şiirleri 92'ye yükselmektedir.⁸³ 1989 yılı sonuna kadar yazdığı makalelerinin sayısı 175, tercüme eserlerinin sayısı 6' dır. 21 adet telif eser yayımlamıştır. ⁸⁴

1.1.3.2. Arif Nihat Asya: 1904 yılında Çatalca'ya bağlı İnciğez köyünde doğmuştur. 7 günlük iken babasını kaybetmiştir. Yakın akrabalarının himayesinde ilkokulu

⁷⁹ M.Eski , a.g.e., s.16

⁸⁰ M.Eski, " Orhan Şaik Gökyay'ın Kastamonu'da Yayınlanan Şiirleri ve Bunların Vezin, Şekil, Kafiye, Dil, Üslup ve Muhteva Yönünden İncelenmesi ", İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu , Ankara 2005, s.825

⁸¹ M.Eski , Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay.,Ankara 2005, s:166

⁸² Aynı yer.

⁸³ Aynı yer.

⁸⁴ G. Kut, Orhan Şaik Gökyay, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1989, s.25-29

İstanbul'da, ortaokulu Bolu'da okumuş, Bolu Lisesi'nin 2.döneminin kapanması üzerine lise öğrenimini Kastamonu Sultanisi'nde yapmış ve 1923 yılında mezun olmuştur. Onun okuduğu yıllarda Kastamonu'dan çok sayıda yerli ve yabancı önemli şahsiyet gelip geçmiştir. Bunların içinde yazar, şair, gazeteci ve devlet adamları bulunmaktadır. İnebolu'dan başlayan silah ve cephane sevkıyatında yaşananlar yürekleri sızlatacak mahiyette olup Arif Nihat Asya bunları gözlemlemiş ve yaşamıştır. Onun şair ruhunda bu ilde gördükleri, yaşadıkları çok etkili olmuştur.⁸⁵

Burada okuduğu yıllarda Açıksöz gazetesi ile Gençlik ve Doğu dergilerinde şiirleri yayınlanmıştır.⁸⁶ İlk şiirinin Kastamonu'da yayınlanan Gençlik dergisinin 20 Ocak 1921 tarihli sayısında Yurt Acılarından başlığı ile neşredilmiştir.⁸⁷ İlk şiiri olması bakımından çalışmamıza dahil edilmiştir:

Biz öksüz diyarların öksüzleriyiz!
 Âvâre âşıklarız, aşkımız temiz ..
 Bir onmaz şelâleyiz, gaame çağlarınız
 Kalbimiz göz yaşından bir ulu deniz,
 Dalgalarında vatan ağlar, dolaşır,
 Arar ufuklarında handeli bir iz.
 Ufukları kan rengi bir karanlıktır.
 Karanlıklardan ölüm yüzlü kartallar
 Yurdun iniltisine kahkaha yollar.
 Sararmış kıyılarda nazlı bülbüller
 Dalgalandıran denize nâleler döker.
 Işıltılı enîne yürek dayanmaz
 Yüce Türkoğlu nasıl bu derde yanmaz?

⁸⁵ M.Eski, **a.g.e.**, s.166

⁸⁶ Arif Nihat Asya'nın Kastamonu'da yayımlanan dergilerdeki şiirler şunlardır: Son Nefesim (Doğu Dergisi, 01.01.1922, Sayı:1) , Feride Hanıma Nazire (Doğu Dergisi, 15.02.1922, Sayı:4), Bir Cumanın Hâtırası(Gençlik Dergisi, 15.02.1921, Sayı:9).

⁸⁷ M.Eski, "Arif Nihat Asya'nın Kastamonu Sultanisi'ndeki Öğrencilik Yılları ve Bu Dönemde Yayımlanan Şiirleri", **Kastamonu Eğitim Dergisi**, C.16. Sayı:1(Mart 2008), s.237-248.

Elbette kuşlar ağlar, dalgalar ağlar,
 Her şeyin kalbini yurt acısı dağlar.
 Nerede ah vatanın eski neş'esi?
 Niçin işitiyorum bir baykuş sesi?
 Hilâle mi sövüyor o uğursuz ses?
 Vatanım kalıyor mu benimle bîkes?
 Ey hâtifin nefesi, sus, cevap verme!
 Anlıyorum ki ermiş gam hilâlime,
 Vurulmuş ta kalbinden zavallı vatan!
 Ey Türk, bu acı fakat, doğrudur, inan.
 Yok, yok, yalan, inanma ... inanma kalbim!
 Ben zehirli dilimle yalan söyledim.
 Kessinler bu uğursuz, pashı dilimi ..
 Lakin aman yine bir ses var enginde,
 Ne o, öten siyah bir baykuş dili mi?
 Mutlak odur, ah, odur duydum deminde!

Arif Nihat Asya 1969 yılında Kastamonu Lisesi'ni ziyaret etmiş ve hâtıra defterine iki rubâi yazmıştır. Sayfanın başında; "Mektebimin Defterine" ifadesini kullanmış ve altına ithaflar yapmıştır. İlk şiirini "İhtiyar toparlar" ifadesiyle Zekâi Konrapa'ya ithaf etmiştir:

Bir gümlemeden, yakın yürekler hoplar;
 Tarihe gider, sorulsa, soylar, soplar.
 Döndükten sonra, kaç seferden yorgun
 İftar topu olmuştur emektar toparlar.

İkinci şiirin başında "Fakat" ibaresi vardır ve bunu da Haydar Dirioz'e ithaf etmiştir.

Ey dil; ne isimden, ne sıfattan bıktım ..
 Mânâyı değiştiren edattan bıktım;
 Her hükme gelip çelme takan "lakin"den,
 Her hükmü tökezleten "fakat" tan bıktım.

Yazının altında "1339 mezunlarından Arif Nihat Asya" ibaresi vardır.

1.1.3.3. Ziya Göğem: 1912'de Daday'da doğmuştur. Kastamonu Lisesi'nin 1931 yılı mezunlarındadır. Askerî Tıbbiye'de okumuş, çeşitli yerlerde doktorluk yapmış ve 1965'de emekli olmuştur. Tıp Fakültesi ve Tıp Talebeleri, Millet Hakimiyeti Her Şeyden Üstündür, Beş Gün Humması gibi küçük çaplı yazıları yayımlanmıştır. Murat Dağları adlı romanı ve İçten Gelenler adlı şiir kitabı vardır. Asıl önemli eseri Dadaylı Miralay Halit Bey adlı iki ciltlik biyografi araştırmasıdır. 2 Nisan 1981' de vefat etmiştir.⁸⁸

1.1.3.4. Fethi Tevetoğlu: Kastamonu Lisesi'nin 1933-34 yılı mezunlarındandır. 1941'de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirmiş, askerî doktor olarak görev yapmıştır. Çok sayıda eseri ve makaleleri bulunmaktadır. Özellikle komünizm karşıtı ve milliyetçi fikirleriyle tanınmış; bir dönem milletvekilliği yapmıştır. 1985 yılında lisenin 100. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle Kastamonu'ya gelmiş ve şeref defterine şunları yazmıştır: "Dünyada en büyük iftiharım Türk ve Müslüman doğduğum ve Kastamonu Lisesi mezunu oluşum olur. 100. yıl kutlaması ömrüme en az on yıl daha kattı. Düzenleyenler sağ olsun. 1933-34 mezunu 175 Fethi".⁸⁹

1.1.3.5. Arslan Kaynardağ: Ülkemizin saygın felsefeci ve yazarlarındandır. Komutan olan babasının görevli bulunduğu Yemen' in başkenti Şam'da 1923 yılında doğmuş, 1929 yılında ailecek Kastamonu'ya yerleşmişlerdir. İlk, orta ve lise öğrenimini burada yapmıştır. Lisenin 1940-41 mezunlarındandır.⁹⁰ Bir müddet Vakit ve Son Saat gazetelerinde çalışmış, 1948'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe bölümünden mezun olmuştur. Kısa bir süre öğretmenlik yapmış, 1957'de İstanbul'da Sahafılar Çarşısı'nda Elif Kitabevi'ni açmıştır. Felsefeyle yakından uğraşmış, kitaplar yayınlamış ve çeşitli gazete ve dergilerde felsefe, tarih, eğitim, edebiyat ve kitapçılık konularında çok sayıda makale yazmıştır. 1961'den itibaren Kitap Belleten dergisini 43

⁸⁸ M.Eski , **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., s.168.

⁸⁹ Aynı yer.

⁹⁰ Arslan Kaynardağ, Lisenin kuruluşunun 100.yılı münasebetiyle 4 Mayıs 1985 yılı Mayıs günü "Yüz Yıllık Ulu Ağaç Kastamonu Lisesi" başlığı ile Cumhuriyet gazetesinde bir makale yazmıştır.

sayı yayınlamıştır. Çeşitli sempozyumlarda bildiriler sunmuş olup Türkiye Felsefe Kurumu'nun onur üyesidir. Kurum 2002 yılında Antalya'da Liselerarası Felsefe Etkinliği'ni Arslan Kaynardağ adına düzenlemiştir. 4 Haziran 2002'de Harran'da düzenlenen İlk Dünya Felsefe Günü Etkinliği'ne onur konuğu olarak katılmıştır. 2008 yılında vefat etmiştir.⁹¹

Yayınlanmış kitapları şunlardır: Binbir Bilmece (1958), Türkiye'de Shakespeare, Shakespeare'de Türkiye (1960), Kitap Yılı Bibliyografyası (1974), Sevgililer de Gündemdedir (1979), Halk Resminde ve Kartpostallarda Kurtuluş Savaşı ve Atatürk (1981), Eğitim ve Yayın (1985), Felsefecilerle Söyleşiler (1986), Üniversitelerimizde Ders Veren Alman Felsefe Profesörleri(1986), Türkiye'de Felsefenin Kurumlaşması ve Türk Felsefe Kurumu'nun Tarihi (1992), Kadın Felsefecilerimiz (1999), Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Felsefe (2002).⁹²

1.1.3.6. Hüseyin Avni Özbenli: 1919 yılında Kastamonu'da doğmuştur. Liseyi 1939-1940 döneminde bitirmiş, 1944'de DTCF Felsefe Bölümünden mezun olmuştur. Gökçöy Köy Enstitüsü'nde öğretmenlik, Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda müdürlük yapmıştır. Milli Folklor Dairesi Başkanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı müfettişliğinde bulunmuştur. Kastamonu'ya ait bazı türkülerini derlemiştir.⁹³

1.1.3.7. Aziz Demircioğlu: 1921 yılında Kastamonu'da doğmuştur. Babasının mesleği olan gazeteciliğe öğrencilik yıllarında başlamış, 1942' de liseden mezun olmuştur. Doğrusöz, Karadeniz ve Kastamonu gazetelerinde çok sayıda makalesi vardır. Sosyal amaçlı derneklerde görev almıştır. "100 Yıllık Kastamonu Basını", "Kastamonu Basınında Kim Kimdir", "Kastamonu'da Basılan Eserler" adlı kitapları yayınlamıştır. 2008 yılında vefat etmiştir.⁹⁴

⁹¹ M. Eski "Kastamonu Basınında Arslan Kaynardağ", *Geçmişten Günümüze Kastamonu Basın Sempozyumu*, Ankara 2009, s.286.

⁹³ M. Eski *a.g.e.*, s.286.

⁹⁴ Aynı yer.

1.1.3.8. Siyami Özel: 1927 yılında Tekirdağ'da doğmuştur. Lisenin 1947/48 dönemi mezunlarından. Askerlik hizmetinden sonra bir müddet valilikte çalışmış, daha sonra DSİ teşkilatına geçmiş, buradan emekli olmuş ve 5 Mart 1981' de ölmüştür. Doğrusöz, Karadeniz ve Kastamonu gazetelerinin Köşebaşı ve Antenimize Çarpanlar sütununda çok sayıda yazısı yayınlanmıştır. Bazı yazılarda Necati Öz takma adını kullanmıştır. Şiirleri ülke çapındaki dergilerde neşredilmiştir. Çok kıvrak bir ifade gücüne sahip olup yazıları toplumsal içeriklidir. İlin sorunlarını kendi köşesinde sürekli işleyerek canlı tutmuştur. Bazı bölge müdürlüklerinin ve kamu birimlerinin Kastamonu'da kurulmasında önemli etkisi olmuştur. Spor çalışmalarıyla da yakından ilgilenmiş; bazı spor kulüplerinin kurulmasına öncülük etmiştir. Kastamonu basınında en fazla yazı yazan ve iz bırakan şahsiyetlerden biridir.⁹⁵

1.1.4. Lisede Düzenlenen Sosyal Faaliyetler

1.1.4.1. Müsamereleler

Okulun kurulduğu tarihten itibaren çeşitli zamanlarda müsamereleler düzenlenmiştir. Bunlardan basına yansıyanlar aşağıda kronolojik olarak sıralanmıştır:

18 Ocak 1340(1924) : Müsamerede İstiklâl Marşı, Ordu Marşı, Zafer Marşı, Dede Efendi ve Eyyubi Mehmet Efendi'den iki şarkı ve ayrıca Sonbahar şarkısı söylenmiştir. Akıncılar, Türk Yılmaz, Küçük Süvari, Fırtına ve Kar şiirleri okunmuştur. Falaka (monolog) ile Harp ve Sulh temsili oynanmıştır. Ferah Feza faslı, peşrev ve taksim geçişi ardından tören sona ermiştir.⁹⁶

4 Aralık 1924 : Erzurum depreminde zarar görenlere yardım maksadıyla önce erkeklere, ertesi gün kadınlara müsamere verilmiştir. İstiklâl Marşı, Cumhuriyet Marşı, Türkoğlu Marşı söylenmiştir. Peşrev, Beste-i evvel, Beste-i sâni, Kasr-cedid gibi çeşitli şarkılar

⁹⁵ Aynı yer.

⁹⁶ Açıköz Gazetesi, 15 Kânun-i Sâni 1340, Sayı:977.

okunmuştur. Ayrıca törende saz semaisi ile monologlara yer verilmiştir. Saz heyetinde 3 keman, 1 mandolin, 1 piyano ve 2 ud bulunmuştur.⁹⁷

4 Ocak 1341 (1925): Mübadele Anlaşması gereği Yunanistan'dan gelen muhacirlere yardım amacıyla müsamere düzenlenmiştir. Programda marşlar söylenmiş, ve şiirler okunmuştur.⁹⁸

17 Mayıs 1932: Müsamereye bir gencin konuşması ile başlanmıştır. Akın'dan bir parça ve Han Duvarları şiiri ile Garp ve Şark musikisi'nden şarkılar okunmuştur. Ayrıca Eşber ve Zor Nikâh piyesleri temsil edilmiştir.⁹⁹

23 Aralık 1940: Lisenin 1939-1940 mezunları Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre piyesini temsil etmişlerdir. Oyuncular rollerini başarıyla oynamışlardır. Vali Dr. Mithat Altıok ile davetlilerin katıldığı piyeste lise öğretmeni Osman Faruk Verimer konuşma yapmış, ardından birkaç şiir okunmuştur.¹⁰⁰

6 Nisan 1941: Halkevi'nde lise son sınıf öğrencileri tarafından veda müsameresi düzenlenmiştir. Molyer'in yazdığı, Ali Bey'in adapte ettiği Ayyar Hamza adlı 3 perdelik komedi alkış ve kahkahalarla izlenmiştir. Rol alanlar profesyonel sanatçıları kıskandıracak yetenekte oynamıştır. Müsamereyi tertip eden edebiyat öğretmeni Cahide Başol ve gençler tebrik edilmiştir.¹⁰¹

19 Nisan 1942: Halkevi'nde lise son sınıf öğrencileri Molyer'in Zoraki Tabib adlı komedisini temsil etmişlerdir. Ayrıca Sepetçioğlu oyunu oynanmış ve bayanlar halk şarkıları söylemişlerdir.¹⁰²

⁹⁷ **Açıköz Gazetesi**, 26 Teşrin-i Sâni 1340, Sayı:1229.

⁹⁸ **Açıköz Gazetesi**, 4 Kânun-i Sâni 1340, Sayı:968.

⁹⁹ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 17 Mayıs 1932, Sayı:3237.

¹⁰⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 24 Aralık 1940, Sayı:336.

¹⁰¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 8 Nisan 1941 ,Sayı:394.

¹⁰² **Doğrusöz Gazetesi**, 1 Mayıs 1942, Sayı:501.

21 Mayıs 1942: Lise mezunları Halkevi'nde müsamere vermişler ve Necip Fazıl Kısakürek'in Tohum adlı eseri temsil edilmiştir.¹⁰³

4 Mart 1944: Lisenin 59. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle düzenlenmiştir. İstiklâl Marşı ile başlayan tören, kız ve erkek öğrencilerin söylediği marşlarla devam etmiştir. Müdür Şeref Erdoğan konuşma yapmış, ardından öğretmen Ömer Kemal Ağar lisenin tarihçesini anlatmıştır.¹⁰⁴

3 Mart 1945: Lisenin 60. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle Halkevi'nde düzenlenmiş; törende vali Mithat Altıok ile müdür Şeref Erdoğan birer konuşma yapmışlardır. Ardından Ömer Bedii Tardu'nun Çocuk konulu konuşması ilgiyle dinlenmiştir. Müzik öğretmeni Mehmet Akün eşliğinde halk türküleri ve Dağbaşı Marşı söylenmiştir. Ayrıca İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun İnanmak adlı piyesi temsil edilmiş, kılıç oyunu oynanmıştır. Milli şarkılarla toplantı sona ermiştir.¹⁰⁵

14 Şubat 1946: Lise öğrencileri Halkevi'nde düzenledikleri müsamerede başarılı bir temsil sergilemiştir.¹⁰⁶ Oyunun adı gazetelere yazılmamıştır.

25 Ocak 1948: Lise salonunda Hüseyin Avni Uzer ve öğrenciler Milli Gece adıyla bir toplantı düzenleyerek marşlar söylemiş, şiir, destan ve hikâyeler okumuşlardır.¹⁰⁷

15-16 Mayıs 1948: Halkevi'nde düzenlenmiş; şiirler okunmuş, Hamlet piyesi temsil edilmiştir.¹⁰⁸

¹⁰³ Doğrusöz Gazetesi, 22 Mayıs 1942, Sayı:507.

¹⁰⁴ Doğrusöz Gazetesi, 7 Mart 1944, Sayı: 731.

¹⁰⁵ Doğrusöz Gazetesi, 9 Mart 1944, Sayı: 822.

¹⁰⁶ Doğrusöz Gazetesi, 14 Şubat 1946, Sayı: 909.

¹⁰⁷ Doğrusöz Gazetesi, 28 Ocak 1948, Sayı: 968/111.

¹⁰⁸ Doğrusöz Gazetesi, 19 Mayıs 1948, Sayı:968/141.

7 Mayıs 1949: Erkek Sanat Okulu bahçesinde Lise ve Erkek Sanat Enstitüsü birlikte eğlence düzenlemiştir. Lise müdürü Fahri Dilgen'in konuşmasının ardından son sınıf öğrencisi Turgut Erdem bir konuşma yapmıştır. Törende vatanî ve millî şiirler okunmuştur. Liseden Namık adlı öğrencinin yaptığı akrobasi hareketleri çok beğenilmiştir. Daha sonra iki okul birlikte cadde boyu şarkı şarkılar söyleyerek lisenin bahçesine gelmiş, İstiklâl Marşı'nın okunmasıyla tören sona ermiştir. Bu tür etkinliklerle iki okul arasındaki birlik ve kardeşlik duygularının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.¹⁰⁹

1.1.4.2. Konferanslar

Lisede çeşitli konularda konferanslar düzenlenmiştir. Bunlardan tespit edebildiklerimiz şunlardır:

12 Aralık 1942: Konferans sonrasında sazlar çalınmış, kahramanlık türküleri söylenmiş ve milli oyunlar oynanmıştır. Konferansın konusu hakkında bilgi verilmemiştir.¹¹⁰

17 Aralık 1942: Dersim-Tunceli konulu konferans verilmiştir. Konuşmacının adı yazılmamıştır¹¹¹

9 Ocak 1943: Lisenin konferans salonunda Tabiiye öğretmeni Ömer Bedii Tardu tarafından biyolojik manevî irsiyat konulu konferans verilmiştir. Ayrıca okul müdürü Şeref Erdoğan bir konuşma yapmıştır.¹¹²

6 Şubat 1943: Müdür Şeref Erdoğan tarafından Mevlâna konulu konferans verilmiş, kişiliğine ve eserlerine duyulan ilgi ve hayranlık anlatılmıştır. Konferansa milletvekili Abidin Binkaya da katılmıştır. Mahalli şair ve araştırmacı İhsan Ozanoğlu sazıyla

¹⁰⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 17 Mayıs 1949, Sayı:968/230.

¹¹⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 15 Aralık 1942, Sayı:568.

¹¹¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 17 Aralık 1943, Sayı:569.

¹¹² **Doğrusöz Gazetesi**, 9 Ocak 1943, Sayı:576.

türküler söylemiş, ayrıca Akıl Taciri adlı komedi oynanmıştır. Konferans sonunda ikramlar yapılmıştır.¹¹³

6 Mart 1943: Müdür yardımcısı Naci Çatalgil 'Madde Nazariyelerinin Tarih-i Tekâmülü' hakkında bilgi vermiştir. Daha sonra kız ve erkek öğrenciler millî ve mahallî oyunlar oynamıştır. Konferansa vali de katılmış, halk büyük ilgi göstermiştir.¹¹⁴

1.1.4.3. Anma Günleri

Lisede bazı önemli şahsiyetler için anma geceleri düzenlenmiştir. Bunlardan tespit edebildiklerimiz şunlardır:

5 Ocak 1931: Şehit Kubilay için lisede bir anma gecesi düzenlenmiştir. Vali, milletvekili Nâfi Atuf ile Refik Bey, Mülkiye müfettişi, Milli Eğitim Müdürü Musa Kâzım, Alay Kumandanı ve büyük bir kalabalığın katıldığı gecede öğretmenlerden Hacer Dicle, Hamdi Bey, Rahmi Bey, Celal Vehbi Bey ile Abdullah Bey Menemen'de yaşanan olayı anlatmışlardır. Türkçe öğretmeni Zeki Ömer Defne kendi yazdığı "Mesleğimin Mersiyesi" adlı şiiri okumuştur.¹¹⁵

9 Aralık 1946: Namık Kemal'i anma gecesi düzenlenmiştir. Müdür Fahri Dilgen şairin hayatı ve sanatıyla ilgili bilgi vermiş; son sınıf öğrencilerinden Saffet Kartoğlu, Mehmet Leventoğlu ve Cemal Erdem, Namık Kemal'den şiirler okumuşlardır. Ardından Kenan Toksöz bir konuşma yapmış; yine son sınıf öğrencileri Kâmil Odabaşı, Hüseyin Fırat, İsmail Tanrıverdi, Talat Kütük şiir; Müfide Duru da Vatan makalesini okumuşlardır. Daha sonra Vatan Yahut Silistre piyesi oynanmıştır.¹¹⁶

11 Ocak 1947: Mehmet Âkif Ersoy'u anma gecesi düzenlenmiştir. İstiklâl Marşı okunmuş; edebiyat öğretmeni Ali Muhlis Tümtürk şair hakkında bir konuşma yapmış ve şiirlerinden örnekler sunmuştur. Okul müdürü Fahri Dilgen Mehmet Âkif'in Balkan

¹¹³ Doğrusöz Gazetesi, 6 Şubat 1943, Sayı:587.

¹¹⁴ Doğrusöz Gazetesi, 6 Mart 1943, Sayı:599.

¹¹⁵ Açıksöz Gazetesi, 7 Ocak 1933, Sayı:2630.

¹¹⁶ Yenises Gazetesi, 9 Aralık 1946, Sayı:1101.

Faciası, Hitabe İsyan ve Bülbul şiirlerini okumuştur. Ali Muhlis Tümtürk'ün okuduğu İstiklâl Marşı ile program sona ermiştir.¹¹⁷

7 Şubat 1948: Kâzım Karabekir için anma gecesi düzenlenmiştir. Müdür Fahri Dilgen açılış konuşması yapmış, saygı duruşunun ardından öğretmen Ömer Kemal Ağar, Kâzım Karabekir'in hayatı hakkında bilgi vermiştir. Millî ve vatanî şiirleri okunmuş, Fahri Dilgen'in Bayrak konulu konuşmasıyla program sona ermiştir.¹¹⁸

5 Kasım 1949: Dr. Rıza Nur ve İbrahim Alaaddin Gövsa için anma töreni düzenlenmiştir. Öğretmen Ömer Kemal Ağar ile öğrencilerden Özdilek Erdem, Hasan Sarabil ve Ünal Yaltırık birer konuşma yapmışlardır. Daha sonra şiirler okunmuştur.¹¹⁹

10 Kasım 1949: Atatürk'ün vefatının 11.yıl dönümü münasebetiyle anma gecesi düzenlenmiştir. Açılışı Ömer Kemal Ağar yapmış; son sınıf öğrencisi Necati Ölez Atatürk'ün hayatını anlatmıştır. Yine son sınıf öğrencisi Tahir Özkan, İnönü'nün Atatürk hakkındaki beyannamesini okumuştur. Öğrencilerden Naci Tınaztepe "İzinde", İlhan Dönmez "Atam Nerede?", Fazıl Duru "Tavaf", Meral Köprülü "Ağıt", Ünay Ağar "Atatürk Önünde" şiirlerini okumuşlardır. Ayrıca Selahattin Tekin "Atatürk İnkılabı", Necati Okay "Kastamonu'da Şapka İnkılabı", Hasan Sarabil "Atatürk'ün Cumhuriyet'in 10.Yıldönümü Nutku", Güven Erdem "Atatürk'e Ait Hatıralar", Ünal Yaltırık "Atatürk'ün Vecizeleri", Melih Gursen Atatürk'e ait fıkra, Osman Güven "Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi" ve öğretmen Ziya Temel Atatürk'e ait şahsi hatıraları okumuşlardır.¹²⁰

21 Ocak 1950: Mehmet Âkif Ersoy'u anma gecesi düzenlenmiştir. Şairin hayatı, sanatı anlatılmış, şiirlerinden örnekler sunulmuştur.¹²¹

¹¹⁷ Doğrusöz Gazetesi, 15 Ocak 1947, Sayı:968/18.

¹¹⁸ Doğrusöz Gazetesi, 11 Şubat 1948, Sayı:968/115.

¹¹⁹ Doğrusöz Gazetesi, 8 Kasım 1949, Sayı:968/270.

¹²⁰ Doğrusöz Gazetesi, 15 Kasım 1949, Sayı:968/277.

¹²¹ Doğrusöz Gazetesi, 21 Ocak 1950 Sayı:297.

1.1.4.4. Atatürk'ün Cenaze Töreni

Atatürk'ün ölümü Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Kastamonu Lisesi'nde de büyük bir üzüntü yaşatmıştır. Bu amaçla okulda bir tören düzenlenmiş; öğrencilerden Necmiye Abay aşağıdaki konuşmayı yapmıştır: ¹²²

"Atam sen ölmedin, sen içimizde ezici bir kor, tutuşan bir alev gibi kalplerimizin derinliklerinde yaşıyorsun. Sen varsın, ebediyen var olacaksın. Atam, büyük Atatürk! Daha dün koca bir milletin kalbini en ilâhî hazlarla doldurdun. Bugün 17 milyon Türk'ün benliğini keskin, inletici bir ateşle kavuruyorsun. Fakat sen varsın Atatürk. Sen var olacaksın. Bir hiç olan maddî yokluğunuz manevî varlığınızı bir kat daha artırmıştır. Bugün bütün dünya insanlığın en büyük timsali olan senin için matem tutuyor. Atam! Sana ne unvan verilirse azdır. Sen dünyada teksin. Sen dünyada bir tanesin. Büyüklerin büyüğü, erişilmez bir mucizesin. Sen yaratıcısın. Sen yarattın, bugün hepimizin kalbi anlatılmaz bir ateşle yanıyor. Dinmez, bitmez bir ıstırapla harap, harabız. Fakat büyük Atamız bize gençliğe emanet ettiğin Türk cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa andıyla bize yükletilmiş bu önemli vazife uğrunda damarlarımızda dolaşan asil kanın ateşiyle daima metin olmaya çalışacağız. Atamız, kanımızda senin ateşin, kalplerimizde senin azmin, dimağlarımızda senin zekânın derin izleri var. Bugün hepimize teessür, matem mecburi bir borçtur. Zaten buna lüzum yok. Herkes istemeyerek derin bir hüznün, yıkıcı bir ıstırapın tesirinden kurtulamıyor. Bugün bütün dünya senin mukaddes ölün karşısında matem, yas içinde, sen de fâniliğe karıştın değil mi? Ey koca Atatürk. Sen de yok oldun. Sen de müebbeden sustun. Senin de o mübarek vücudun kara topraklara karıştı, değil mi? Ey yüksek Atam."

Daha sonra öğrencilerden Nezahat Özden, Halit Nayır ve Mehmet Bulur ile öğretmenlerden Osman Faruk Verimer şiirler okumuşlardır. Bu şiirler Doğrusöz Gazetesi'nde yayımlanmıştır¹²³

¹²² Doğrusöz Gazetesi, 15 Kasım 1938, sayı: 154.

¹²³ Doğrusöz Gazetesi, 18 Kasım 1938, Sayı: 155.

1.1.4.5. Lise Mezunlarının Toplantıları

Lise mezunları zaman zaman bir araya gelerek toplantı yapmışlar, anılarını paylaşarak okul yıllarını yâd etmişlerdir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla bu toplantılar şunlardır:

29 Nisan 1944: Tüm mezunların katıldığı bir toplantı düzenlenmiş; Sanat Enstitüsü ile Kız Orta Okulu müdürleri ve öğretmenleri de katılmıştır. Lise müdürü; eski ve yeni mezunların birbirlerini tanıyıp sevmelerinin, ülkü birliği yapmalarının yurt ve okul için çok önemli ve yararlı olduğunu söylemiştir. Okulun en eski mezunlarından İzzet Baydar (muhassebe müdürü) kürsüye davet edilmiş ve kendi anılarını paylaşmıştır. Şiirler okunmuş, bir komedi temsil edilmiş ve musiki muallimi Mehmet Ok eşliğinde şarkı ve marşlar söylenmiştir.¹²⁴

1 Temmuz 1944: Lise mezunları Halkevi'nde toplanmış ve çay ziyafeti verilmiştir. Toplantıda okulla ilgili anılar paylaşılmıştır.¹²⁵

16 Ocak 1945: Lise mezunları İstanbul'da bir araya gelmiş ve okul yıllarına ait hatıralarını anlatmışlardır.¹²⁶

2 Haziran 1945: Lisenin mezunları İstanbul'da Bomonti çay bahçesinde toplanmışlardır. Eski öğretmenlerden şair Zeki Ömer Defne Kastamonu'nun güzelliğini anlatmış ve Ilgaz şiirini okumuştur. Yıllar sonra hoca ile öğrencilerin buluşması herkeste büyük bir sevinç yaratmıştır.¹²⁷

1.1.4.6. Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları

Bu törenler daha ziyade küçük boyutlu tutulmuş; okulun tarihçesi hakkında bilgiler verilmiş ve şiirler okunmuştur. İncelediğimiz dönemde basına yansıyan iki toplantının yapıldığı tespit edilmiştir.

¹²⁴ *Doğrusöz Gazetesi*, 2 Mayıs 1944, Sayı:747.

¹²⁵ *Doğrusöz Gazetesi*, 4 Temmuz 1944, Sayı:765.

¹²⁶ *Doğrusöz Gazetesi*, 18 Ocak 1945, Sayı:814.

¹²⁷ *Doğrusöz Gazetesi*, 19 Haziran 1945, Sayı:850.

16 Şubat 1929: 44. kuruluş yıl dönümünde İstiklâl Marşı ve açılış konuşmasının ardından Kahraman Çavuş ve Hasbahçe adlı iki piyes oynanmıştır. Ayrıca Açıksöz gazetesinde lisenin önemini anlatan bir makale yayımlanmıştır.¹²⁸

13 Şubat 1931: 46. kuruluş yıldönümü töreni İstiklâl Marşı'nın okunmasıyla başlamış, son sınıf öğrencilerinden Eşref bir konuşma yapmıştır. 28 Kânun-i Evvel piyesi sahnelenmiş; oyunda 81 Hakkı, 230 Faruk, 270 Haşim, 154 Rıza, 47 Vehbi, 16 Ziya, 9 Nevzat, 215 Faik, 255 Refet adındaki öğrenciler rol almıştır. Ardından Ceza Kanunu adlı piyes sahneye konmuş. 59 Cevdet, 209 Enver, 309 Şefik, 48 Vehbi, 104 Zeki, 9 Nevzat, 12 Sami, 200 Zühtü adındaki öğrenciler rollerini başarıyla oynamışlardır.¹²⁹

1.1.4.7. Sergiler

Zaman zaman okulda sergiler düzenlenmiştir. Genellikle bir hafta süreyle açık kalan sergiler, öğrenciler ve vatandaşlar tarafından gezilmiştir. Halk bu tür etkinliklere her zaman ilgi göstermiştir. Okulda düzenlenen sergiler tespit edebildiğimiz kadarıyla şunlardır:

8 Haziran 1937: Lise ve kız ortaokulu ortaklaşa bir resim sergisi açmıştır. Gazetenin yazdığına göre sergi büyük ilgi ve takdir görmüştür.¹³⁰

15 Haziran 1937: Son sınıf öğrencileri kartpostallardan yaptıkları resimleri sergilemişlerdir. Milli Eğitim Müdürü İrfan Alıcıoğlu şu eleştiride bulunmuştur: "Neden muhitinizi görmüyorsunuz? Neden Kastamonu'da bulunan tabiatın, insanın ve ilde gerçekleşen tarihî hadiselerin güzelllerinden mevzularınızı seçmiyorsunuz? " Diyerek objelerin çevreden seçilmesini önermiştir.¹³¹

¹²⁸ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 17 Şubat 1929, Sayı:2440.

¹²⁹ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 15 Şubat 1931, Sayı:3056.

¹³⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 8 Haziran 1937, Sayı:6.

¹³¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 15 Haziran 1937, Sayı:8.

6 Haziran 1939: Öğrenciler yıl içersinde yaptıkları resimleri sergilemişlerdir. Sergi ziyaretçiler tarafından çok beğenilmiştir.¹³²

10 Haziran 1940: Lisenin ortaokul kısmı öğrencilerinin resimleriyle kız öğrencilerin biçki-dikiş derslerinde yaptıkları çalışmaları tanıtan sergi açılmıştır. Sergide kitap kapak desenleri çok ilgi çekmiş, resim öğretmeni Pakize Orhun tebrik edilmiştir.¹³³

1.1.4.8. Spor ve İzcilik Çalışmaları

Lisede izcilik ile voleybol, futbol, atletizm gibi alanlarda çalışmalar yapılmıştır. Bazı faaliyetler okul dahilinde kalmış olsa da bazıları gazetelere haber olarak yansımıştır. Tespit edebildiklerimiz çalışmalar şunlardır:

19 Kasım 1926: Lise ile Muallim Mektebi arasında futbol maçı yapılmış; kalabalık bir seyircinin izlediği maç centilmence oynanmış ve lise 4-1 kazanmıştır.¹³⁴

13 Mayıs 1932: Lise öğrencileri Kışla spor sahasında spor şenliği düzenlemişler; kendi aralarında voleybol, futbol oynamışlar, atletizm yarışmaları yapmışlardır.¹³⁵

12 Nisan 1942: Gazi Stadı'nda Lise ile Sanat Okulu arasında yapılan futbol maçını lise 5-1 kazanmıştır.¹³⁶

1 Mayıs 1942: Lisede atletizm yarışmaları yapılmıştır.¹³⁷

27 Aralık 1942: Atatürk'ün Ankara'ya ayak basışının yıldönümü münasebetiyle Atatürk Koşusu düzenlenmiştir. Erkekler kategorisinde Sanat Okulu'ndan Niyazi Abdürrezzak

¹³² Doğrusöz Gazetesi, 6 Haziran 1939, Sayı:212.

¹³³ Doğrusöz Gazetesi, 14 Haziran 1949, Sayı:968/237.

¹³⁴ Açıksöz Gazetesi, 28 Kasım 1926, Sayı:1812.

¹³⁵ Kastamonu Vilayet Gazetesi, 17 Mayıs 1932, Sayı:3237.

¹³⁶ Doğrusöz Gazetesi, 14 Nisan 1942, Sayı:496.

¹³⁷ Doğrusöz Gazetesi, 5 Mayıs 1942, Sayı:502-504.

birinci, Lise'den Muzaffer Onur ikinci, Garnizon takımından Satılmış Cömert üçüncü olmuştur. Kızlar kategorisinde Şaziye Gökşin birinci, Anjen Karagöz ikinci, Sabriye Köse üçüncü olmuştur.¹³⁸

14 Şubat 1943: Lise ile Sanat Okulu arasında 3 bin metrelik koşu yapılmış; liseden Muzaffer Onur birinci, İzzet Şahin ikinci, Sanat Okulu'ndan Satılmış üçüncü olmuştur. Takım olarak Sanat Okulu birinci, Lise ikinci gelmiştir.¹³⁹

21 Mart 1943: Halkevi önündeki yol üzerinde Lise ile Sanat okulu arasında 2 bin metrelik koşu düzenlenmiştir. Okullar 40'ar kişilik takımlarla yarışmış, Sanat Okulu birinci olmuştur.¹⁴⁰

28 Mart 1943: Cumhurbaşkanı İsmet İnönü adına Lise ve Sanat Okulu'ndan 10'ar öğrencinin katıldığı 3 bin metrelik koşu düzenlenmiştir. Liseden İzzet Şahin birinci, Sanat Okulu'ndan Niyazi Abdürrezzak ikinci, Liseden Muzaffer Onur üçüncü olmuştur. Kızlar kategorisinde bin metrede 17 kız arasında Şaziye Gökşin birinci, Anjel Karagöz ikinci, Leman üçüncü, Sabriye Köse dördüncü olmuştur.¹⁴¹

1 Mayıs 1943: Lise öğrencileri tarafından Gazi Stadı'nda spor gösterileri yapılmış; vali dereceye giren öğrencileri ödüllendirmiştir.¹⁴²

30 Nisan 1950: Lise ile Erkek Sanat Enstitüsü arasında oynanan voleybol maçını 15-2 lise takımı kazanmıştır. Ertesi gün Gölköy ile Gençlik Kulübü arasındaki futbol maçını Gençlik Kulübü 4-0; Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü ile Çankırı Orta Sanat Enstitüsü arasındaki maçı da Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 3-1 kazanmıştır.¹⁴³

---

¹³⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 31 Aralık 1942, Sayı:573.

¹³⁹ **Doğrusöz Gazetesi** 16 Şubat 1943, Sayı:591.

¹⁴⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 23 Mart 1943, Sayı:606.

¹⁴¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 30 Mart 1943, Sayı:609.

¹⁴² **Doğrusöz Gazetesi**, 4 Mayıs 1943, Sayı:623.

¹⁴³ **Doğrusöz Gazetesi**, 1 Mayıs 1950, Sayı:1293.

1.1.4.9. Geziler

Lise öğrencilerinin gezi faaliyetlerine çok önem verdikleri; Daday, Devrekâni, Araç, İnebolu, Taşköprü, Karabük gibi ilçelerde incelemeler yapmışlardır. Basına yansıyan geziler şunlardır:

14 Mart 1925: Lise ruhiyat öğretmeni Munip Bey ile izci grubu Daday'a gitmiştir. Öğrenciler çevreyi incelemiş, öğretmen Münip Bey izcilikle ilgili bilgi vermiştir.¹⁴⁴

4 Mayıs 1926: 200 kadar öğrencilerinden sabah saat 07.00'de yola çıkarak Açıkmaslak'a gitmişler; kendi aralarında 8 takım oluşturarak voleybol, futbol oynamışlar; izciler de gösteri düzenlemiştir. Tek atlama ve sürat koşusu yapılmış, program saat 17.00'de sona ermiş; öğrenciler marşlar söyleyerek okula dönmüştür.¹⁴⁵

24 Ağustos 1926: Lise izcileri İnebolu'ya gezi düzenlemiş. Sabah erken yola çıkılmış; ilk gece Seydiler'de konaklamışlar; ertesi gün Küre'de yemek molası verip yola devam etmişler. Kamp 16 gün sürmüştür. Deniz görmeyen öğrenciler fırsatı değerlendirmiş. İzciler İnebolu gençlerine sporu sevdirmiş. İnebolu İdman Yurdu ile yaptıkları maçı 7-1 kazanmışlar.¹⁴⁶

18 Kasım 1926: Lise izcilerinden Kartal Oymağı öğretmen Necmettin Dinçer ile birlikte Devrekâni'ye gitmişler. İlk mola Acuş Hanı'nda verilmiş; hancıdan köy hakkında bilgi alıp deftere kaydetmişler. Devrekânililer öğrencileri çok güzel karşılamıştır.¹⁴⁷

30 Ocak 1927: Lise izcileri kış tatilinden istifade ederek Necmettin Dinçer başkanlığında Araç'a gitmişler. İlçeyi gezip Daday üzerinden dönmüşler. Araç'ta çok güzel karşılanan izciler Araç kaymakamı ile halka teşekkür etmişler.¹⁴⁸

¹⁴⁴ *Açıksöz Gazetesi*, 16 Mart 1341, Sayı:1318.

¹⁴⁵ *Açıksöz Gazetesi*, 6 Mayıs 1926, Sayı:1651.

¹⁴⁶ *Açıksöz Gazetesi*, 1 Eylül 1926, Sayı:1747-1753.

¹⁴⁷ *Açıksöz Gazetesi*, 20 Kânûn-i Sâni 1926, Sayı:1564.

¹⁴⁸ *Açıksöz Gazetesi*, 1 Şubat 1927, Sayı: 1877.

16 Haziran 1927: Lise ile Muallim Mektebi öğrencileri Hacı İbrahim Dağı'nda bir ay kamp kurmuşlar. Son sınıf öğrencileri burada askerî eğitim almışlar. Her iki okul öğretmen ve öğrencileri subayların şerefine bir yemek vermiş. 1 Temmuz'da öğrencilerin eğitimi bitmiş; subaylar da öğretmen ve öğrenciler şerefine bir ziyafet vermiş. Alaydan bir subay öğrencilerin on beş günlük kampını övmüş, lise müdürü Necati Bey de subay ve kumandalara teşekkür etmiştir.¹⁴⁹

3 Haziran 1939: Öğrenciler askerlik kampını Açıkmasslak'ta yapmış. 20 gün devam eden kamp 23 Haziran günü sona ermiştir.¹⁵⁰

27 Ekim 1939: Liseden 48 izci Cumhuriyet Bayramı'nda Ankara'ya giderek geçit törenine katılmıştır.¹⁵¹

9 Mayıs 1943: Lise izcileri Gölköy Köy Enstitüsü'ne gitmişler. Enstitü müdür, öğretmen ve öğrencileri misafirleri heyecanla karşılamıştır. İki okul akşam müsamere vermiş; halk türküleri söylenmiş, yerli oyunlar, kılıç oyunları oynanmıştır. Ertesi Pazar günü enstitü civarı gezilmiş, voleybol müsabakası yapılmıştır. Lise öğretmeni Ömer Kemal Ağar Türkçülük, Turancılık konulu bir saatlik konuşma yapmış ve şiddetle alkışlanmıştır. Lise öğrencilerinden Turgut eğlenceli bir konuşma yapmış ve akşam üzeri şehre dönmüştür.¹⁵²

24 Mayıs 1945: Öğrencileri tarih araştırmaları için Daday'a 2 gün sonra da Taşköprü'ye gitmiştir.¹⁵³

¹⁴⁹ **Açıksöz Gazetesi**, 17 Temmuz 1927, Sayı:2001.

¹⁵⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 30 Haziran 1939, Sayı:219.

¹⁵¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 20 Ekim 1939, Sayı:251.

¹⁵² **Doğrusöz Gazetesi**, 13 Mayıs 1943, Sayı:627.

¹⁵³ **Doğrusöz Gazetesi**, 29 Mayıs 1945 , Sayı:845.

20-25 Nisan 1946: Okul müdürü Fahri Dilgen başkanlığında 5 öğretmen ve 20 öğrenci önce Karabük Demir-Çelik Fabrikası'nı gezmişler, ardından Zonguldak maden ocaklarında inceleme yapmışlardır.¹⁵⁴

11 Mayıs 1946: Müdür Fahri Dilgen, Tarih öğretmeni Cengiz Gökoğlu, Türkçe öğretmeni Ahmet Tulu ile bir grup öğrenci kaya mezarları ve höyükleri incelemek üzere Ilgaz'a gitmişlerdir.¹⁵⁵

24 Nisan 1947: Lisenin ortaokul 3.sınıf öğrencileri Sümerbank İplik ve Kendir Dokuma Fabrikası'nı görmek için öğretmenleriyle birlikte Taşköprü'ye gitmişlerdir. Fabrika müdürü Tarık Albaş işletme hakkında bilgi vermiştir. Diğer yerler de gezildikten sonra aynı gün şehre dönmüştür.¹⁵⁶

24 Nisan 1947: Lise öğrencileri 23 Nisan tatilinden yararlanarak tarihî ve coğrafi incelemeler yapmak üzere Boyabat'a gitmişlerdir. Öğretmen Cengiz Gökoğlu gezi izlenimlerini gazetede yayımlamıştır.¹⁵⁷

1 Mayıs 1947: Müdür Fahri Dilgen başkanlığında 100 öğrenci öğretmenleriyle birlikte Daday'a gitmiş; tarihî ve coğrafi konularda inceleme yapmışlardır. Aynı gün geri dönmüştür.¹⁵⁸

14 Mart 1948: Otuz öğrenci Zonguldak'a gitmiş, elektrik santrallerinde, Kilimli ve Karadon ocaklarında inceleme yapmışlardır. Maden teknisyenleri ile lise öğrencileri arasındaki futbol maçını lise 4-3 kazanmıştır. Gezi 14-17 Mart tarihleri arasında gerçekleşmiştir.¹⁵⁹

---

¹⁵⁴ **Doğrusöz Gazetesi**, 30 Nisan 1946, Sayı:928.

¹⁵⁵ **Doğrusöz Gazetesi**, 14 Mayıs 1946, Sayı:932.

¹⁵⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 26 Nisan 1947, Sayı:1564.

¹⁵⁷ **Doğrusöz Gazetesi**, 31 Mayıs 1947, Sayı:968/53.

¹⁵⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 3 Mayıs 1947, Sayı:968/45.

¹⁵⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 24 Mart 1948, Sayı:968/127.

1.1.5. Kültürel Faaliyetler

Lisenin öğretmen ve öğrencileri çeşitli zamanlarda ve kuruluş yıl dönümlerinde kültür ve sanat faaliyetleri düzenlemişler, bu münasebetle dergi ve yıllık çıkarılmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin anıları, tercümeleler, şiirler, hikâyeler ve fotoğraflar yayımlanmıştır. Ayrıca lise öğrencileri yerel gazetelerde çeşitli konularda yazılar ve şiirler de yazmıştır.

1.1.5.1. Dergiler

Okul kütüphanesi ile Kastamonu İl Halk Kütüphanesi 'nde bulabildiğimiz dergiler şunlardır:

Kastamonu Lise Mecmuası : 1932- 1936 yılları arasında öğrenciler tarafından çıkarılmıştır. 1932- 1934 yılları arasında yayımlanan 28 sayının tamamı okul kitaplığındadır. Elde mevcut son 31. sayısı ise 1 Şubat 1936 tarihini taşımaktadır. İlk sayıda derginin ilmî, iktisadî bir mecmua olduğu ifade edilmiş olup şu cümleler ilginçtir: "Arkadaş. Her işinde iktisadî gözet; ayağını yorganına göre uzat. Şunu bil ki muktasit olmayan bir milletin sonu yoksulluktur. İçinde bulunduğumuz iktisadî buhranı yok ederek yerli sanayimizi yükseltmek için Türk malına şiddetle arzu göster. Düşün ki yerli mallarını kullanmakla ilk varacağımız netice açlıktan kurtulmak olacaktır."¹⁶⁰

Dergide öğretmenlerin ve öğrencilerin şiirleri ile değişik yazıları bulunmaktadır. Öğrencilerin soyadları yazılmadığı için yazıların sahiplerini bulabilmek bugün için mümkün değildir. Derginin 1932 yılındaki 13. sayısında Kastamonu Lisesi Marşı adıyla ve İ. Aydın imzasıyla aşağıdaki şiir yayımlanmıştır:

Sen yurda ışıık serpen en kutlu bir ocaksın,
Temiz gözlü annemiz, sevgimiz olacaksın!
Varlığına vurgunuz, biz sana sevdalıyız,

¹⁶⁰ **Kastamonu Lise Mecmuası**, Sayı:31(1 Şubat 1936), s.1.

Senden gönül alacak yiğit biz olmalıyız!
 Gürlesin gönül ver de gençliğin çelik sesi:
 Bir güneş ol da yüksel Kastamonu Lisesi!
 Bu yüreğin kanıyız, bir sevginin düşkünü,
 Yurdun dört bucağında her tipili kış günü
 Karlı yollar bir damar olsun, bizi taşısin!
 Ey Türk eli! Yanalım-od gövdemizle ısın!
 Bizim, yurtta: yurdunda yurtlar üstü şanı var
 Dağlarımız alevdir, buluttan dumanı var.
 Düşünce, iş birliği, duyuş görüş birliği
 Ve istek, bileceğiz bu biçim zincirliği
 Dileğimiz: Ülkeye başkaya el kılmamak,
 Andımız! Can versek de bir yoldan ayrılmamak
 Anarız kavuşsa da bir gün Tanrı'nın sesi;
 Bizim kutlu yuvamız Kastamonu Lisesi.

Aynı dergide, Şeref Erdoğan'nun "Evlatlarımıza" başlıklı yazısını dönemin millî şuurunu yansıtmaları bakımından buraya almayı uygun bulduk:

"Millî tarihimizin kuvvet ve kudret kaynağı sizin özünüzde. milletimizin yüksek zekâ kabiliyeti varlığınızda gizlidir. Şan ve şeref dolu tarihini okuduğın zaman üstün bir milletin öz çocuğu olduğunu sezersin. Dünyaya medeniyet önderliği yapmış ulu dedelerinin torunusun. Bilimin her alanında insanlığın iftiharla övdüğü büyük adamlar, senin soyundan geldi. Eşsiz kahramanlar, asil milletin cevherinden doğdu. Mete, Alpaslan, Timur, Fatih, Yavuz, Kanuni Süleyman, Atatürk ve bugün başında bulunan İnönü senin bayrağını zafer meydanlarında dalgalandırdı. Başka milletlerin çocuklarına nasip olmayan sönmez vatan aşkını, millet sevgisini öğreten bu büyüklerinin hayatı, senin varlığın için kuvvet kaynağı, ruhunda iman ateşi, idealinde biricik hedef olsun. O zaman yarına ümit ve güvenle bakacaksın. Eşsiz zekân sağlam karakterinle taçlanmalı, azim ve iraden dağlara boyun eğdirmelidir. Bunun için yurdunun değerli insanlar beklediğini unutma! Bir milletin hayat ve mukadderatı onu meydana getiren fertlerinin

genel değerlerinin birliğinde yüceleceğine inan. Yarın seni vazifeyi kutsal bilen, yurt toprağını her şeyden üstün tutan, vatan aşkını ruhunda ilâhileştiren insan olarak selamlamak, biz Cumhuriyet ve inkılâp öğretmenlerinin biricik kıvancı olacaktır. Vatani senin omuzlarında yükselmiş görmek bizim manevî mükâfatımızın en büyüğüdür. "Elli altı sayfa olan bu özel sayının basım yeri olarak arka kapağında Matbaaibüzziya-1944, ibaresi yazılıdır. Dolayısıyla İstanbul'da basılmıştır.

Kastamonu Lisesi Dergisi: Dergi 1944 yılında Lisenin 59. kuruluş yıl dönümü münasebetiyle özel sayı olarak çıkarılmıştır. İç kapakta "1943- 1944 ders yılı hatırası" ibaresi bulunmaktadır. Dergide Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Başvekil Şükrü Saraçoğlu, Maarif Vekili Hasan Ali Yücel, Vali Mithat Altıok, Maarif Müdürü Kadri Güney, Lise Müdürü Şeref Erdoğan ile okul binalarından ve laboratuvar çalışmalarından örnekler ile öğretmen ve öğrencilerin fotoğraflarına yer verilmiştir. Diğer yazılar şunlardır: Naci Çatalgil (Md. Baş Yrd.) "Bayrağıma", Ömer Kemal Ağar (Tarih öğretmeni) "Lisemizin Tarihi", Cengiz Gökoğlu (Tarih öğretmeni) "Kastamonu Tarihine Genel Bir Bakış", Şevki Aksoy (Matematik öğretmeni) "59 Yılın Hatırası", Ali Rıfat Ergeçe (Coğrafya öğretmeni) "Tonal Hattı ve Kastamonu", Hüseyin Avni Uzer (Türkçe öğretmeni) "Erzurumlu Emrah ve Tokatlı Nuri Hakkında", Naim Buluç (Edebiyat öğretmeni) "Halk Şiirimizde Güzellik", Şevki Özcan (Fransızca öğretmeni) "Çocuğun Bahçesi", başlıklı yazılar yazmışlardır. Öğrencilerin yazıları ise şunlardır: Nurettin Öncel "26 Şubat", İsmail Dinç "Kıştan Akisler", Nejat Kayıhan "Kıştan Akisler", Salih Gözlük "Teknik Anten Nasıl kurulur?", İhsan Coşkun "Türklük" (şiir), Sait Öztürk "Gurbet" (şiir), Yaşar Aklan "Zelzele" (şiir), Rıza Kardaş "Bilim ve Sanat".

Kullanılan fotoğraf klişelerine bakılırsa okulda 26 öğretmen ve 4 memur olduğu anlaşılıyor. Naci Çatalgil (baş. yrd), Şevki Aksoy (md. yrd.), Kerim Alpman (md.yrd.), Ali Ergeçe (md.yrd.), Necmettin Dinçer (Jimnastik), Ahmet Gültekin (Resim), Nejat Malkoç (Felsefe), Hüseyin Avni Uzer (Türkçe), Ahmet Cemal Yücememiş (Edebiyat), Mehmet Akün (Müzik), Kemal Güvenç (Kimya), Mithat İli (Fizik), Ömer Kemal Ağar (Tarih-Coğrafya.), Cemal Koral (Almanca), Saadet Ergeçe(Coğrafya), Münevver Uslugil (Matematik), Cengiz Gökoğlu (Tarih), Saim Ürgün (Tabiiye), Ahmet Tulu

(Türkçe), Naim Buluç (Edebiyat), Suphi Atay (Coğrafya), Zeki Tekmen (Askerlik), Şevki Özcan (Fransızca), Meliha Koşan (Tabiiye), Ahmet Gizer (Almanca). Memurlar: Cemil Töz (Ambar memuru), Faik Koşan (Muhasebe), Vehbi Keskin (Pansiyon), Nihai Aksun (Pansiyon).

1.1.6. Öğrencilerin Faaliyetleri

Lisenin öğrencileri çeşitli zamanlarda yerel gazetelerde şiir ve çeşitli konularda yazılar yazmışlardır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla bu yazılar şunlardır:

1.1.6.1. Açıksöz Gazetesi'ndeki Yazılar

İbrahim İlhan: Ölümünden Zafere (31.10.1938, Sayı:3385), 29 Ekim Günü (03.11.1928, Sayı:3386), Oynayan Asker (05.11.1928, Sayı:3387), İnci Tepesinde Akşam (07.11.1928, Sayı:3389), Ağ (26.12.1928, Sayı:3417). M.Agan: Bugün İçin (29.10.1938, Sayı:3383). Rüstem Nidai: Ay (21.07.1340, Sayı:1200). Sebahattin İlham: Ne İsterim (19.08.1340, Sayı:1147).

1.1.6.2. Doğrusöz Gazetesi'ndeki Yazılar :

Ahmet Balı: Kan Davası(25.07.1941, Sayı:425), Gurur Kurbanı(02.09.1941, Sayı:436), İçkinin Sonu(08.07.1941, Sayı:420-423), Ilgazdan Geçerken(12.09.1941, sayı:439). Faik Tan: Süvarilerin Bayramı(01.04.1950, Sayı:1285). Hasan Sertkaya: Firasetli Bir Ama(çeviri- 25.04.1941, Sayı:399), Kararsız Bir Adam(13.06.1941, Sayı:413), Körebe Oyunu(çeviri- 27.06.1941, Sayı:417). İ.Hilmi Kurtulmuş: Booz'un Uykusu(çeviri- 27.06.1941, Sayı:417), Akşam Yıldızı(08.07.1941, Sayı:420), Sürgün(08.08.1941, Sayı:429), İntikam(12.09.1941, Sayı:439), Mahir Bir Avukat(15.07.1941, Sayı:423). Hüsnü Yenikeçeci: Ne Çare(01.04.1950, Sayı:1285). Kâmil Yiğiter: Hasret(22.06.1937, Sayı:10). Kemal İçel: Kastamonu(17.12.1940, Sayı:364), Yurt için Hürriyet İçin(06.06.1941 Sayı:411). Kemal Gür: Tahattur(02.05.1941, Sayı:401). Lütfü Tezel: Sütçü Kız(25.07.1941, Sayı:425), Hatıra(02.09.1941, Sayı:436). Mehmet Bulur: Teselli Güneşine(16.12.1938, Sayı:164), Bir Deniz Hatırası(19.09.1941, Sayı: 442). Mustafa

Kocabaş: Seherde Sevgilim(18.03.1950, Sayı:1281). Mustafa Yılmaz: Onları İstikbal(16.05.1941, Sayı:405), Bu Akşam(13.06.1941, Sayı: 413). Mustafa Yücebıyık: Namık Kemal((13.06.1941, Sayı: 413). Necati Çadircı: Ozan(01.10.1940, Sayı:343), Ozan(08.10.1940, sayı:345), Kürşad(18.10.1940, Sayı:348), Ona(02.09.1941,Sayı:436). Nezahat Özden: Atatürk(18.11.1938, Sayı:155). Orhan Pekin: Terk edersen(01.04.1950, Sayı:1285). Osman Topkar: Aşk Yolcusu(08.07.1941, Sayı:420). Ömer Yılmaz: Mehmetçik (28.02.1941, Sayı:383), Halkevlerimiz(28.02.1941,Sayı:383), İnebolu(18.03.1941, Sayı:388), Bir Bahar Günü(13.06.1941, Sayı:413). Semih Beşkardeş: Kestaneler(02.05.1941, Sayı:401), Teselli Ararken(16.05.1941, Sayı:405), Bir Kahramanlık Menkıbesi(30.05.1941, Sayı:409), İnönü'ye(30.05.1941, Sayı:409), Hayattan Şikâyet(06.06.1941 Sayı:411). Tevhide Bozoklu: Mehmetçik(25.04.1941, Sayı:399), Cumhuriyet(24.10.1941, Sayı:452), 19.Yılı Karşılarken (24.10.1941, Sayı:452) . Tarık Akalın: Kahverengi Gözlerin(24.05.1940, Sayı:306), Ona (24.05.1940, Sayı:306), Ağlayan Ses (14.06.1940, Sayı: 312), Gurbette Akşam (14.06.1940, Sayı: 312). Tarık Yazıcı : Yıldızların Altında (04.06.1940 Sayı:309), Ilgaz ve Ben(07.06.1940, Sayı:310), Veda Ederken(28.06.1940, Sayı:316), Köylüme (28.06.1940, Sayı:316), Arzum(05.07.1940, Sayı:318), Görüş (12.07.1940, Sayı:320), Gece (16.07.1940, Sayı:321), Hayalim ve Sen(19.07.1940, Sayı:322), Dinle Neden (11.06.1940 Sayı:322), Mehtapta(23.07.1940, Sayı:323), Ayrılık (26.07.1940, Sayı:324), Irmakta Akşam(10.09.1940, Sayı:337), Aşk ve İntisar (20.09.1940, Sayı:340), Tan (24.09.1940, Sayı:341), Seher Vakti (01.10.1940, Sayı:343), Ona (17.05.1940, Sayı:394), Canandan Şikâyet (02.05.1941, Sayı:401), Dertli Bülbül (30.05.1941, Sayı:409). Turgut Emrulloğlu: Hicran Ötesi (18.03.1950, Sayı:1281).

1.2. KIZ ORTAOKULU

Şehrin önde gelen kişileri, 1924 yılında bir Kız Lisesi açılmasını istemişlerdir. Konu Maarif Vekâleti'ne intikal ettirilmiştir. Maarif Vekâleti bu isteği kabul etmiş ve şehirde uygun bir binanın olup olmadığını sormuştur. Valilik, 1922 yılında, Zeynep Hatun'un bağışlarıyla Atatürk Caddesi üzerinde yaptırılan ve kendi adını taşıyan okul binasının

uygun olduğunu bildirmiştir.¹⁶¹ Bakanlık masraflar için 1000 lira göndermiştir.¹⁶² Kız Lisesi müdürlüğüne de Erkek Muallim Mektebi Müdürü Nail Bey tayin edilmiştir.¹⁶³ Nail Bey 1927 yılına kadar bu görevde kalmıştır.

Ortaokul kısmına öğrenci kayıtları 15 Eylül 1924 günü başlamış ve okul 27 Eylül 1924 günü Zeynep Hatun Mektebi'nde öğretime açılmıştır.¹⁶⁴ Okul sonraki yıllarda sadece ortaokul olarak devam etmiştir. Uzun müddet, aynı bina kullanılmış, daha sonra bugünkü İmam Hatip Lisesi bahçesindeki konağa geçilmiştir. Bu konudaki bilgiler şehrin eşraflarından Fehmi Ataulusoy¹⁶⁵ ve Yavuz Ballık'tan¹⁶⁶ alınmıştır.

1924 öğretim yılında okulun talî sınıfına 30 öğrenci alındığı, 10 öğrencinin sırada beklediği ve bu sayının 50'ye ulaşacağı bilgisi basına yansıyan haberler arasında yer almıştır.¹⁶⁷

1927 yılında karma eğitime geçilmesi üzerine okul, lise statüsünden çıkarılmış ve Kız Ortaokulu olarak faaliyetine devam etmiştir. Edinilen bilgilerden öğrenci sayısının çok az olduğu anlaşılmaktadır. 1927-1928 öğretim yılı sonunda 16 öğrenci mezun olmuş,¹⁶⁸ bunlardan 1 kişi hariç diğerleri öğretmen okulu ve liselerin sınavlarını kazanarak üst öğrenim imkânına kavuşmuştur.¹⁶⁹

¹⁶¹ **Açıksöz Gazetesi**, 24 Ağustos 1924, Sayı:1152.

¹⁶² **Açıksöz Gazetesi**, 31 Ağustos 1924, Sayı:1158.

¹⁶³ **Açıksöz Gazetesi**, 14 Eylül 1924, Sayı:1170.

¹⁶⁴ **Açıksöz Gazetesi**, 25 Eylül 1340, Sayı:1180.

¹⁶⁵ Fehmi Ataulusoy, 1922'de Kastamonu'da doğmuştur. Halen baba mesleği kunduracılıkla meşguldür. Hazreti Pir Derneği'nin uzun yıllar başkanlığını yapmıştır. Ticaret Odası, esnaf dernekleri, Demokrat Parti ve Adalet Partisi yönetimlerinde görev almıştır. Şu an Kastamonu'nun yakın tarihini en iyi bilen kişilerdendir. Kastamonu Lisesi'nden 1948'de mezun olmuştur..

¹⁶⁶ Yavuz Ballık 1928'de Kastamonu'da doğmuştur. Kastamonu Lisesi'nin 1947 mezunlarından. Bir müddet avukatlık yapmıştır. İstanbul Beşiktaş 4.Noteri iken emekli olmuştur.

¹⁶⁷ **Açıksöz Gazetesi**, 7 Teşrin-i evvel 1340, Sayı:1190.

¹⁶⁸ **Açıksöz Gazetesi**, 29 Temmuz 1928, Sayı:2292.

¹⁶⁹ **Açıksöz Gazetesi**, 18 Ekim 1928, Sayı:2375.

Okul 1941-1942 öğretim yılında onarıma alınmış; bir müddet Abdülhakhamit İlkokulu'na taşınmış; onarım bitince tekrar aynı yere dönmüştür.¹⁷⁰

Müdür Ali Oğuz¹⁷¹, yaptığı bir konuşmada okul hakkında bilgi vermiş; 1943-1944 öğretim yılında 15 öğrencinin mezun olduğunu; okulun açıldığı tarihten o güne kadar 368 kişinin diploma aldığını söylemiştir.¹⁷² Buna açıklamaya göre her yıl ortalama 18-20 dolayında öğrencinin mezun olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yanda, karma eğitime geçilmesiyle bazı kız öğrencilerin lisenin ortaokul kısmına devam ettiği hesaba katılırsa bu rakam o yıllara göre yüksek sayılmaz. Ancak ara sınıflardan ayrılan, başka yerlere giden veya okulu bırakan öğrencilerin sayısını da dikkate almamız gerekir.

1945 yılındaki mezuniyet töreninde Vali Mithat Altıok bir konuşma yapmış, Türk kadınının ne kadar çalışkan ve yetenekli olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir: "Türk kızlarında mevcut yüksek kabiliyet ve istidat imtihandan elde edilen sonuçta belirtilmiştir. Erkek Ortaokulu'nda %18 verim alınırken; Kız Ortaokulu'nda %98'dir. Bu sonuç kızlarımızın ve öğretmenlerimizin gayret ve fedakârlığı ile mütenasip bulunduğunu göstermiştir."¹⁷³

¹⁷⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 28 Ağustos 1942, Sayı:534.

¹⁷¹ Ali Oğuz, gazetede çok yazı yazan bir kişidir. Doğrusöz Gazetesi'ndeki yazıları şunlardır: Yurdumuzu Tanıyalım (16.01.1943, Sayı:579), Yurdumuzda Kooperatifleşme Hamleleri (21.01.1943, Sayı:581), Sosyal Yardım (04.02.1943, Sayı: 586), Zıgana(18.02.1943, Sayı:592), Halkevlerinin Açılışı 11.Yıldönümü Konuşması (25.02.1943, Sayı:595), Harpten Kaçınmak Mümkündür (17.03.1943, Sayı:617), Montrö Antlaşması Dolayısıyla (22.07.1943, Sayı:656), İki Müdür İçin (25.12.1943, Sayı:712), Yoksulları Düşünmek (04.01.1944, Sayı:714), Dokuyucular Kooperatifi 43.Yıl Konuşması (11.01.1944, Sayı:715), I.İnönü Dolayısıyla (15.01.1944, Sayı:716), Adsız Kahramanlar (18.01.1944, Sayı:717), Hikmet Belge (22.01.1944, Sayı:718), İyiye Kötüden Ayırabilmek (08.02.1944,Sayı:723), Dadaş (12.02.1944, Sayı:724), Sessizce Gayesine Ulaşan Bir Hayır Kurumumuz(19.02.1944, Sayı:726), Bir Beldenin Çeşitli Hizmetleri (07.03.1944, Sayı:731), Okul Müsamerelerinin Karakteri (11.03.1944, Sayı:732), Umumi Meclis Açılırken (25.03.1944, Sayı:736), Kastamonu'da Baskıcılık ihya Edilemez mi? (04.04.1944, Sayı:739), Tahta Tezgâhlardan Çelik Kanatlara (15.03.1944, Sayı:742), Çocuk, Milli Varlık Ve Milli Hakimiyet (25.04.1944, Sayı:747), Doğrusöz 8 Yaşında (20.05.1944, Sayı:752), Küre (29.07.1944, Sayı:772), İnebolu (01.08.1944, Sayı:773), Sinop (08.08.1944, Sayı:775), Gerze (12.08.1944, Sayı:776), Gerze Düşünlerine Hoşgeldiniz (19.08.1944, Sayı:778), Gerze Düşünleri (22.08.1944, Sayı:779), Gerze Eğleniyor (26.08.1944, Sayı:780), Kazamıza Hoşgeldiniz (09.09.1944, Sayı:784), Büyük Dava (19.09.1944, Sayı:787), Türk Rejimi 21 Yaşında (28.10.1944, Sayı:798), I. Türk Kooperatifçilik Kongresi (11.01.1945, Sayı:813), Ölümünün 1.Yıldönümü (25.01.1945, Sayı:815), 23 Nisan Konuşması (27.04.1945, Sayı:836), Bir Yıl Daha Kocalan 19 Mayıs (19.05.1945, Sayı:842), 22.Cumhuriyet Yılında Kastamonu (30.10.1945, Sayı:886), Onu Kaybettiğimiz Gün (13.11.1945, Sayı:889), Dokuyucu ve Dokutturucu Kooperatifi (13.11.1946, Sayı:968).

¹⁷² **Doğrusöz Gazetesi**, 8 Temmuz 1944, Sayı:149.

¹⁷³ **Doğrusöz Gazetesi**, 16 Haziran 1948, Sayı:766.

Okul 1948 yılı Kasım ayının ilk haftasında kapanmış; öğretmen ve öğrencileri Kastamonu Lisesi bünyesine alınmıştır.¹⁷⁴

1.2.1. Görev Yapan Müdürler

Okulda görev yapan müdürlerin adları, göreve başlayış ve ayrılış tarihleri aşağıda gösterilmiştir. Bilgiler okulun personel sicil defterinden elde edilmiştir.

Nail Bey (14.9. 1924– 6. 9. 1927), Nazif Bey (6.9.1927-28.12.1931), Zühtü Battalkadı (28.12.1931 – 14.09.1932), Kemal Canip Paşamahmutoğlu (15.09.1932 – 31.10.1933), Cevdet Bezircioğlu (1.11.1933 - 22.01.1939), Hamdi Mutlu (23.01.1939 – 11.05.1942), Ali Oğuz (12.05.1942 - 05.04.1947), Mefkûre İnal (02.04.1947 -09.07.1947), Neşet Yelen (23.07.1947 – 18.10.1948)

1.2.2. Görev Yapan Öğretmenler

Okulda görev yapan öğretmenlerin göreve başlayış ve ayrılış tarihleri okulun sicil defterindeki bilgilere göre şu şekilde saptanmıştır:

1.2.2.1. Türkçe Öğretmenleri: Musa Kâzım Bey (18.9.1928 – 18.9.1930), Macide Hanım (30.10.1939 – 18.06.1932), Ali Salih (01.09.1932 – 30.09.1935), Abdülkadir Bey (15.09.1932 – 01.09.1933), Cevdet Bezircioğlu (01.11.1933 – 22.01.1939), Melahat Özaltun (10.10.1938 – 31.09.1939), Hamdi Mutlu (23.01.1939 – 11.05.1942), Nezihe Çankaya (1.11.1939 – 09.01.1940), Ali Hilmi Bey (10.01.1940 – 20.04.1942), Sakine Erdoğdu (21.04.1942 – 12.10.1945), Ziya Termen (27.09.1945 – 1.11.1948), Neşet Yelen (23.07.1947 – 18.10.1948).

1.2.2.2. Tarih-Coğrafya Öğretmenleri: Mustafa Bey (28.09.1341 – 1.9.1930), Şükrü Bey (28.10.1930 – 19.09.1931), Zehra Hanım (1.11.1931- ?), Abdülkadir Bey (11.10.1932 -?), Cemal Bey (14.12.1932 – 29.12.1932), Nihat Bey (19.11.1932 –

¹⁷⁴ Kastamonu Gazetesi, 18 Ekim 1948, Sayı:239-240-244.

30.03.1933), Fitnat Hanım (30.03.1933 – 15.04.1939), Ali Oğuz (12.05.1942 – 02.04.1947), Nigâr Önal (14.04.1947 – 09.05.1947).

1.2.2.3. Matematik Öğretmenleri: Nazif Kadioğlu (21.09.1927 – 1.10.1931), İzzet Bey (1.9.1930 – 19.9.1931), İsmet Nakkaşoğlu (12.10.1931 - ?), Arif Halimoğlu (19.10.1932 - ?), Süleyman Salihoğlu (11.2.1933 – 30.09.1938), Faik Peştemalcı (11.2.1933 – 30.09.1938), Sezai Şengün (17.10.1938 – 20.09.1940), Kenan Gürünay (27.10.1938 – 31.12.1938), Mehmet Fethi Cağalı (13.01.1939 – 16.11.1939), Neziha Çankaya (18.11.1939 – 19.2.1940), Yahya Alıcıoğlu (18.11.1939 – 29.04.1940), Fethiye Gürsu (1.10.1940 – 18.11.1940), Besim Uslugil (24.11.1941 – 29.9.1942), Hamdiye Keçeci (16.10.1942 – 02.01.1945), Sulhiye Atila (08.02.1945 – 12.2.1946), Macide Gülaçtı (03.01.1945 – 1.10.1945), Lütfü Tezel (5.11.1945 – 12.2.1946), Fatma Gürsoy (1.3.1946 – 2.12.1946), Münevver Uslugil (1.10.1947 – 1.1.1948).

1.2.2.4. Biyoloji Öğretmenleri: Saniye Hanım (7.12.1926 – 29.12.1930), Mustafa Mollahasanoğlu (31.4.1931 – 30.08.1931), Azize Ceylan (2.10.1933 – 28.10.1933), Ekrem Bey (25.11.1933 – 25.3.1934), Talat Bey (25.4.1934 – 29.11.1934), Mahzar Bey (1.10.1934 – 29.11.1934), Hürriyet Verimer (29.1.1934- 29.12.1939), İhsan Çalcı (11.1.1940 – 29.1.1940), Selahattin Tekinçay (31.1.1940 – 1.2.1940), Perihan Çetinel (13.9.1943 – 4.10.1943), Nevzat Akdeli (4.10.1943 – 26.1.1944), Mefkûre İnal (26.1.1944 – 1.11.1948), Türkân Tümtürk (26.9.1945 – 1.10.1948).

1.2.2.5. Fransızca Öğretmenleri: Necati Şiroğlu (1.10.1929 – 1.7.1931), M.Rıza Bey (10.1.1932 – 30.6.1932), Kemal Hacıahmet (17.9.1932 – 29.12.1933), İrfan Alıcıoğlu (15.9.1932 – 23.9.1940), Mehmet Rıza Boyacıoğlu (19.11.133 – 26.10.1938), Melahat Özaltın (1.11.1938 – 31.10.1939), Neziha Çankaya (1.11.1939 - 30.9.1940), Ahmet Hikmet Belge (23.9.1940 – 20.1.1944), Alaattin Çimen (29.1.1944 – 26.2.1945), Melahat Göçmen (28.2.1945), 30.11.1946), Şükriye Çarkçioğlu (1.2.1945 – 15.10.1945), Ahmet Ulu (22.10.1945 – 30.9.1947), Mehmet Akün (1.10.1945 – 30.9.1946), Nimet Köprülü (6.1.1947), 13.1.1947), Cengiz Gökoğlu (8.10.1946 – 30.9.1947), Emel Akçay (29.1.1947 – 1.11.1948).

1.2.2.6. Müzik Öğretmenleri: Mehmet Akün (31.10.1928 – 30.10.1938), Cahit Tuncel (24.11.1934 – 26.9.1936), Süleyman Ulutegin (31.10.1938 – 16.9.1940), Ayşe Ayla (30.9.1940 – 17.3.1947), Semiha Eminoğlu (24.3.1947- 29.9.1947).

1.2.2.7. Beden Eğitim Öğretmenleri: Hacer Cemal (6.9.1929 - ?), Necmettin Bey (11.11.1933 – 11.2.1934), Emine Yaman (12.2.1934 – 4.12.1941), Zehra Terman (8.12.1941 – 6.10.1943), Hüseyin Avni Üzer (26.10.1943 – 30.06.1944), Semiha Erülgen (17.10.1944 – 29.9.1947), Melek Kurtulan (25.9.1947 – 1.11.1948).

1.2.2.7. Biçki –Dikiş Öğretmenleri: Şaziment Hanım (12.11.1929 – 26.10.1930), Lütfiye Hanım (26.9.1931 – 1.9.1933), Seher Hanım (15.10.1932 – 27.11.1932), Nadide Hanım (12.9.1933 – 17.10.1944), Zekiye Güven (9.12.1938 – 6.5.1939), Celalet Bayar (10.10.1944 – 12.12.1945), Nurhan Altıok (18.12.1945 – 31.10.1946), Nahide Özkendirici (31.10.1946-1.10.1948).

1.2.2.8. Resim Öğretmenleri: Pakize Orhun (27.9.1924 – 1.11.1948).

1.2.3. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler

1.2.3.1. Müsamereler

18 Nisan 1943: Program İstiklâl Marşı ve İnönü Marşı ile başlamış, müdür Ali Oğuz konuşma yapmıştır. Milli oyunlardan Bayburt Barı, Sivas Halayı, Harman Dalı, Sepetçioğlu ve Orta Anadolu oyunları oynanmıştır. Ayrıca birinci sınıflar Kelebekler, ikinci sınıflar Küçük Çiftçiler, üçüncü sınıflar Sinir Hekimi komedilerini sahnelemişlerdir. Müzik öğretmeni Ayşe Aydoğan idaresindeki okul korusu, halk türküleri, şan soloları ve keman soloları söylemişlerdir. Korodaki kızlar eski bindallı kıyafetleri giymiş ve çok beğenilmişlerdir.¹⁷⁵

¹⁷⁵ Doğrusöz Gazetesi, 29 Nisan 1943, Sayı:621.

2 Nisan 1945: Müsamerede çeşitli oyunlar oynanmış, şiirler okunmuş; müzik eşliğinde marş ve şarkılar söylenmiştir.¹⁷⁶

30 Mart 1946: Müsamereye salona sığmayacak kadar çok sayıda davetli katılmıştır. Program saat 20.30'da İstiklâl Marşı ile başlamış; Akıncılar, Ankara, Askerler ve Yurt Marşları söylenmiş; Harmandalı, Hoşbilezik ve Kazaska oyunları oynanmıştır. Son Yaprak piyesi temsil edilmiş; halk şarkıları ile program sona ermiştir. Müsamere ertesi gün tekrarlanmıştır.¹⁷⁷

3 Mart 1948: Halkevi'nde verilen müsamere İstiklâl Marşı ile başlamış ve programda piyes, şiirler, milli şarkılar ve oyunlara yer verilmiştir. Müsamere ertesi gün tekrarlanmıştır.¹⁷⁸

1.2.3.2. Mezuniyet Törenleri

24 Haziran 1942: Halkevi'nde mezunlar için çay ziyafeti verilmiştir. Törene vali, belediye başkanı, parti başkanı, okul müdürü ve öğretmenler katılmıştır. Öğrenciler çeşitli şarkı ve türküler söylemiş, milli oyunlar oynamışlardır.¹⁷⁹

4 Temmuz 1944: Mezuniyet törenine vali, öğretmenler ve veliler katılmış, müdür Ali Oğuz bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmadan yukarıdaki bölümde söz edilmiştir.¹⁸⁰

6 Temmuz 1945: Tören Halkevi konferans salonunda düzenlenmiş; vali Mithat Altıok, vali yardımcısı, okul müdürü ve öğrencilerle veliler katılmıştır. Okul müdürü Ali Oğuz ile mezun öğrencilerden biri ve son olarak da vali birer konuşma yapmıştır.¹⁸¹

¹⁷⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 3 Nisan 1945, Sayı:829.

¹⁷⁷ **Doğrusöz Gazetesi**, 2 Nisan 1946, Sayı:921.

¹⁷⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 6 Mart 1948, Sayı:968/122.

¹⁷⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 7 Temmuz 1942, Sayı:518.

¹⁸⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 8 Temmuz 1944, Sayı:766.

1.2.3.3. Sergiler

22 Haziran 1942: Okulun biçki, dikiş, ve nakış faaliyetleri sergisi açılmış ve sergi bir hafta sürmüştür. Sergide yer alan ürünler büyük beğeni toplamıştır.¹⁸²

2 Temmuz 1943: Resim ve el işlerine ait eserlerden oluşan sergi açılmış, halk sergiyi büyük ilgiyle gezmiştir.¹⁸³

19 Haziran 1944: Resim, biçki, dikiş ve el işlerine ait eserler sergilenmiş ve çok beğenilmiştir.¹⁸⁴

15 Haziran 1945: Resim ve el işlerine ait çalışmalardan oluşan sergi halk tarafından çok beğenilmiştir.¹⁸⁵

13 Haziran 1946: Resim ve el işleri çalışmaları sergilenmiştir. Çok beğenilmiş hatta şimdiye kadar açılan sergilerin en mükemmeli olarak değerlendirmiştir.¹⁸⁶

13 Haziran 1947: Sergide resim, biçki-dikiş ve nakış eserleri yer almıştır. Kurşunkalem, karakalem ve suluboya ile yapılmış resimler çok beğenilmiştir. Malzeme yokluğuna rağmen bu kadar harika eserler çıkaran kızlar takdir edilmiştir.¹⁸⁷

15 Haziran 1948: Sergi pratik eserlerden oluşmuştur. Çin iğnesi, teğel, sarma, iğne ve tığ oyları, çocuk yemek ve mama takımları, köşe yastıkları, örtüler ve mendiller çok

---

¹⁸¹ Doğrusöz Gazetesi, 10 Temmuz 1945, Sayı:856.

¹⁸² Doğrusöz Gazetesi, 19 Haziran 1942, Sayı:514.

¹⁸³ Doğrusöz Gazetesi, 3 Temmuz 1943, Sayı:648.

¹⁸⁴ Doğrusöz Gazetesi, 20 Haziran 1944, Sayı:761.

¹⁸⁵ Doğrusöz Gazetesi, 15 Haziran 1945, Sayı:849.

¹⁸⁶ Doğrusöz Gazetesi, 14 Haziran 1946, Sayı:940-943.

¹⁸⁷ Doğrusöz Gazetesi, 14 Haziran 1947, Sayı:968/58.

beğenilmiştir. Dikiş öğretmeni Nahide Özkendirci, Resim öğretmeni Pakize Orhun ve öğrenciler tebrik edilmiştir.¹⁸⁸

1.2.3.4. Geziler

14 Mart 1925: Öğrenciler şehre 12 kilometre uzaklığında bulunan Ziraat Okulu'na giderek inceleme yapmışlardır. Okuldaki rasathane, arılık, ağaçlık, fidanlık, sebze ve meyve tarlaları gezilmiştir. Öğle yemeğinden sonra bir öğretmen orak ve mısır makineleri hakkında bilgi vermiştir. Süthane gezilmiş; kaymağın yapılışı, yayıklar tanıtılmış; arı kovanları, kuluçka ve kırkma makineleri gösterilmiştir. Akşam saatlerinde şehre dönmüştür.¹⁸⁹

14 Mayıs 1945: Şehre 45-50 dakikalık mesafede, Taşköprü yolu üzerinde bulunan Beypınarı'na gezi düzenlenmiştir. Çarşamba günleri burada küçük bir pazar kurulduğu için öğrencilere çok ilginç gelmiştir.¹⁹⁰

9 Mayıs 1948: Öğrenciler; okul müdürü, müdür yardımcısı ve öğretmenlerle birlikte Daday'a gitmişler; Ballıdağ eteklerinde inceleme yapmışlardır. Aynı gün akşam saatlerinde Kastamonu'ya dönmüştür.¹⁹¹

1.2.3.5. Yardımlar

1927 yılında ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri Ramazan Bayramı'nda yapacakları masraftan kaçınarak, aralarında topladıkları 20 lirayı Tayyare Cemiyeti'ne bağışlamışlardır. Basında bu yardım "İstikbalin anneleri olan mektepli hanımlarımızın

¹⁸⁸ *Doğrusöz Gazetesi*, 16 Haziran 1948, Sayı:968/149

¹⁸⁹ *Açıksöz Gazetesi*, 15 Mart 1341, Sayı:1317

¹⁹⁰ *Doğrusöz Gazetesi*, 15 Mayıs 1945, Sayı:841.

¹⁹¹ *Doğrusöz Gazetesi*, 12 Mayıs 1948, Sayı:968/139.

göstermiş oldukları şu hamiyet, bize istikbalimiz hakkında pek parlak ümitler veriyor" sözleriyle takdir görmüş, öğrencilerin davranışı övülmüştür.¹⁹²

1943 yılında yaşanan deprem felaketi için öğrenciler 54 lira 62 kuruş para toplamış ve Kızılay' teslim etmişlerdir.¹⁹³

1.2.4. Öğrencilerin Faaliyetleri

Öğrenciler Cumhuriyet Bayramı kutlama törenlerinde konuşmalar yapmış, ayrıca şiirlerini gazetelerde yayımlamışlardır. Bu çalışmalar onların kültürel hayatı yakından takip ettiklerini göstermektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

29 Ekim 1927: Cumhuriyet Bayramı kutlama töreninde son sınıf öğrencisi Güzin bir konuşma yapmıştır. Onun sözleri öğrencilerin kültür seviyesini yansıtmaları bakımından son derece önemlidir. Ayrıca gazetenin de konuşmayı aynen yayımlaması da takdire şayandır.¹⁹⁴ Güzin şunları söylemiştir:

"Muhterem babalarım, kardeşlerim! Bugün, necip milletimizin hakk-ı hayatı ve istiklâline sahip, benliğine hâkim olduğu mübarek bir günün sene-i devriyesine müsadiftir. Bundan dört sene evvel, tam bu günde kahraman Türk, hiçbir zaman lekelenmeyen parlak nasiyesiyle, hiçbir zaman bükülmeyen demir bileği ile, hiçbir zaman yılmayan azim ve iradesiyle istiklâlinin azamet ve mevcudiyetini dünyaya ilan etmiş, halkçılık âbidesinin temelini kurmuştur. İşte bugün tes'id ve tebcil ettiğimiz mübarek bayram o günün sene-i devriyesidir. Necip ve asil milletimizin kurtuluş ve istiklâl bayramıdır. Bu mukaddes ve büyük bayramı ben de arkadaşlarım nâmına size candan tebrik ederim.

"Muhterem hemşerilerim! Kahraman milletimizin bugün takdis ettiği Cumhuriyet'i görebilmeyi elde edebilmek azmiyle neler yaptığını; ne kadar sayısız, mübarek kurbanlar

¹⁹² Açıkşöz Gazetesi, 31 Mart 1927, Sayı:1921.

¹⁹³ Doğrusöz Gazetesi, 4 Ocak 1944, Sayı:714.

¹⁹⁴ Açıkşöz Gazetesi, 3 Kasım 1927, Sayı:2087

verdiğini saymaya lüzum görmem. Türk; cumhuriyeti sade taklit olsun, asrî idareye uyulmuş olsun diye kabul ve ilan etmemiş; ferdî saltanatın, mutlakiyet ve meşrutiyet idare tarzlarının millete ölüm, memlekete harabiyetten başka bir şey verememiş olduğunu çok uzun ve pek acı tecrübelerle görmüş ve anlamış ve bu tecrübelerin hâsıl ettiği intibahla kendi idaresini kendi eline almış ve bünyesine en muvafık bir şekl-i idare olan cumhuriyet-i idareyi kurmuştur. Artık Türk senelerce uğrunda canını, malını ve bütün mukaddesatını feda ederken çalıştırıldığı sultanlar, hanlar, hakanlar için değil kendi yurdunun imar ve ihyası, kendi evladının refah ve i'tilası için çalışacaktır.

“Aziz hemşerilerim! Dört seneden beri yeni idarenin her tarafta yükselen feyizli a'sârını huzurunuzda ta'dadı zâid gördüm. Bunlardan yalnız bir tanesini zikretmeden geçemeyeceğim. Annelerimiz, hatta büyük hemşirelerimiz ilk feyizlerini alacak irfan müesseselerinden mahrum oldukları halde, bizler bugün orta mekteplerde, yarın lise, öbür gün darülfununlarda feyz alacak büyük irfan menbalarına malikiyetle bahtiyarız. Bunları benim kadar İstiklâl Harbi'nin büyük âmil ve fedakârlıklarından olan Kastamonulu hemşerilerimin de bileceğinden eminim. Asil milletimiz bundan sonra da başında büyük Gazimiz gibi dâhi bir mürşide malikiyetle müftehir olan feyizli Cumhuriyet idaresi altında pek çok mucizevî muvaffakiyetler elde edecek ve o büyük mürşidin aydınlattığı nurlu yolda bilâperva yürüyerek evc-i terakkiye, refah ve saadete ulaşacaktır. Sözüme nihayet verirken bu büyük günü ve mukaddes buyruklarını bizlere göstermek için kanlarını seve seve akıtan Türk arslanlarının sağ kalan ruhlarının karşısında ve onlarla arkadaşlık eden yüksek ve gazi simalar önünce minnet ve şükranla eğilirim. Yaşasın Cumhuriyet ve onun büyük reisi Gazi Mustafa Kemal.”

Tevhide Bozoklu: Cumhuriyet'in 15.Yıldönümü Konuşması (Doğrusöz Gazetesi, 01.11.1938, Sayı:150).

Nejla Beşkardeş: Kıştan Bir Hatıra (Doğrusöz Gazetesi,09.05.1941, Sayı:403)

Ferdan Orhun: Feryat (şiir) (Doğrusöz Gazetesi, 21.11.1938, Sayı:13)

II.BÖLÜM

MESLEKİ EĞİTİM VEREN KURUMLAR

2.1. DÂRÜLMUALLİMİN

Tanzimat döneminde ilköğretim alanında yapılan yenilikler, eğitim kadrolarının ağırlıklı olarak medrese kökenlilerden oluşmasının da etkisiyle, diğer kademelere göre daha az başarılı olmuştur. Buna karşın sayıları yeni artırılmaya başlanan rüşdiyeler, sıbyan mekteplerine göre daha modern eğitim faaliyeti yürütmüştür. Tanzimat sonrasında Mekteb-i Sıbyan denilen ilkokullardan rüşdiyelere alınacak öğrencinin sınava tabi tutulması usulü kabul edilerek, değişik vilayetlerde otuzdan fazla rüşdiye mektebi açılmıştır. Rüşdiyelerdeki modernleşmeye etki eden sebeplerden biri de, bu okullara öğretmen yetiştirmek için 1848'de açılmış olan Dârülmuallimin'dir. 1847 yılında alınan bir kararla Osmanlı Devleti'nin ilk öğretmen yetiştiren okulunun açılması süreci başlatılmıştır. Gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra 16 Mart 1848'de İstanbul Fatih'te ilk Dârülmuallimin resmî törenle açılmıştır.¹⁹⁵ Sonraları bu kuruluşa Dârülmuallimin-i Rüşdî de denilmiştir.¹⁹⁶

1880-1890 yılları arasında Sivas, Bursa, Amasya, Kastamonu, Kudüs, Trabzon ve Edirne'de Dârülmuallimin açılmıştır. Daha sonra Selânik, Kosova, Manastır, Aydın, Halep, Elâzığ, Erzurum, Musul, Van ve Bolu'da Dârülmuallimler kurulmuştur.¹⁹⁷

1870 yılında ise Kız Sıbyan Mektepleri ile Kız Rüşdiyelerine öğretmen yetiştirmek amacıyla İstanbul'da bir Dârülmuallimat kurulmuştur. Sıbyan şubesinin öğretim süresi 2 yıl, rüşdiye şubesinin ise 3 yıl olarak belirlenmiştir. Kastamonu'da Dârülmuallimat 1915 sonlarında Uzun Sokak'ta Mehmet Efendi'nin evinde açılmıştır.¹⁹⁸

¹⁹⁵ G.Kırpık, **Türk Eğitim Tarihi**, Otorite Yay., Ankara 2012, s.192.

¹⁹⁶ Y. Akyüz, **a.g.e.**, s.177.

¹⁹⁷ İ. Arslanoğlu, **Kastamonu Öğretmen Okulları (1884-1977)**, İstanbul 1998, s.27.

¹⁹⁸ G.Kırpık, **a.g.e.**, s.192.

Kastamonu'da iptidai mektepler ile sıbyan okullarının öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere vilayet merkezinde Dârülmuallimin açılması için Vali Abdurrahman Paşa'nın başkanlığında bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda köylerdeki okulların durumu dikkate alınarak imamlardan da yararlanılması düşünülmüş; bu amaçla isteyen imamlar Dârülmuallimin'de eğitime tabi tutulmuştur.¹⁹⁹

Dârülmuallimin açılmasıyla ilgili olarak basına yansıyan ilk bilgiler şu şekildedir:

"Mekâtib-i ibtidaiyye muallimlikleriyle köy imamlarına mahreç olmak üzere merkez-i vilayette bir dârülmuallimin tesisi tasavvur olunarak münasip miktar maaşla Dersââdet'ten bir muallim dahi celb buyurulmuş olduğu sâmia zib mübahat olunmuştur. Bu icraatla muhâsenât-ı mütenevviası görüleceği derkâr olmasına mebni şayân-ı teşekkür mevaddan ve maâliftihar neşr olunacak a'sâr-ı nâfiâ ve müfideden bulunduğundan bu babda alacağımız ma'lumat-ı mufasssalayı gelecek hafta çıkarılacak gazeteye derc-i muvaffakiyet temennisindedir".²⁰⁰

Dârülmualliminin açılışı konusunda Kastamonu gazetesinde şu şekilde bir haber görülmüştür:

"Vilayet meclis-i maarifinden bittanzim makam-ı sâmi-i vilayetpenâhiye takdim kılınıp bir sureti elimize geçen fi 4 Şubat sene 99 tarihli takrir maâliftihar bervec-i âti derc ve tezbîr kılındı. Merkez-i vilayet asâfânelerinde bir Dârülmuallimin-i sıbyan tesisi ve kûşadı talimat-ı mahsusası cümle-i ahkâmından bulunmasına ve usul-i cedid üzere tedris ise evlâd-ı vatanın tahsil-i hüner ve maarif için ehem ve fevaid-i meşhudesi dahi gayr-ı mübhem bulunduğu mebni mücerred a'sâr-ı mahsusa-i maarifperverileri cümlesinden olarak ol babda muallimin-i sıbyana usul-i cedideyi talim ettirmek üzere ehliyeti musaddak mükremetli Bekir Efendi çâkerileri geçende Derâli'den vürud etmiş ve Dârülmuallimin-i mezkûrun ol babda talimat-ı mahsusası ve proğramı vilâyat-ı hidivâneleri gazetesıyla neşr dahi olunmuş idi. Bu kerre sâye-i fehmetpenâhilerinde

¹⁹⁹ M.Eski , **Kastamonu Valileri**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2000, s.5.

²⁰⁰ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 29 Kânun-i sâni 1884, Sayı:518.

Dârümuallimin-i mezkûr için Cebrail Mahallesi'nde Hükûmet dairesi civarında vâki Saray Mektebi sekiz seneden beri hâli ve dârümuallimin olmaya elverişli bulunmasına binaen mütevellisi Hacı Rüstemağazâde Mehmet Efendi bendeleri tarafından tamir ettirilerek iş bu Şubatın ikinci gününe müsadif olan Perşembe günü memurin-i kiram ve hayli ülemâ-yı benam ile heyet-i acizanemiz hazır olduğu halde yirmi kadar talebe-i mevcude ile Dârümuallimin-i mezkûrun resm-i kûşadı teysirnüma-yı icra ve talebe-i mezkûre derslerine besmele hevan-ı ibtidar olmuş ve bu aralık hazır bulunan zevat-ı kiram tarafından duâvât-ı hayriye-i cenâb-ı şehriyari ile muvaffakiyet celile-i cenab-ı vilayetpenâhileri münacaatı takdim-i bargâh-ı cenab-ı halikularz vessema kılınmış olduğu muhatalem sâmi-i âsâfaneleri buyuruldukta keyfiyetin vilayet-i celileleri gazetesinin bir sütununa derc ile ilan ve işaa buyurulması mücerred menutera-i sami-i cenab-ı daver-i azmileri bulunmuştur ol babda" ²⁰¹

Vilayet idare meclisi üyeleri ile maarif müdürü okulun ders programını hazırlamıştır. Dârümualliminde öğretmenlik yapacakların ibtidai mekteplerde okutulacak dersleri îfâ edecek kudrette olmaları istenmiştir. Okulu bitirenlere Maarif Müdürü tarafından diploma verilmiştir.

Liva dahilindeki sıbyan mektepleri, ibdidai mektepler bünyesinde bulunduğu için bu okullarda görev yapacakların mutlaka Dârümuallimin diploması almaları şart koşulmuştur. Okulun süresi yoktur. Belli zaman aralıkları içinde, programda mevcut derslerin sınavlarını başaranlara diploma verilmiş ve yeterli olanlar 20 günde diploma almışlardır.²⁰²

Dârümuallimin 23 Şubat 1884 günü açılmıştır. Okul binası olarak sekiz yıldır boş duran Saray Mektebi kullanılmıştır. İlk yıl 20 kadar öğrenci okula yazılmıştır. Okulun açılış merasimine Vali Abdurrahman Paşa da katılmış ve bir konuşma yapmıştır.²⁰³

²⁰¹ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 6 Şubat 1884, Sayı:522.

²⁰² M.Eski , **a.g.e**, s.5

²⁰³ **Aynı yer.**

Okulun açılışından sonra Rıfat Bey, okula müdür vekili olarak tayin edilmiştir. Öğretmenler henüz atanmadığı için geçici olarak Askerî Rüşdiye'deki subaylardan Behçet ve Faik Beyler coğrafya ve hesap öğretmeni olarak görevlendirilmiştir.²⁰⁴

1922 yılında, Millî Mücadele döneminde ihtiyaca yeterince cevap veremeyen Dârümuallimin, Hükûmet konağına taşınarak boş kalan adliye binasını kullanmaya başlamıştır. Dârümualliminin boş kalan binasına da Dârümuallimat taşınmıştır.²⁰⁵

1923 yılında Dârümuallimin ve Dârümuallimatın kapatılması gündeme gelmiş ve bu husus Açığsöz Gazetesi'nde şiddetle eleştirilmiştir. Gazetede çıkan haber şu şekildedir:

“Dârümuallimin ve Dârümuallimat lağv mı olacak? Maarif Vekâleti hiç de maarifpervâne olmayan bir tamimle Ankara, Konya, İzmir, Edirne, Bursa, Adana, Sivas, Erzurum, Trabzon, Diyarbakır illerindeki Dârümuallimleri bırakıp diğer illerde bulunanları kapatıp öğrencilerini bu okula gönderecektir. Kastamonu Dârümuallimini 30 senelik geçmişe sahiptir. İlkokul açmak için Dârümuallimin ve Dârümuallimatın çoğaltılması gerekir. Bunların kapatılması ilköğretimi engeller. Atılan adım bizi çok üzmüştür. Dârümuallimleri 10, Dârümuallimatları 6 vilayette topluyor ve diğer vilayet okullarını kapatıyor. Kastamonu'ya bu 10 vilayetin içinde yer verilmemekle büyük hataya düşülmüştür. Kastamonu merkezinde bugün 30 senedir Dârümuallimin vardır. Buradan mezun olan vatan evlatları vilayetin dört bucağında görevini sürdürmektedirler ve sonra bu mektepten çıkan yüze yakın ihtiyat zâbiti gerek Harb-i Umumi'de ve gerekse vatanın kurtuluşunda şehit olduğu gibi, mukaddes mücadelemiz başladığında bu arkadaşlar gayenin tahakkuku için etkili çalışmalarda bulunmuşlardır.”²⁰⁶

Açıksöz'ün konuyla ilgili diğer haberi şöyledir:

“Mebuslarımızdan Hasan Fehmi Efendi'nin şehrimiz Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne ulaşan telgrafının muhitimizde memnuniyet uyandırdığına şahit olduk. Bu

²⁰⁴ Aynı yer.

²⁰⁵ Aynı yer.

²⁰⁶ Açığsöz Gazetesi, 30 Haziran 1923, Sayı:818.

Dârülmualliminin ibgası idi. Hasan Fehmi Efendi ile Dârülmualliminin kalması için gayret sarfeden diğer matbuatımıza teşekkür eder ve bu irfan müessesesini kazandırmak hususundaki kararından dolayı vilayet encümeninin maarifperverliğini takdir ederiz. Dârülmuallimin kaldı, fakat Dârülmuallimat ne oldu? Kastamonulu kadınlara ilim tahsili farz değil mi? Dârülmuallimat kapansın demek, muallime yetişmesin demektir, bu ise kadınlarımız cahil kalsın demektir.”²⁰⁷

Bu haberden Dârülmualliminin kaldığı, fakat Dârülmuallimatın kapandığı anlaşılmaktadır. Kastamonu’da 1915 yılında açılan Dârülmuallimatın ömrü 8 yıl gibi çok kısa sürmüş, 1923’de kapatılarak 29 öğrencisi Bursa Dârülmuallimatı’na nakledilmiştir.²⁰⁸ Bunun sonucunda Kastamonulu kızlar öğretmen olma imkânından yoksun kalmıştır.

1924 yılında Dârülmuallimin’de 140’a yakın olan öğrenci sayısı yenilerle birlikte 197’ye ulaşmıştır.²⁰⁹

1924 yılında Dârülmualliminin öğrenim süresi beş yıla çıkmıştır. Bunun üzerine Dârülmuallimin öğrencileri kararı boykot etmiş, Maarif Vekâleti’ne telgraflar çekerek mağduriyetlerini bildirmişlerdir. Maarif Vekâleti’nden gelen cevap olumsuz olmuştur. Öğrenciler derslere girmeyerek Araç, Daday, Taşköprü gibi yakın kazalardaki arkadaşlarının evlerine gitmişlerdir. Öğrenciler hakları verilinceye kadar bu kazalarda kalacaklarını ve aksi takdirde memleketlerine döneceklerini söylemişlerdir. Ancak okul müdürlüğü öğrenciler okula devam etmedikleri takdirde kayıtlarının silineceğini duyurmuştur. Boykot bir müddet sonra bitmiş ve öğrenciler okula dönmüştür.²¹⁰

²⁰⁷ **Açıksöz Gazetesi**, 4 Eylül 1923, Sayı:893.

²⁰⁸ İ. Arslanoğlu, **a.g.e.**, s.54.

²⁰⁹ **Açıksöz Gazetesi**, 22 Eylül 1340, Sayı:1177

²¹⁰ **Açıksöz Gazetesi**, 23 Ekim 1340, Sayı:1255.

Araştırmamızın başlangıcı olan 1923-1924 öğretim yılı başında Maarif Vekâleti tarafından gönderilen Kastamonu Dârülmuallimin kadrosu şu şekildedir: ²¹¹

Görev	Maaş
Nail Bey (Müdür)	25 Lira
Rahmi Bey (Müdür Yardımcısı)	10 Lira
Rahmi Bey (Müdür Yardımcısı)	12 Lira
..... (Mubaya Memuru)	8-10 Lira
Nurettin Bey (Ambar memuru)	8 Lira
İbrahim Bey (Ambar memuru)	5-10 Lira
..... (Kütüphane ve Alet-i Dersiye Muhafızı)	40 Lira
..... Doktor ve Hıfzısıhha Muallimi)	20 Lira
Nuri Bey (İmam)	25 Lira
..... (Hastane Memuru)	25 Lira
Arif Bey (Din Dersi Öğretmeni)	15 Lira
Münif Bey (Fenn-i Tabiye ve Ruhiyat Muallimi)	20 Lira
Zühtü Bey (Tatbikat Usul-ü Tedris)	10 Lira
Rahmi Bey (Edebiyat- Türkçe)	20 Lira
Faik Bey (Riyaziyat)	15 Lira
.....(Riyaziyat)	10-20 Lira
Mustafa Lütfü Bey (Hikmet-Kimya)	15 Lira
.....(Uyum-u Tabiyye)	15-20 Lira
Ahmet Turgut Bey (El İşleri)	5 Lira
Ahmet Turgut Bey (Resim)	5 Lira
Nihat Bey (Terbiye-i Bedeniye)	5-7 Lira

²¹¹ Açıksöz Gazetesi, 20 Kânûn-i evvel 1339, Sayı:950.

..... (Musiki Muallimi)	8-10 Lira
.....(Fransızca)	10-15 Lira
.....(Yazı)	5 Lira
Nail Bey (Malumat-ı Hukukiye ve İktisadiye)	10 Lira
.....(Ziraat-ı Tatbikat Muallimi)	15 Lira
Zühtü Bey (Tatbikat Mektebi Müdürü)	15 Lira
İbrahim Kemal Bey (Tatbikat Mektebi Öğretmeni)	20 Lira
.....(Tatbikat Mektebi Öğretmeni)	10 Lira
.....(Tatbikat Mektebi Öğretmeni)	8 Lira
Aşçı	Maktuen 40-50 Lira
Müstahdem 15 kişi	Maktuen 225 Lira

1920-1924 yılları arasında Kastamonu Dârülmualliminin ders programı aşağıdaki şekilde olup aynı program daha sonraki yıllarda da bir müddet uygulanmıştır: ²¹²

Dersler (1.sıra)	Dersler (2.sıra)
Din Dersleri	Coğrafya
Türkçe	Hesap
Edebiyat	Cebir
Ruhiyat	Hendese ve Resm-i Hatti
Terbiye	Hikmet
Terbiye Tarihi	Teşrih ve Fizyoloji
Usul-i Tedris ve Tatbikat	Hayvanat
Tarih	

²¹² Y. Akyüz, a.g.e.,s.330.

Dersler (3.sıra)	Dersler (4.sıra)
Nebatat	Yazı
Tabakat	Musîki
Ziraat	Ecnebi Lisanı (Fransızca)
Malumat-ı Vataniye	Terbiye-i Bedeniye
İctimaiyat	Kozmoğrafya
Umumi Hıfzıssıhhası	Usul Defteri
El işleri	

Dârulmualliminde öğrenim süresi beş yıla çıkınca 4 yıllık programdaki Kozmografya (astronomi) ve Usul-i defteri (defter tutma usulü) dersleri kaldırılmıştır. Ayrıca 4 yıllık programda ayrı ayrı birer ders olan Türkçe ve Edebiyat, 5 yıllık programda birleştirilmiştir. Yine 4 yıllık programda hepsi ayrı birer ders olan Ruhیات, Terbiye, Terbiye Tarihi 5 yıllık programda tek bir ders haline gelmiştir.²¹³

1924-1925 öğretim yılında okulun adı Kastamonu Erkek Muallim Mektebi olarak değiştirilmiştir.²¹⁴ Bu ders yılında öğretimin 5 yıla çıkması nedeniyle mezun verilmemiştir. Aynı yıl okulun 175 öğrenci mevcudu olduğu görülmektedir.²¹⁵

1925- 1926 öğretim yılında, yatılı öğrenci sayısı ekonomik gerekçelerle 180'den 150'ye düşürülmüştür.²¹⁶ Bununla da yetinilmemiş 1926-1927 ders yılında Maarif Vekâleti'nin tasarrufa gitmesi sebebiyle yatılı öğrenci alınmamıştır.²¹⁷

1927-28 öğretim yılında okula girmek için 261 öğrenci başvurmuş ancak bina yetersiz olduğu için 25 öğrenci kabul edilmiştir. Okula sadece Kastamonu'dan değil Kırşehir,

²¹³ İ. Arslanoğlu, a.g.e, s.43.

²¹⁴ İ. Arslanoğlu, a.g.e., s.42.

²¹⁵ Açıkşöz Gazetesi, 28 Haziran 1925, Sayı:1403.

²¹⁶ Açıkşöz Gazetesi, 11 Eylül 1926, Sayı:1755.

²¹⁷ Açıkşöz Gazetesi, 11 Eylül 1926, Sayı:1755.

Çorum, Yozgat, Çankırı vilayetlerinden de öğrenci alınmıştır. İmtihani kazanan öğrencilerin geldikleri yerler ve sınıfları şu şekildedir: ²¹⁸

1. Sınıf: Kırşehir 3, Çorum 4, Yozgat 2, Kastamonu 8 öğrenci. 2. Sınıf: Çankırı 1, Kırşehir 1 öğrenci. 4. Sınıf: Yozgat' 2 öğrenci. 5. Sınıf: 1 öğrenci.

1930 yılında Erkek Muallim Mektebi 39 mezun vermiştir.²¹⁹ 1930-1931 ders yılında ekonomik zorluklar nedeniyle öğrenci alınmamış ve okul kapanma sürecine girmiştir.²²⁰ Sınıf sayısı 3'e indirilmiş ve birinci sınıfa 17 öğrenci alınmıştır.²²¹ Dört ve beşinci sınıflar Ankara ve Balıkesir'deki okullara nakledilmiştir. Neticede öğrenci sayısı yarı yarıya düşmüş; okulda sadece ikinci ve üçüncü sınıflar kalmıştır.²²² Okula müdür tayin edilmemiş, lise müdürü vekâleten idare etmiştir. Okulun ambar memurluğu lağv edilmiş, yatakhanelerini de lise öğrencileri kullanmıştır. Okul 1932 yılında kapatılmış, eşyaların bir kısmı liseye ve bir kısmı ortaokula verilmiş, öğretmenler de başka yerlere atanmıştır.²²³

Okulda ilginç uygulamalar yapıldığı görülmektedir. Öğrenciler kendi kendilerini yönetme usulünü öğrenmiş; bu maksatla sınıflarda birer Saygı Divanı kurulmuştur. Her sınıfın divanı kendi öğrencileri arasındaki olayları değerlendirmiş ve Mektep İnzibat Meclisi'ne bildirmiştir.²²⁴

Öğretmenler arasında da bugün görmediğimiz çağdaş gelişmeler olmuştur. Meslekî dayanışmayı sağlamak bakımında okulda bir İktisat Sandığı kurulmuş; burada para biriktirilmiş, ihtiyacı olanlara borç verilmiştir.

²¹⁸ **Açıksöz Gazetesi**, 29 Eylül 1927, Sayı:2058.

²¹⁹ **Açıksöz Gazetesi**, 16 Haziran 1930, Sayı:2559.

²²⁰ **Açıksöz Gazetesi**, 2 Temmuz 1930, Sayı:2566.

²²¹ **Açıksöz Gazetesi**, 20 Ağustos 1930, Sayı:2587.

²²² **Açıksöz Gazetesi**, 7 Eylül 1930, Sayı:2598.

²²³ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 1 Eylül 1932, Sayı:3282.

²²⁴ **Açıksöz Gazetesi**, 17 Kasım 1926, Sayı:1785.

Bilindiği gibi, Cumhuriyet idaresinin en fazla önem verdiği konu eğitim olmuş ancak yeterli sayıda öğretmen bulunamamıştır. Bu maksatla Balıkesir, Ankara ve Erzurum'da Büyük Muallim Mektebi adıyla öğretmen yetiştiren kurumların açılması planlanmıştır. Bunu öğrenen Kastamonulular, 1926 yılının Ocak ayında bir heyet halinde Ankara'da Maarif Vekili Mustafa Necati Bey'e gitmişler ve Kastamonu' da böyle bir eğitim kurumunun açılmasını istemişlerdir. Mustafa Necati Bey Büyük Muallim Mekteplerinden birinin Kastamonu'da yapılacağını kesin bir dille ifade etmiştir.

Heyet Kastamonu'ya döndükten sonra okulun yapılacağı yeri araştırmıştır. Gazi Stadı'nın arka tarafındaki saha üzerinde inceleme yapılmış ve il özel idaresi tarafından 13.200 liraya kamulaştırılmıştır. Ancak parasızlık sebebiyle 1927 yılında inşaat başlayamamıştır. Maarif Vekili Mustafa Necati 2 Temmuz 1928'de Kastamonu'ya gelmiş, Büyük Muallim Mektebi'nin kurulacağını kesin bir dille ifade etmiştir.²²⁵ Ancak 1 Ocak 1929'da Mustafa Necati vefat etmiştir. Daha sonraki Milli Eğitim Bakanları da okulun yapılacağını söylemelerine rağmen inşaat gerçekleşmemiştir.²²⁶

2.1.1. Okuldan Yetişen Yazar, Fikir ve Sanat Adamı

2.1.1.1. Mehmet Rıfat Ilgaz: Asıl adı Mehmet Rıfat olup 1911 yılında Kastamonu'nun Cide ilçesinde doğmuş, orada başladığı ilkokulu Terme'de bitirmiş ve orta öğrenimi için 1925'de Kastamonu'ya gelmiştir. Rıfat Ilgaz'ın şiirleri 1926 yılında Açıksöz'de yayımlanmaya başlamıştır.²²⁷ Bu tarih Rıfat Ilgaz'ın sanat yaşamının başlangıç tarihidir. 2 Temmuz 1928'de Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati ve Faruk Nafiz Çamlıbel Kastamonu'ya gelmiştir. O gün Açıksöz gazetesinde "Sazını Çalana" adlı şiiri görek

²²⁵ M.Eski, a.g.e., s.15.

²²⁶ Aynı yer.

²²⁷ Rıfat Ilgaz'ın Açıksöz Gazetesi'ndeki şiirleri şunlardır: Yaz (11 Ekim 1927, Sayı:2068), Nerdesin Yolcu (9 Temmuz 1928, Sayı:2292) Bahtıma Ağladım(14Temmuz 1928, Sayı: 2296), Deniz Feneri (19 Temmuz 1928, Sayı:2301), Saadet (4 Ağustos 1928, sayı: 2312), Günlerim (8 Ağustos 1928, Sayı: 2316), Doğduğum Diyar (12Ağustos 1928, Sayı: 2319), İlk Gördüğüm Gün (27 Ağustos 1928 Sayı:2332), Dönmeyecek (2 Eylül 1928, Sayı:2335), Sazını Çalan (2Temmuz 1928, Sayı: 2286), Issız Yuva (3 Temmuz 1928, Sayı: 2287), Köy Yollarında (4 Temmuz 1928, Sayı: 2288), Harabe (25Teşrinisani 1928, Sayı: 2405), Niçin Bedbahtım (27 Teşrinisani 1928, Sayı: 2407), Nerdesin Yolcu (9 Temmuz 1928, Sayı: 2292), Rüya (24 Mart 1930 Sayı:2536), Mendil (27 Mart 1930 Sayı:2537), Olacak (16 Haziran 1930 Sayı:2559).

çok beğenmişler ve kendisiyle tanışmak istemişlerdir. Mehmet Rıfat o zaman Faruk Nafiz ile tanışmak mutluluğuna ulaşmıştır. Kabul etmek gerekir ki, henüz 17 yaşında ve ortaokulu yeni bitirmiş bir öğrencinin o yaşta Maarif Vekili ve dönemin önemli bir şairi ile tanışması çok önemlidir.

Mehmet Rıfat babasının ölümü üzerine Kastamonu Lisesi'nin orta kısmından sonra liseye devam edememiş; kısa yoldan meslek sahibi olmak için öğretmen okulunda öğrenimini sürdürmüştür. Bu sıralarda çok kitap okuyan Mehmet Rıfat, Yusuf Niyazi'nin çıkardığı Çalçene adlı mizah gazetesine de yazı yazmıştır.²²⁸ Diğer yanda Nazikter Gazetesinde 'Her Hafta Bir Çiçek' başlığı altında şiirler neşretmiştir.²²⁹ Ayrıca Ilgas Dergisi'nde şiirler yayımlamıştır.²³⁰ 1930 yılında bitirdiği öğretmen okulu anılarını yıllar sonra kaleme almış, Hababam Sınıfı adlı eseriyle Türk mizahına yeni bir renk katmıştır. Eserde geçen olayların önemli bir kısmı okul yıllarına aittir.

2.1.2. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler

2.1.2.1. Müsamereler

Okulda bazı günlerde müsamereler düzenlenmiştir. Gazete haberlerinden tespit edebildiklerimiz şunlardır:

26 Mayıs 1924: Öğrenciler, okulların tatile girmesi münasebetiyle düzenlemişlerdir. Öğretmenler, eşleri ve memurlar ile vatandaşlar katılmıştır. Perde açılmadan önce İsmet

²²⁸ Rıfat Ilgaz'ın Çalçene Gazetesi'nde "Hikâyeler- Fıkralar" (1 Teşrinisani.1927, Sayı: 6) adlı bir yazısı bulunmaktadır.

²²⁹ Rıfat Ilgaz'ın Nazikter Gazetesi'ndeki şiirleri şunlardır: Sevgilinin Mezarında (27 Temmuz 1927, Sayı: 136), Dere (17 Ağustos 1927, Sayı: 138), Telgraf Telleri (24 Ağustos 1927, Sayı: 139), Denize (14 Eylül 1927, Sayı: 142), Nesin (14 Eylül 1927, Sayı: 142), Karanlık Kalbim (21 Eylül 1927, Sayı: 143), Bahara Tahassür (21 Eylül 1927, Sayı: 143), Cennet Ülke 11 Ocak 1928, Sayı: 157), Deniz Feneri (19 Temmuz 1928, Sayı: 2031).

²³⁰ Rıfat Ilgaz'ın Ilgas Dergisi'ndeki şiirleri şunlardır: Yollarda (1 Temmuz 1936 Sayı:4), Issız Geceler (15 Kasım 1928 Sayı: 17).

Paşa Marşı söylenmiş, daha sonra 153 numaralı öğrenci konuşma yapmıştır. 2. Perde Dârülmualim Marşı ile başlamış; ardından İntibah piyesi oynanmıştır. ²³¹

26 Ekim 1925: Müsamereye 200 kişi katılmıştır. Programın ilk bölümüne önce İstiklâl Marşı ile başlanmış, daha sonra şiirler okunmuş, Hesap İmtihanı adlı piyes oynanmıştır. İkinci bölümde; önce Akdeniz'e Doğru adlı piyes oynanmış, ardından şarkılar söylenmiş, en son Küçük Masumlar piyesi sahnelenmiştir. Üçüncü bölümde önce Cumhuriyet Marşı söylenmiş, sonra şiirler okunmuş, en son olarak Hasan Paşa Karakolunda adlı piyes oynanmıştır. ²³²

29 Ekim 1926: Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle müsamere düzenlenmiştir. Çeşitli marşlar, şarkılar söylenmiş, öğrenciler şiir okumuştur. ²³³

16 Mart 1929: Müsamereye vali ve milli eğitim müdürü eşleri ile birlikte katılmış, Muhterem Katil adlı oyun oynanmıştır. ²³⁴

2.1.2.2. Geziler

Okulda çeşitli zamanlarda geziler düzenlenmiştir. Bunlardan tesbit edebildiklerimiz şunlardır:

8 Ağustos 1926: Öğrenciler 15 gün kalmak üzere öğretmen Faik Bey'in gözetiminde Hacı İbrahim dağına gitmişler, burada izcilik eğitimi çalışmasına katılmışlardır. ²³⁵

6 Nisan 1931: Kubilay Oymağı'na mensup öğrenciler Kurban Bayramı'nda İnebolu'ya gezi düzenlemişlerdir. ²³⁶

²³¹ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 28 Mayıs 1924, Sayı: 1164.

²³² **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 29 Ekim 1925, Sayı: 1347.

²³³ **Açıksöz Gazetesi**, 31 Ekim 1926, Sayı: 1196.

²³⁴ **Açıksöz Gazetesi**, 17 Mart 1929, Sayı: 2451

²³⁵ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 9 Ağustos 1926, Sayı:1612.

²³⁶ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**, 7 Nisan 1931, Sayı:3076.

2.1.2.3. Spor Faaliyetleri

15 Ocak 1925: Erkek Muallim Mektebi ile İdman Yurdu arasında oynanan futbol maçını 7-2 Muallim Mektebi kazanmıştır.²³⁷

10 Aralık 1925: Muallim Mektebi ile İdman Yurdu arasında oynanan futbol maçını 5-0 Muallim Mektebi kazanmıştır.²³⁸

9 Nisan 1929: Muallim Mektebi ile Sanatlar Mektebi arasında oynanan maçı 3-1 Muallim Mektebi kazanmıştır. Maç kardeşçe ve samimi geçmiştir. ²³⁹

2.2. SANAYİ MEKTEBİ

Osmanlı Devleti'nde teknik eleman ihtiyacı, uzun süre lonca teşkilatı içerisinde, küçük yaşta alınan çocukların yetiştirilmesi suretiyle karşılanmıştır. Genellikle anne ve babaları tarafından meslek öğrenmek üzere bir ustanın yanına verilen çocuklar, belli bir süre burada çalışarak önce kalfalığa, sonra da ustalığa terfi etmişlerdir. Bunun yanı sıra devlete bağlı bazı büyük kuruluşlar kurs ya da okullar açarak ihtiyaç duydukları kalifiye elemanları yetiştirmiştir. ²⁴⁰ Ancak 18. Yüzyılın sonlarından itibaren Avrupa'da teknik tabii ilimlerle birlikte gelişmiş ve sanayi alanında kullanılmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde lonca sistemine dayalı kalifiye eleman yetiştirme konusu arzu edilen seviyede olmamıştır. Bunun üzerine meslekî eğitim kurumlarının açılmasına yönelik girişimler başlatılmıştır. ²⁴¹

²³⁷ **Birlik Dergisi**, Kastamonu Muallimler Birliği Yay., Yıl:1 Sayı:3 (31 Kânun-i sâni 1341), s.16

²³⁸ **Açıksöz Gazetesi**, 11 Aralık 1341, Sayı:1538.

²³⁹ **Kastamonu Vilayet Gazetesi**,10 Nisan 1929, Sayı:2787.

²⁴⁰ H. A.Koçer, **a.g.e.**, s. 28.

²⁴¹ H. A.Koçer, **a.g.e.**, s.31.

Tanzimat döneminde eğitim- öğretim alanında yenilikler yapılmıştır. Abdülaziz döneminde, teknik ve meslekî eğitim alanında ileri adımlar atılmıştır. 1860 yılında, Niş'te o zaman Tuna Valisi olan Mithat Paşa'nın çabalarıyla ilk sanat okulu açılmıştır. Islahhane adıyla anılan bu okullara kimsesiz ve yetim çocuklar alınmıştır. 1864'de Sofya ve Rusçuk'ta Islahhaneler açılmış, sayıları çoğaltılmaya çalışılmıştır.²⁴² Fakat Islahhane adıyla açılan bu okullardan arzu edilen verim alınamamış ve bunların yerine yatılı rüşdiyeler kurulmuştur.²⁴³

Tanzimat sonrasında Sadık Rıfat Paşa tarafından ilgili makamlara sunulan bir raporda meslek eğitiminin genel eğitim bünyesinde değerlendirilmesi fikri ilk defa ortaya atılmıştır. Maarif Nezareti 1897'de kurulduğu zaman yönetmeliğinde meslek eğitime yer verilmiştir. 1839- 1864 yılları arasındaki dönemde meslek eğitimi yoluyla endüstrinin kalkındırılması üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar başarılı bir şekilde uygulamaya konulamamıştır.²⁴⁴

Kastamonu'da Islahhane 1869 yılında bugünkü Kışla Parkı'nın bulunduğu yerde açılmış; ilk müdürlüğünü Hafız Hüseyin Efendi yapmıştır. Zamanla öğrencilerin azalması ve öğretmen bulunamaması nedeniyle 1881'den sonra kapatılmış, hesapları da belediyenin muhafazasına verilmiştir.²⁴⁵

Islahhanelerden istenilen verimin alınamaması üzerine Abdurrahman Paşa'nın sadrazamlığı zamanında sanayi mekteplerinin açılması düşünülmüştür. Kastamonu Sanayi Mektebi'nin temeli 23 Nisan 1888 tarihinde atılmıştır. Bu maksatla düzenlenen törene Vali Abdurrahman Paşa, Mirliya Sadık Paşa ile bütün vilayet erkânı ve şehrin ileri gelenleri katılmıştır. Vali okulun temeline ilk taşı koymuştur.²⁴⁶ Okul bugünkü

²⁴² G.Kırpık, **a.g.e**, s.201.

²⁴³ M. Eski, **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay.,Ankara 2005, s.6.

²⁴⁴ **Aynı yer.**

²⁴⁵ **120. Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989)**, Ankara 1989, s.26.

²⁴⁶ M.Eski, **a.g.e**, s.6.

Veteriner Caddesi'nde Müftülük'e ait binanın²⁴⁷ bulunduğu yerde, iki katlı ve on bir odalı olarak inşa edilmiştir.²⁴⁸

Sanayi Mektebi 16 Eylül 1889 günü yapılan bir törenle hizmete girmiş ve Abdurrahman Paşa açılış töreninde bizzat hazır bulunmuş, Rüşdiye öğretmenlerinden Behçet Bey dua etmiştir. Okulun senelik 10 bin kuruşa ihtiyacı olduğu hesaplanmış ve gelir sağlamak için Ağılı Pazarı'nda 60 dükkân yaptırılarak kiraya verilmesi kararlaştırılmıştır.²⁴⁹

Okulda kunduracılık, marangozluk, urgancılık, mescilik, terzilik ve müretteplik bölümlerinde eğitim verilmiştir. 1895 yılında dokumacılık, döşemecilik, demircilik ve tenekecilik bölümleri, 1905'te demirhane açılmıştır. O yıllarda okulun eğitim teknolojisinin çok yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Okulda piyanolar yapılmış, büyük halılar dokunmuştur. Piyanolardan biri ve 40 metrekaare halı hâlen Kastamonu Kent Tarihi Müzesi'nde bulunmaktadır.²⁵⁰

Okul binasının eğitim faaliyetlerine elverişli olmaması nedeniyle; Vilayet Meclisinin 22 Ağustos 1912'de aldığı bir kararla okul 1 Eylül 1912'de geçici olarak kapatılmış, öğrenim görmekte olan 20 öğrenciye çıkış verilmiştir.²⁵¹ Memleketin ihtiyacını karşılamak üzere yeni bir bina yapılmasına karar verilmiştir. Belediye Başkanı Muhittin Bey'in öncülüğünde bir komisyon kurulmuş ve üyelerden Boyacızade Hacı Halit Bey müteahhitlik görevini üstlenmiştir. Nafia Nezaretin'den temin edilen 120 bin lira ile bugünkü binanın inşaatı başlamış ve 1916 yılında bitirilmiştir. Bina bir kaya üzerine oturtulmuş olup planı Lozan Muallim Mektebi'nin bir kopyasıdır.²⁵²

²⁴⁷ Bina daha sonraki yıllarda, Gazi İlkokulu, Halkevi, Öğrenci Yurdu, Veteriner Dairesi gibi hizmetlerde kullanılmıştır.

²⁴⁸ **120. Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989)**, Ankara 1989, s.26.

²⁴⁹ M. Eski, **a.g.e.**, s.6.

²⁵⁰ M.Eski, M. S. Yılmaz, C. Yakupoğlu, **a.g.e.**, s.26.

²⁵¹ **120. Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989)**, Ankara 1989, s.27.

²⁵² M. Yılmaz, **Milli Mücadelede Kastamonu Öğretmenleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara 1989,s.16.

Plana göre okul; zemin kat üzerine 1 kat (yalnızca orta kısımda yükselen bölüm iki kat) olarak inşa edilmiş, 80 yatılı öğrenciyi barındıracak şekilde düşünülmüştür.

1916 yılında okula alınacak öğrenci sayısı 50 olarak belirlenmiş fakat 38 öğrenci kaydedilmiştir. 1917 yılında 13 öğrenci, 1918 yılında ise 8 öğrenci alınmıştır.²⁵³

Okulda 1919 yılında demircilik, kunduracılık, marangozluk, terzilik ve taşçılık bölümünün faaliyette olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kunduracılık, taşçılık ve terzilik bölümü 1921 yılı başında kapatılmıştır. Milli Mücadele sırasında okulun üst kat inşaatı bitmemiş, birkaç odasını da askeriye kullanılmıştır. Okulun demirhane ve marangozhane bölümlerine ait olan bazı araç ve gereçler savaş malzemeleri üretmek üzere Ankara'ya gönderilmiş ancak bir kısmı çok ağır olduğu için Çankırı'da kalmıştır.

Okulda her sene yaklaşık olarak 30 öğrenci öğrenim görmüştür. Okuldan 1919 ve 1923 Haziran'ında 15'er öğrenci mezun olmuştur.²⁵⁴

Okul Milli Mücadele döneminde çok bakımsız kalmış; hatta bazı makineler Ankara'ya gönderilmiştir. Daha sonraki yıllarda yeni yeniden modern aletlere kavuşmuştur. 1925 yılında Kastamonu'da ilk kez elektrik sistemi bu okulda kullanılmıştır. Bu maksatla 12 Ocak 1925 günü okulda bir çay ziyafeti verilmiş; vali Fatin Bey ve şehrin ileri gelenleri iştirak etmiştir. O gün vali ve okul müdürü kısa birer konuşma ile duydukları memnuniyeti belirtmişlerdir. Aynı gün okulun 331 numaralı öğrencisi Sıtkı aşağıdaki konuşmayı yapmıştır :²⁵⁵

“Muhterem büyüklerim. Bir küçük çocuğun oyuncaklarına atladığı gibi, genç ve müteceddid Türkiye de terakkiye, temeddüne öyle bir tehâlûke koşuyor. Ötede bir fabrika, beride bir inşaat, daha ötede yeni bir tesisat. Burada motor, dinamo vesaire, her tarafta bir yenilik ve bir faaliyet var. Bilmem ki biz bunları neden ancak henüz

²⁵³ 120. Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989), Ankara 1989, s.29

²⁵⁴ M. Yılmaz, a.g.e., s.17.

²⁵⁵ Açıksöz Gazetesi, 12 Ocak 1925, Sayı: 1247.

anlayabilmişiz. Acaba Garb da mı yeni yürüyor, dünya mı yeni terakki ediyor. Fakat hayır, kitaplarımızdan okuyor, muallimlerimizden dinliyoruz. Geceleri gündüz gibi parlak, sokakları salon gibi temiz, binaları saray gibi büyük memleketler var imiş. Hem bunlar asırlarca evvel yapılmış. Ya biz niçin böyle kalmışız? Evet, muhterem büyüklerim. Bunun sebebini yeni öğrendik. Osmanlı tarihini sefahat ve muharebatla dolduran ve ulu hakan diye yâd edilen kanlı ve katil sultanlar, imar yerine sefahat, irfan yerine istibdat, sanat namına da ihanet saçmışlar. Zavallı şu masum ülke böyle harap ve perişan kalmış. Garbın daha sarp ve hasis olan toprağından cennetler gibi muazzam şehirler ve muazzam servetler vücuda gelirken, bizim şu sahih hazinelerimiz üzerinde sultan baykuşlarının kanlı pençeleri soyacak, yutacak şikâr arıyordu. Memlekette terakki, teceddüt namına parlayan bir tek şule yoktu. Masum ve mazlum Türk köylüsü alnının teri ve kazancını nereye ve kime verdiğini bilmiyor, mütemadiyen veriyor, her isteyene veriyor, her ver diyene veriyor. Bükülen belini çekemeyen, bacaklarına yardım için alıyordu. Verdiklerinin karşılığı olarak vere vere verilen sanılan paralar gidiyor. Fakat nereye gittiğini o zaman kimse bilmiyordu. Meğer; ah!. Meğer aç bekleyen çocuklarının nevalesinden kesip Türk'ün verdiği bu paralar sarayların sefahat ihtişamına, cariyelerin, sultanların zevkine ancak kâfi geliyormuş! Yarabbi bir millet için ne feci bir musibet imiş. Allah'a pâyansız hamd ü senâlar ve şu inkılapta pişvâ-yı millete nihayetsiz şükranlar ki o kahhar varlığı o zalim saltanatı parçaladı. Ve bir harabazar olan şu memlekete de nur u hayat gösterdi.

Bakınız efendiler! Millet kendi malını nasıl istimal ve nasıl sarf ediyor. Evet, milleti temsil eden siz büyükler kendi paranızla neler yapıyor ve daha neler yapacaksınız. İşte bu gibi irfan ve terakki müesseseleri yıllardan beri niçin bu şekilde veya daha mütekâmil olmamalı idi. O zamanlar Türk şimdikinden fakir miydi? Fakat ne mümkün İrâde-i hazret-i şehriyâri olmadıkça bir arşın yere bir iş kazığı çakılabilir miydi ? Şimdi böyle mi ya? Hayır! Her tarafta hummalı bir sâi, ateşli bir teşebbüs var. Teceddüt ve tekemmül nedir anlaşıldı. Bütün mânialar parçalandı. Bütün Anadolu'nun zengin toprakları bir kıyam suyla müşabih istical ile servet, refaha saçmak istiyor. Millet bunu anladı, büyüklerimiz bunu gördü. Oh, memlekette bir intibah rüzgârıdır esmeye başladı. Her tarafa bir nâğme-i teceddüt ve terakki fısıldıyor. Büyüklerimiz yarın bize mâmur ve

mütekâmil olarak teslim edecekler. Biz de onu ahfâdımıza cennet olarak devredeceğiz. Türk kendi servetine, kendi hürriyetine hâkim olursa onun cevval zekâsı Garba ulaşmakta hiç de gecikmeyecektir. Bunu anlayan millet, artık herhangi akur ve müstebit bir baş görse onu muhakkak koparacak ve tuttuğu yoldan teceddüt ve terakkiden dönmeyecektir. İşte mektebimiz buna bir misal değil midir? Evvelce hangi mektep düşünülüyor, hangi müessese-i irfan aranıyordu. Fakat bugün bakınız medeniyetin en mühim ihtirâ olan elektrik mekteplerimize girmeye başladı. Yarın daha umumileşerek evlerimize de, sokaklarımıza da yapılacak ve bu parlak ziyalar altından böyle sıhî ve muazzam binalar içinden elbette Türk mübdileri de yetişecektir. Bunu da bugün siz büyükler ve siz milletin büyükleri yapacak, yarın da sizin sayenizde yetişen biz küçükler. İşte bundan sonra Türkün serveti böyle kendi gözünün önünde parlayacaktır. Yaşasın muazzam Türklük.”

1927- 1928 öğretim yılında okulun adı Sanatlar Mektebi olarak değiştirilmiştir.²⁵⁶ Bu öğretim yılında okulda dökümcülük, tesviyecilik, marangozculuk, demircilik, taşçılık bölümlerinde öğretim yapılmış ve ilk defa Maarif Vekâleti'nin gönderdiği program uygulanmıştır. Okulun öğretim süresi, ilk iki yılı hazırlık mahiyetinde "ihzarı sınıflar", takip eden 3 yıl da "teknik sınıflar" olarak 5 yıla çıkarılmıştır.²⁵⁷ 1931 yılında Mıntika Sanatlar Mektebi adını almış; çevre illerden, hatta daha uzak illerden yatılı öğrenci gelmiştir.²⁵⁸ Öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı mevcut bina ihtiyacı karşılayamamıştır. Bu sebeple okulun batı kısmındaki 1500 metrekaare arsa, 1937 yılında 500 liraya istimlak edilerek ek bina yapılmış ve 1940 yılından itibaren hizmete sunulmuştur.²⁵⁹ 1941- 1942 öğretim yılından itibaren okulun adı Erkek Sanat Enstitüsü olarak değiştirilmiş ve o yıldan itibaren öğrenim süresi beş yıl olarak belirlenmiştir.²⁶⁰

²⁵⁶ Açıksoz Gazetesi, 23 Aralık 1927, Sayı: 1218.

²⁵⁷ 120. Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989), Ankara 1989, s.30.

²⁵⁸ M.Eski, M. S. Yılmaz, C. Yakuboğlu, a.g.e., s.27.

²⁵⁹ 120. Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989), Ankara 1989, s.33.

²⁶⁰ M.Eski, M. S. Yılmaz, C. Yakuboğlu, a.g.e., s.27.

Atölyeler okul katında bulunduğu için ihtiyaca karşılık verememiştir. Diğer yandan döküm atölyesinin olmaması nedeniyle istenilen verim sağlanamamıştır. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığı Alman uzman göndermiş, atölyenin yeri tespit edilerek krokisi çizilmiştir. Bu iş için 10 bin lira ayrılmıştır.²⁶¹ 1948'de döküm, 1957'de tesviye, 1967'de elektrik, 1972'de metal, 1975'de de motor atölyeleri hizmete girmiştir.

Okulun 1976'da ortaokul kısmı kaldırılmış ve Endüstri Meslek Lisesi adını almıştır. Bugün aynı çatı altında Endüstri Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Teknik Lisesi olarak üç birim halinde çalışmalarını sürdürmektedir. Endüstri Meslek Lisesi bünyesindeki bölümler alanlara dönüştürülmüştür. Bu alanlar şunlardır: Bilişim teknolojileri, elektrik- elektronik teknolojisi, ahşap teknolojisi, makine teknolojisi, metal teknolojisi, motorlu araçlar teknolojisi. Teknik Lise'de ise makine teknolojisi ve elektrik- elektronik teknolojisi alanları bulunmaktadır. Anadolu Teknik Lisesi'nde ise elektrik- elektronik, makine teknolojisi, bilişim teknolojisi alanlarında eğitim öğretim yapılmaktadır.²⁶²

2.2.1. Görev Yapan Müdürler (1923-1950)

Okul yıllığında yer alan bilgilere göre 1923-1950 yılları arasında aşağıdaki kişiler müdür olarak görev yapmıştır. Müdürlerin, resmi görevleri dışında herhangi bir sosyal veya kültürel etkinliklere katıldığına dair gazetelerde bilgiye rastlanmamıştır.

Abdülaziz Efendi (1918- 1935), M. Ali Tekin (1935- 1938), Sabri Buyan (1938-1942), Sami Bilgin (1942- 1943), Mehmet Erdem (1943- 1946), Yusuf Özdiril (1946-1948), Mehmet Tan (1948-1956).

²⁶¹ Doğrusöz Gazetesi, 1 Temmuz 1938, Sayı:115.

²⁶² M.Eski, M. S. Yılmaz, C. Yakuboğlu, a.g.e., s.27.

2.2.2. Görev Yapan Öğretmenler (1923-1950)

1989 yılında çıkarılan okul yıllığından elde ettiğimiz bilgilere göre, görev yapan öğretmenler aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır. Ancak bunların bazıları okulun kendi kadrosunda olmayıp diğer kurumlardan gelen kişilerdir:

2.2.2.1. Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe öğretmenleri: Hüsnü Açıksöz (1931-1936), Muharrem Gündüz (1936-1937), Enver Evrensel (1937-1941), Kadri Güney (1940-1945), M. Sabri Tümkor (1943-1945), A. Cemal Yücememiş (1945-1945), Cevdet Bezirci (1945-1960).

2.2.2.2. Matematik öğretmenleri: M. Emin Tatlızade (1933-1933), Yakup Avcıoğlu (1939-1942), Rasim Uslugil (1942-1953), Ali Rıfat Ergeçe (1943-1944), Münevver Uslugil (1945- ?).

2.2.2.3. Fen Grubu öğretmenleri: Doğan Mollahasanoğlu (1931-1933), Mehmet Ali Ertekin (1935-1938), Ömer Bedii Tardu (1943-1944), Suphi Atay (1944-?), Yaşar Köklü (1946-1956).

2.2.2.4. Tarih- Coğrafya öğretmenleri: Ziya Demircioğlu (1919-1930), Hilmi Hasan Kadioğlu (1932-1933), Nihat Hacı Muharrem (1933-1934), Tahsin Aziz Culnagil (1936-1938), Talat Mümtaz Yaman (1940-1941), Niyazi Yüce (1942-1947, 1949-1961), Muhittin Aktuna (1942-1960).

2.2.2.5. Ağaç İşleri öğretmenleri: Ali Hayri Elbeyli (1930-1942), Aziz Arman (1931-1937), Enver Gürtan (1937-1938), Mehmet Tan (1940-1941), Mehmet Gürsel (1941-1943), Şükrü Çiftçi (1943-1946), Mehmet Erdem (1943-1946), Niyazi Özcan (1943-1971), Sıdık Güntürkün (1944-1946), Ahmet Battal (1944-1945), Avni Pamir (1945-1948), Mustafa Akay (1945-1961), Mehmet Dinçer (1945-1948), Hüseyin Reel (1947-1954).

2.2.2.6. Beden Eğitimi öğretmenleri: Necmettin Dinçer (1932-1945), Hüseyin Avni Uzer (1946-1947), Nureddin Ladikli (1947-1948), Ahmet Erol (1950-1955).

2.2.2.7. Metal İşleri Bölümü öğretmenleri: Mr. M. Pret (1929-1935), Yunus Nezihi (1930-1932), Fahri Akoğlu (1931-1936), Süleyman Ekici (1932-1943), Selahattin Tolunay (1935-1937), Necmettin Selen (1935-1937), Zeki Çelen (1935-1936), Ahmet Demir (1936-1941), Ahmet Sami Bilgin (1936-1942), Şükrü Duyar (1937-1942), Nazım Aktan (1937-1942), Kamil Tezduyar (1937-1940), Mehmet Ölmez (1942-1945), Hasan Elitez (1943-1944), Hayri Oruç (1943-1967), Ahmet Gözalan (1945-1948), Hasan Bursalı (1947-1948), Şaban Güneren (1948-1949), Arif Özpınar (1949-1949), Cemal Sundurdu (1949-1951), Abdullah Pamuk (1949-1951).

2.2.2.8. Tesviye Bölümü öğretmenleri: Süleyman Ekici (1932-1943), İhsan Dermen (1934-1936), Abdulkadir Eremi (1936-1937), Sabri Buyan (1938-1942), Yusuf Özdiril (1940-1942), Ali Derimer (1940-1943), Hamdi Cerit (1942-1951), Hayrullah Gülay (1942-1944), Cevat Tarcan (1942-1944), Yusuf Demirmen (1942-1943), Fethi Cirit (1943-1951), Ali Canbaz (1943-1948), Abdullah Akay (1943-1945), Mehmet Sütütemiz (1943-1946), Hilmi Akyıl (1943-1948), Hüseyin Yoncacılar (1944-1947), Hüsamettin Bahşiş (1944-1946), Sabri Karabulut (1945-1948), Ömer İpek (1945- ?), Fethi İnce (1946-1950), Bahri Alp (1946-1948), İhsan Dirik (1946-1951), Sait Ergü (1946-1948), Yaşar Kıpıcı (1947-1948), Ali Erol (1948-1949), Zeynel Yüksel (1948-1955), Mahir Atlı (1948-1949), Efalettin Yıldırım (1949-1950).

Kastamonu'da yerel gazete çıkarmış iki önemli şahsiyetten Hüsnü Açıksöz ve Sabri Tümkor bir müddet bu okulda öğretmenlik yapmıştır. Bunlar hakkında kısa bir bilgi vermeyi yararlı bulduk.

Hüsnü Açıksöz: 5 Mart 1310'da Kırcaali'de doğmuştur. Mahkeme başkatibi olan babasının görevi gereği 1317'de Çerkeş'e, 1325'de Kastamonu'ya gelmiştir. 1919'da Kastamonu Sultanisi'nden mezun olmuş, 1919-1931 yılları arasında Açıksöz, 1937'de

Doğrusöz gazetelerini çıkarmıştır. Bir süre Bölge Sanatlar Mektebi'nde Türkçe öğretmenliği yapmıştır. 1939'da milletvekili seçilmiş ancak aynı yılın 27 Ağustos günü İstanbul'da vefat etmiştir.²⁶³ Ülkemizin bağımsızlığını savunmuş, mandacılara şiddetle karşı çıkmıştır. Makale ve şiirlerinde milli hisleri, vatanseverliği ve Türkçülük şuurunu işlemiştir. Güçlü, keskin ve cesur bir kaleme sahiptir. Atatürk'ü Kastamonu'ya davet eden heyette yer almış; Anadolu Ajansı adına Atatürk'ün Kastamonu gezisini izlemiştir. Makaleleri dışında İstiklal Harbinde Kastamonu adlı eseri son derece kıymetlidir.²⁶⁴

Sabri Tümkor: 13 Mart 1912 yılında Kastamonu'da doğmuştur. Ankara Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuş, çeşitli yerlerde öğretmenlik yapmıştır. Güzel İnebolu, Seyyah, Açıksöz, Doğrusöz gazetelerine yazı yazmıştır. 1943 yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe öğretmenliği ve müdür yardımcılığına tayin edilmiştir. 1944 yılında Ecevit adlı aylık bir dergi; meslekten ayrılınca 1945'de Kastamonu gazetesini çıkarmıştır.

2.2.3. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler

2.2.3.1. Müsamereler

Sosyal ve kültürel etkinlikler çerçevesinde, çeşitli zamanlarda, eğlence ağırlıklı müsamereler düzenlenmiştir. Veliler, öğrenciler ve vatandaşlar birlikte eğlenip aralarındaki sevgi bağlarını güçlendirmişlerdir. Okul meslekî eğitim veren bir kurum olmasına rağmen müsamerelerde tiyatrolara yer verilmesi dikkatle üzerinde durulması gereken bir husustur.

²⁶³ M.Eski, **Hüsnü Açıksöz'ün Makaleleri**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2008, s.1-7.

²⁶⁴ M. Eski, **a.g.e**, s.163.

8 Haziran 1933: Okulda verilen müsamerede İstiklâl Harbi'nde Kastamonu Köylüsü adlı bir piyes temsil edilmiştir. ²⁶⁵

3 Haziran 1941: Halkevi'nde Bölge Sanat Okul'u son sınıf öğrencileri veda müsameresi düzenlemiştir. Program İstiklâl Marşı ile başlamış; sonra bir öğretmen okulun tarihçesini anlatmıştır. Gömdüğüm O Cihan, Emek Atölyesi ve Sanat Tablosu adlarında 3 piyes oynanmıştır. Müsamerenin ikinci gecesinde Vali Mithat Altıok müsamerede görev alan gençleri tebrik etmiştir. ²⁶⁶

25 Ocak 1942: Müsamere Halkevi'nde düzenlenmiş. Çeşitli konuşmalar yapılmış, şiirler okunmuş, milli oyunlar oynanmıştır. Kastamonu'da ilk kez oynanan Sivas Halayı çok ilgi görmüş ve büyük alkış almıştır. ²⁶⁷

29 Ocak 1944: Halkevi'nde düzenlenen müsamerede çeşitli konuşmalar yanında şiirler de okunmuş; Tarih Utandı adlı piyes oynanmıştır. Oyun heyecanla izlenmiş ve sık sık alkışlanmıştır. ²⁶⁸

25 Aralık 1947: Müsamere Halkevi'nde düzenlenmiştir. Konuşmalar yanında değişik oyunlar oynanmış, şiirler okunmuştur. ²⁶⁹

27 Ocak 1949: Müsamere Halkevi'nde düzenlenmiştir. Kanun Adamı adlı piyes temsil edilmiş, daha sonra millî oyunlar oynanmıştır. ²⁷⁰

---

²⁶⁵ **Doğrusöz Gazetesi**, 13 Haziran 1933, Sayı:3400.

²⁶⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 6 Haziran 1941, Sayı: 411.

²⁶⁷ **Doğrusöz Gazetesi**, 27 Ocak 1942, Sayı: 474.

²⁶⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 1 Şubat 1944, Sayı:721.

²⁶⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 31 Aralık 1947, Sayı:968/103.

²⁷⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 28 Ocak 1949, Sayı:968/202.

20 Ocak 1950: Müsamere Halkevi'nde düzenlenmiştir. Bir Damla Yaş adlı piyes temsil edilmiş, ayrıca bir komedi oyunu sergilenmiştir. Bunun yanında çeşitli şarkılar söylenmiş, oyunlar oynanmıştır. ²⁷¹

2.2.3.2. Sergiler

Meslekî eğitim veren okullarda ders yılı sonunda sergi düzenlenmesi bir gelenektir. Öğrencilerin yıl boyunca yaptıkları işler teşhir edilirken, diğer yandan okula gelir sağlanır. İncelediğimiz dönemde sadece iki sergi gazetelere haber olmuştur:

1 Temmuz 1949: Öğrencilerin demir, tesviye, marangozluk işlerini gösteren sergi açılmış ve bu sergide çorap makinesi, fanila makinesi gibi ürünler ilgi görmüştür. Ayrıca pulluk, saban demiri, balta, keser, kazma, çekiç, dolap, masa ve kütüphane eşyalarının büyük bir kısmı satılmıştır. ²⁷²

27 Haziran 1950: Yıl sonu sergisinde demir, tesviye işleri ve marangozluk ürünleri sergilenmiştir. Yapılan torna ve planya makineleri Türk çocuğunun cevherini göstermiştir. ²⁷³

2.2.3.3. Yardımlar

Bugün olduğu gibi geçmişte de çeşitli amaçlarla yardımlar toplanmıştır. Gazeteye yansıyan bir habere göre okulun öğretmen ve öğrencileri 1924 yılında muhacirler için yardım kampanyası düzenlemiş ve 1161 kuruş toplanmıştır. ²⁷⁴ Bunun dışında bir haber gazetelere yansımamıştır.

²⁷¹ Doğrusöz Gazetesi, 21 Ocak 1950, Sayı:968/296.

²⁷² Doğrusöz Gazetesi, 5 Temmuz 1949, Sayı:968/242.

²⁷³ Doğrusöz Gazetesi, 28 Haziran 1950, Sayı:1309.

²⁷⁴ Açıksöz Gazetesi, 7 Kânun-i sâni 1924, Sayı:970.

2.2.4. Öğrencilerin Faaliyetleri

Gazetelerde öğrencilerin yazı ve şiirleri yayımlanmıştır. Bu durum öğrencilerin sadece meslekî eğitimle değil aynı zamanda sanat ve kültür faaliyetleriyle de yakından ilgilendiklerini göstermektedir. Bunlardan Doğrusöz Gazetesi'nde yayımlananların tarih ve sayı numaraları şu şekilde saptanmıştır:

Eyüp Sadi Akbitik: Sönen Arzudan (25.4.1941, sayı:399), Ona Üç Sual (2.5.1941, sayı:401), Sen de Bıçakla (9.5.1941, sayı:403), Söndüreceksin (16.5.1941, sayı:405), Dediler (23.5.1941, sayı:407), İhtirasım (30.5.1941, sayı:409), Uyandırma (6.6.1941, sayı: 411), Nida (13.6.1941, sayı:413); Kâmil Yiğiter: Bir Hatıra (4.6.1937 sayı:5); Kâmil Yıldız: Şinago (2.5.1941, sayı:401); Kaya Kılan: Boğaz İçi (4.3.1950, sayı:1277); Mesut Eraslan: Onu Nasıl Gördüm (23.5.1941, sayı:407); Mustafa Öztan: Gidemiyorum (16.5.1941, sayı:405), Yalnız Geçen Günlerim (6.6.1941, sayı: 411), Mustafa Veli: Türk Askeri (14.1.1941, sayı:370); Salim Çeçen: Bedbahtım (16.5.1941, sayı:405), İç ve Dışım (30.5.1941, sayı:409), Sensiz Haramdır (13.6.1941, sayı:413); Şahap Atım: Gurbette Akşam (27.6.1941, sayı:417); Şükrü Güzel: Heykelin Önünde (18.2.1950, sayı:1273); Şükrü Sünnetçioğlu: Ilgaz'a Doğru (18.2.1950, sayı:1273), Mektubum (4.3.1950, sayı:1277), Garip Kişi (18.3.1950, sayı:1281); Zeynel Yüksek: Sanatkârım (2.5.1941, sayı:401), Bahar (9.5.1941, sayı:403), Yüksel (23.5.1941, sayı:407), Akşam (30.5.1941, sayı:409).

2.3. AKŞAM KIZ SANAT OKULU VE KIZ SANAT ENSTİTÜSÜ

Milletlerin kalkınmışlık seviyelerini ölçmek için kadının siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik hayattaki konumuna bakmak gerekir. Yüksek düzeyde eğitim almış kadınların daha iyi organize oldukları ve başarı sağladıkları bilinen bir gerçektir. Bu nedenle kızlar mutlak surette okutulmalıdır. Hatta onlar mecburi öğrenimle yetinmemeli, yüksek öğrenim imkânları sonuna kadar zorlanmalıdır. Ülkemizde kızların okuması, daha ziyade iş bulmak ve meslek sahibi olmak açısından düşünülmektedir. Bu yaklaşım doğru olmakla beraber, asıl üzerinde durulması gereken husus göz ardı edilmekte, kızların

annelik görevi unutulmaktadır. Her şeyden önce eğitimli bir anne, cemiyet için daha nitelikli çocuklar yetiştirir. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kızların eğitime büyük önem verilmiştir. İmkânlar ölçüsünde kızların el becerilerini geliştirerek kısa yoldan meslek sahibi olmalarını sağlamak için Akşam Kız Sanat Okulları açılmıştır.

1923 yılında Kastamonu Kız Muallim Mektebi'nin kapatılmasından sonra kızların kısa yoldan meslek sahibi olmaları bir ölçüde engellenmiştir. Bu durumu dikkate alan Kastamonu halkı, 1938 yılında şehri ziyarete eden Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'den Kız Enstitüsü açılmasını istemiştir.²⁷⁵ Ancak uygun yer ve bina olmadığı için enstitü işi geri kalmış; öncelikle, daha kolay ve pratik yol seçilmiştir.²⁷⁶ 1939-1940 ders yılında Akşam Kız Sanat Okulu eğitim- öğretime başlamıştır. Bu okul daha sonra hizmete giren Kız Enstitüsü'nün de temelini oluşturmuştur.

Okul, 28 Ekim 1939 günü Cumhuriyet'in 16.yıl dönümünde postanenin yanındaki eski binada parlak bir törenle açılmıştır. Vali Avni Doğan ile okul müdürü Nedime Cebeci birer konuşma yapmıştır. Nedime Cebeci kadınların eğitiminde okulun önemini anlatmış ve şunları söylemiştir:

"Sayın misafirlerim! Yeni başlayan ve yeni inkişaf ve terakkiler üzerine yürüyeceğine kail olduğum yeni müessesemizin bugünkü açılma törenini şereflendirmek üzere lütfen davetimi kabul buyuran saygı değer huzurlarınızla karşılaştığımdan dolayı çok mesut ve müteşekkirim. Bu vesile ile bir kısım hissiyatımı arz etmek isterim. Bundan evvel Afyon'da yine böyle bir müessesenin başında bulunuyordum. Orada bulunduğum bir seneye yakın bir müddette şirin ve çok sevdiğim Afyon'un sevgilerini ve teveccühlerini kazanmış olmakla bahtiyarım. Burada dahi bu müesseseyi güzel vilayetimizin rağbet ve teveccühleri ile Cumhuriyet hükûmet ve rejimine layık bir tarzda yükseltmeye çalışacak

²⁷⁵ *Doğrusöz Gazetesi*, 3 Ocak 1939, Sayı:169.

²⁷⁶ M. Eski, *20.Yüzyılda Kastamonu Kadınları*, Ankara 2008, s.10.

ve her yerde olduğu gibi pek haklı olarak büyüklerimin sevgilerine ve küçüklerimin saygılarına liyakat göstereceğime emin bulunmaktayım.

“Müessesemiz ailelerimizin zevk ve zarafet hislerine yükselten biraz da iktisadî durumlarına hizmet eden ve daha sair büyük maksatlarla hükûmet-i cumhuriyetimizce yer yer açılmasına bilhassa himmet edilen ve ehemmiyet verilen faydalı yurtlardan biridir. Bu sene okulumuz yeni küşat edildiğinden tam teşkilatı hâvi olmadığından yalnız bıçkı- dikiş, moda ve çiçek kursları mevcuttur. İşte okulumuz bu üç branşı öğretecek ve bayanlarımızın zarafet duygularını açacak bir sanat evi olacaktır. Bayanlar buraya devam etmek ve gösterilen usul ve yollarda yürümekle her cihetçe istifadeleri çok büyüktür.

“Cumhuriyet hükûmetimizin bu gün ulûm ve fûnûnun bütün şubelerinde yükseldiği ve yükselmeye çalıştığı ve bu uğurda yüksek fedakârlıklarda bulunduğu sırada genç kız ve ev bayanları için de bilinmesi ve öğrenilmesi elzem olan sanatlar elbet ihlal edilmiş bir halde bırakılmazdı. En mühim olan bu cihet düşünülerek her sene açılan enstitü ve akşam okullarının adedi gittikçe fazlalaşmaktadır. Bayanlarımız buraya devam ile bu müessesemizden istifadeye çalışmakla kendilerine mahsus meziyetlerin en mühim bir kısmını tamamlamış olacaklardır. Vatanımız bugünün kadınlarından çok ümitvardır. Kadınlar esasen bu cemiyetimizin saadet hâdimleridir. Çünkü cemiyetin saadeti onların büyüttüğü çocukların yetiştirme tarzları ile teşekkül ve tebarüz eder. Onlar bu saadetin me'mulüdürler. Onun için bir memleketin terakkisi kadınların seviyeleri ile mukayese edilir. Öyle ise kadınlarımız bu yüksek hizmetleri görecektir, yapacak, başaracak bir halde bulunmalı ve kendilerine ait olan vazifeleri öğrenmeli ve bilmelidirler. Her yerde olduğu gibi yurdumuz da bu mühim vazifeleri onlara öğretmeye çalışacaktır. Bu vazifeler çok şümullüdür. Bunları tekmiil şumulleri dahilinde öğrenmiş bir kadın ailenin büyük bir ihtiyacını temin etmiş ve aile gelirinin büyük bir kısmını kazanmış, iktisat temin etmiş demektir. Bütün bu iktisat ve kazançlar ailenin refah ve saadeti değil midir? Bu vazifeleri hakkıyla bilen ve başaran bir kadın tekmiil zarafet ve bedayi hislerini yükseltmiş ve bu inceliklerden şüphesiz hislerini almış olan yavrularıyla her cihetçe asrın terakki mefhumlarını kavramış mesut bir aile değil midir? Bu suretle yükselen

fertlerden teşekkül eden bir topluluk yüksek bir millet değil midir? İşte bizler bu suretle çalışacağız ve böyle yükseleceğiz, üzerinde yaşayacağımız dünya denilen bu yerde en yüksek, en faziletli bir millet numunesi olacağız.

“Ebedî Şefimiz ve Millî Şefimiz’den öteden beri aldığımız ve almakta olduğumuz yüksek ilham budur. Bu ilham her Türk’ün kalbinde yerleşmiş ve her Türk bu gayeye ermek üzere çalışmaktadır. Herkes kendisine verilen vazifeleri bu günden yarına daha güzel ve daha şümullü fakat şuurlu yapmaya çalıştığı halde az zamanda ideal gayelerimize erişebileceğimizden şüphe edilebilir mi?

“Sevgili vilayetimize her zaman olduğu gibi tahmin ettiğimizden fazla heveskâr bularak bir an evvel programlarımızı yürütmeye başlayacağımızı ümit eder ve siz sayın davetlilerimize tekrar teşekkürlerimi sunarak sözlerimi bitiririm.”²⁷⁷

Sonra Vali Avni Doğan ile milli eğitim müdürü konuşmuştur. Valinin konuşması şu şekildedir:

"Sayın Hemşerilerim Aziz Arkadaşlarım. Cumhuriyet rejiminin kurulduğu günden bu güne kadar geçen yıllar içinde milletimizin ilerleme, yurdumuzun kalkınma yolunda kat etmiş olduğu mesafe küçümsenmeyecek derecededir. Yeni Türkiye Devleti'nin kuruluşunda yürüyüşünde ilerleyişinde ileri bir zihniyetin hakim olduğu muhakkaktır. Osmanlı İmparatorluğu'nu tasfiye ettiğimiz zaman ki durum ile bu günkü durum muhakkak ki mukayese edilemeyecek kadar göz kamaştırıcıdır. Yarın için emniyet ve kuvvet vericidir. İleri millet olmak amacımızdır. Amaca varmak içinde bunun icaplarını yerine getirmek zorundayız; Fertçe, milletçe, devletçe benimsenmiş olan bu davayı tahakkuk ettirmeye uğraşmaktayız. Davamızın büyüklüğünü anlıyor ve takdir ediyoruz. Zorlukları ve engelleri biliyor ve görüyoruz. Milli varlığımızın bekası, milli hayatımızın yükselmesi için sarf ettiğimiz emeklerin muhassalasası ilerisi için bize en büyük teminatı vermektedir. Cumhuriyet idaresinin şimdiye kadar kurduğu ve kurmakta olduğu

²⁷⁷ M.Eski, a.g.e., s.10-11.

fabrikalar bizi sanayi hayatında yükseltirken ıssız vadilerdeki lokomotif sesleri yurt parçalarını birbirine bağlamakta ve bayındırlık faaliyeti yer yer memleketin çehresini değiştirmekte ve kültür alanındaki çalışmalarımız bunlara muvazi olarak yürümektedir. Uzak yerlerdeki yurt faaliyetini görmek fırsatını bulamayan vatandaşlar için vilayet dahilindeki çeşitli çalışmaları küçük bir misal olarak gösterebilirim. Son seneler zarfında şimali Anadolu'nun güzel bir parçası olan vilayetimizde cumhuriyet idaresinin vücuda getirmiş olduğu çeşitli eserlerle hepimiz övünmekte, bunlara yenilerinin katılmasını istemekte ve bunu devamını dilemekteyiz.

“Aziz arkadaşlarım! Şu anda Cumhuriyetin yeni bir eserini yaratan bir irfan abidesi kurmak şerefli huzurunuzda Kız Enstitüsü'nün temelini atmak üzere toplanmış bulunuyoruz Kız Sanat Enstitüleri yarınki mesut ve bahtiyar Türk yuvalarını kuracak, yarınki parlak, müreffeh ve yüksek Türk cemiyetini yaratacak kızlarımızı yetiştirecek müesseselerdir. Milletimizin yarısını teşkil eden kadınlarımız ancak bu irfan abidesinden feyiz alarak ileri yükselişi sağlayacaklardır. Cumhuriyet rejimi kadınlarımızı ihmal edemezdi. Tek ayakla koşulmaz ancak yürünebilir. Hedefe en ısa zamanda erişmek için iki ayakla koşmak zorundayız. İşte bu itibarlardır ki Kız Sanat Enstitülerine ve Akşam Kız Sanat Okullarına önem vermekteyiz. Vilayetimiz kültür alanında bir hayli mesut neticeler almış ve mesafeler kat' etmiştir.

“Aziz arkadaşlar! Yakın geçmişte Kastamonu'nun en büyük ve mesut mazhariyetlerinden birisi de geniş bir hızla ilerleyen kültür merkezi oluşudur. Altmış iki senelik bir mazisi olan bu günkü lisemizden feyiz alanlara yurdun her tarafında rastlamaktayız. Millet mukadderatına el koymuş olanların birçoğu Kastamonu Lisesi'nde okuduklarını iftihar duyarak ifade etmekte ve Kastamonu'ya karşı sevgilerini bağlılıklarını belirtmektedirler. Eski askeri rüşdiyesinden mezun olmuş birçok kıymetli komutanlar bugün iş başındadır veya emekliye ayrılmışlardır. Birçok kıymetli sanat erbabı Kastamonu sanat okulunun hatıralarını sevinçle anmaktadırlar. Eski irfan müesseseleri onun icaplarına göre tekamül etmişler bunlara Göl Köy Enstitüsü, Kız Sanat Enstitüsü gibi yenileri katılmışlardır. Bu suretle Kastamonu geçmişte olduğu gibi

bu günde kültür merkezi olmak vasfını fazlasıyla ve daha parlak bir surette devam ettirmektedir.

“Aziz arkadaşlarım! Beş sene evvel açılmış olan Akşam Kız Sanat Okulu'nu vilayetin ihtiyacına kâfi görmedik ve bir enstitü kurulmasını Milli Eğitim Bakanlığı'ndan rica ettik. Arsasının mahallen temin ve teberru edildiği takdirde enstitü binası yapılacağı cevabıyla karşılaştık. Dava bir fert davası olmaktan ziyade bir memleket davasıydı. Maarif sever halkımızın ve tüccarlarla kooperatifin para yardımı ile bu arsayı 35 bin liraya satın aldık. İntifa hakkı maarife ait olmak üzere hazine adına tescil ettirdik Milli Eğitim Bakanlığı plan proje ve keşiflerini hazırlatarak müteahhit Vahdet Bey'e ihalesini yaptı. Bu iş pekte kolay olmadı üç sene devam etti. Nihayet halkımızın güzel temennisi tahakkuk etmiş oldu. Bu eser karşısında duyulan memnurluk gözlerinizde okunmaktadır. Burada mühim olan bu eserin harp yılları içinde yurdun mahrumiyet ve ihtiyacı karşısında tahakkuk ettirilmiş olmasıdır. Yurdun bayındırlığı milli seviye ve refahın yükseltilmesi uğrunda hiçbir fedakârlığın hükümetçe esirgenmediğidir. Cumhuriyet idaresinin bu güzel irfan abidesinin yapımını üzerine almış olan programlı ve dürüst çalışmalarıyla Tosya'da iftihar edilecek hastane ve belediye binalarını ikmale muvaffak olan müteahhit Vahdet Bey'e emrinde çalışan usta ve annelere başarılar diler Kastamonu'yu süsleyecek ve irfan ihtiyacını sağlayacak olan esrin yurt ve ulus için hayırlı olmasını dilerim.”²⁷⁸

Akşam Kız Sanat Okulu 12 Mayıs 1941 günü yıl sonu sergisi açmıştır. Bu serginin açılışında Okul Müdiresi Nedime Cebeci bir konuşma yapmış, okul hakkında bilgi vermiş ve şunları söylemiştir :

"Akşam Kız Sanat Okulu ailelerin zevk ve zarafet hislerini yükselten, iktisadî durumlarına hizmet eden ve daha sair büyük maksatlarla Hükümet-i Cumhuriyetimiz yer yer açılmasına bilhassa himmet edilen ve ehemmiyet verilen faydalı müesseselerden biridir. Kadınlarımızın kendilerine düşen ve bilmeleri gereken bilgilerin, aileyi gittikçe

²⁷⁸ Doğrusöz Gazetesi, 1 Kasım 1939, Sayı: 255.

iktisaden çok yükseltmekte olduğu görülmektedir. Bugün vatandaşlar arasında sanat ve kültür severlik o kadar artmıştır ki, sevgili Cumhuriyetimizin milletin benliğine layık kurduğu ve bir yandan da büyük fedakârlıklarla kurmaya çalıştığı Akşam Sanat Okulları ve enstitüler, kadın bilgilerini çok artırmıştır. Kadınlarımızın evlerini idare hususunda zorluğa maruz kalmamaları, günlük bütçelerini iyi bir surette tanzim etmeleri, kendisi ve ailesi efradı için elzem olan elbise ve çamaşırını güzel ve zevkli bir surette yapmaları, yarın cemiyete karışacak çocuklarını fenni ve sıhhi bir suretle yetiştirmeleri ve icap ederse öğrendikleri, herhangi bir sanat üzerine çalışarak hayatlarını kazanmaları maksadı ile açılan bu okullara devam etmek arzusunda bulunan kadınlarımızın adedi günden güne çoğalmaktadır. Bugün kadınlarımızın çoğu çarşıdan satın aldı elbiseliğini, şapkasını eskiden olduğu gibi hariçte değil kendi çantasının altında, kendi eliyle temin eder, türlü türlü yemeklerini kendisi yapar, ev için lazım gelen tertibat ve süsleri hep kendi elinden çıkarır. Böylece ailenin büyük bir ihtiyacını temin etmiş, aile varidatının büyük bir kısmını kazanmış, iktisat etmiş demektir. Bugün göreceğiniz okulumuzun 1940- 1941 ders yılı eserlerini ve bunların tertibi sizlere talebelerle beraber biz öğretmenlerin de kudretini, zevklerini tahmin, takdir ve ölçmek için bir kudret bahşedecektir. Halihazırdaki okulumuz tam teşkilatı havi değildir. 1939- 1940 ders yılında yalnız biçki, dikiş, moda ve çiçek kurslarını havi olarak açılmıştır. 1941- 42 ders yılında bu mevcut olan kurslara yemek pişirme ve ev idaresi, pasta, kadın ve erkek çamaşır, resim ve lisan kursları ilavesi ile C şubesinin tamamlanması, tahsilleri yarıda kalan ve daha ilerletmek arzusunda bulunanlar için de ayrıca A ve B şubelerinin açılması ile tam teşkilatlı olması kuvvetle muhtemeldir. Yapılan bir imtihan neticesinde modadan(7), çiçekten (11) ve biçki- dikişten (38) olmak üzere (56) öğrenci diploma almaya hak kazanmışlardır.

“Çok kıymetli ve sevgili valimiz Dr. Mithat Altıok'un himmetleriyle elbette pek yakında diğer vilayetlerde olduğu gibi şehrimizde de bir enstitü binası yükselecek ve her bir ihtiyacı karşılayacak olan bu binada şüphesiz kadromuz fazlasıyla genişleyerek şevk ile çalışacağız.”²⁷⁹

²⁷⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 13 Mayıs 1941, Sayı:404; **Doğrusöz Gazetesi**, 16 Mayıs 1941, Sayı:405; **Doğrusöz Gazetesi**, 20 Mayıs 1941, Sayı:406.

Akşam Kız Sanat Okulu, 1945'ten sonra Kız Sanat Enstitüsü bünyesinde çalışmalarını, sürdürmüş ve bugüne kadar yüzlerce kişiyi meslek sahibi yapmıştır.

Akşam Kız Sanat Okulu'nu yeterli görmeyen halk, Kız Sanat Enstitüsü açılmasını istemiştir.²⁸⁰ Yerel basında bu konudan çok söz edilmiş; Zeki Cemal Bakiçelebioğlu²⁸¹, Aziz Demircioğlu²⁸², Ömer Kemal Ağar²⁸³ gibi yazarlar, Kız Sanat Enstitüsü açılması gerektiğini gazete yazılarıyla dile getirmişlerdir.

Kız Sanat Enstitüsü için Maarif Vekâleti'nce 6.000 metrekareden aşağı olmamak şartıyla bir arsaya ihtiyaç duyulmuş ve arsayı bulmak için Vilayet makamınca komisyon kurulmuştur. Komisyonda Adil Yücebıyık (Belediye Başkanı), İzzet Okay (CHP Başkanı), Tahsin Öziş (Ticaret Odası Başkanı), Muharrem Celal Bayar (Tüccar) ve Kuddüsi Akay (Dokumacılar Kooperatif Başkanı) yer almıştır.²⁸⁴

Kız Sanat Enstitüsü için Turşucular Bahçesi adıyla anılan bugünkü yer 35.000 liraya satın alınmıştır.²⁸⁵ Diğer yandan M. Eğitim Bakanlığı'ndan gelen emirle 1945-1946 ders yılında öğretime başlanmıştır. Bakanlık okulun öğrenim süresini ilkokuldan sonra 5 yıl olarak belirlemiş; biçki-dikiş, moda ve çiçek şubelerinde eğitim verilmiştir.²⁸⁶

Kız Sanat Enstitüsü binasının temeli 3 Mayıs 1947 Cumartesi günü saat 17'de çok sayıda davetlinin katılımı ile atılmıştır. Tören İstiklâl Marşı ile başlamış; Vali Mithat Altıok bir konuşma yapmış ve temelin ilk harcını koymuştur. Vali orada şunları söylemiştir:

²⁸⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 27 Mayıs 1941, Sayı:408.

²⁸¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 12 Haziran 1941, Sayı:424.

²⁸² **Doğrusöz Gazetesi**, 13 Temmuz 1941, Sayı:456.

²⁸³ **Doğrusöz Gazetesi**, 3 Aralık 1942, Sayı:640.

²⁸⁴ **Doğrusöz Gazetesi**, 14 Ekim 1944, Sayı:794.

²⁸⁵ **Doğrusöz Gazetesi**, 11 Mayıs 1945, Sayı:840.

²⁸⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 7 Eylül 1945, Sayı:873.

“Sayın Hemşerilerim, Aziz Arkadaşlarım. Cumhuriyet rejiminin kurulduğu günden bu güne kadar geçen yıllar içinde milletimizin ilerleme, yurdumuzun kalkınma yolunda kat etmiş olduğu mesafe küçümsenmeyecek derecededir. Yeni Türkiye Devleti’nin kuruluşunda, yürüyüşünde, ilerleyişinde ileri bir zihniyetin hâkim olduğu muhakkaktır. Osmanlı İmparatorluğu’nu tasfiye ettiğimiz zamanki durum ile bugünün durumu muhakkak ki mukayese edilemeyecek kadar göz kamaştırıcıdır. Yarın için emniyet ve kuvvet vericidir. İleri millet olmak amacımızdır. Amaca varmak için de bunun icaplarını yerine getirmek zorundayız; fertçe, milletçe, devletçe benimsenmiş olan bu davayı tahakkuk ettirmeye uğraşmaktayız. Davamızın büyüklüğünü anlıyor ve takdir ediyoruz. Zorlukları ve engelleri biliyor ve görüyoruz.

“Millî varlığımızın bekası, millî hayatımızın yükselmesi için sarf ettiğimiz emeklerin muhassalasî ilerisi için bize en büyük teminatı vermektedir. Cumhuriyet idaresinin şimdiye kadar kurduğu ve kurmakta olduğu fabrikalar sanayi hayatında yükselirken ıssız vadilerdeki lokomotif sesleri yurt parçalarını birbirine bağlamakta ve bayındırlık faaliyeti yer yer memleketin çehresini değiştirmekte ve kültür alanındaki çalışmalarımızda bunlar muvazi olarak yürümektedir. Uzak yerlerdeki yurt faaliyetini görmek fırsatını bulamayan vatandaşlar için vilayet dâhilindeki çeşitli çalışmaları küçük bir misal olarak gösterebilirim. Son seneler zarfında şimali Anadolu’nun güzel bir parçası olan vilayetimizde Cumhuriyet idaresinin vücuda getirmiş olduğu çeşitli eserlerle hepimiz övünmekte, bunlara yenilerinin katılmasını istemekte ve bunun devamını dilemekteyiz.

“Aziz Arkadaşlarım! Şu anda Cumhuriyetin yeni bir irfan abidesi kurmak, şerefli huzurunuzda Kız Enstitüsü’nün temelini atmak üzere toplanmış bulunuyoruz. Kız Sanat Enstitüleri yarınki şen, mesut ve bahtiyar Türk yuvalarını kuracak, yarınki parlak, müreffeh ve yüksek Türk cemiyetini yaratacak kızlarımızı yetiştirecek müesseselerdir. Milletimizin yarısını teşkil eden kadınlarımız ancak bu irfan abidesinden feyiz alarak bu yükselişi sürdüreceklidir. Cumhuriyet rejimi kadınlarımızı ihmal edemezdi. Tek ayakla koşulmaz, ancak yürünebilir. Hedefe en kısa zamanda erişmek için iki ayakla koşmak

lazım. İşte bu nedenledir ki Kız Sanat Enstitülerine, Akşam Kız Sanat Okullarına önem vermekteyiz.

“Aziz Arkadaşlar! Yakın zamanda Kastamonu’nun en geniş, mesut mazhariyetlerinden birisi de geniş bir hızla ilerleyen kültür merkezi oluşudur. Altmış iki senelik bir mazisi olan lisemizden feyiz alanlara yurdun her tarafında rastlamaktayız. Millet mukadderatına el koymuş olanların birçoğu Kastamonu Lisesi’nde okuduklarını iftihar duyarak ifade etmekte ve Kastamonu’ya karşı sevgilerini ve bağlılıklarını belirtmektedirler.”²⁸⁷

Sonraki yıllarda Kız Sanat Enstitüsü’nün ortaokul kısmı kapatılmış, lise kısmı da 3 yıla çıkarılmıştır. Okul bünyesinde 1962’de Kız Sanat Ortaokulu açılmış, 1999’da kapatılmıştır.²⁸⁸

Kız Sanat Enstitüsü 1975 yılında Kız Meslek Lisesi adını almıştır. Şu an giyim, nakış, ev yönetimi, dekoratif el sanatları, çocuk gelişimi ve eğitimi, resim bölümleri bulunmaktadır.²⁸⁹

2.3.1. Görev Yapan Müdürler

Okulda görev yapan müdürlerin adları, göreve başlayış ve ayrılış tarihleri aşağıda gösterilmiştir. Bilgiler okulun personel sicil defterinden elde edilmiştir.

2.3.1.1. Nedime Cebecioğlu: 1906 yılında İstanbul’da doğmuştur. Brüksel Ekol Profesyonelle Bischofsheim Okulu’ndan 1932 yılında mezun olmuştur. Önceki görev yeri Afyon Akşam Kız Sanat Okulu’dur. Kastamonu’ya 28.8.1939’da biçki-dikiş öğretmeni olarak atanmıştır. 2 yıl bir ay 13 gün görev yaptıktan sonra 11.10.1941’de Bolu’ya tayin edilmiştir.

²⁸⁷ Doğrusöz Gazetesi, 7 Mayıs 1947, Sayı:968.

²⁸⁸ M. Eski, a.g.e.,s.15.

²⁸⁹ M.Eski, a.g.e., s.16

2.3.1.2. Zehra Duru: 1330 yılında İstanbul'da doğmuştur. Kız Meslek Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. Önceki görev yeri İzmir Akşam Kız Sanat Okulu'nda nakış öğretmenliği yapmıştır. Kastamonu'ya 24.09.1940'da nakış öğretmeni olarak atanmıştır. 25.04.1942'de okul müdürlüğüne getirilmiştir. 01.02.1945'de Eskişehir Akşam Kız Sanat Okulu'na tayin edilmiştir.

2.1.3.1.3. Nazıma Gökçel: 1329 yılında Kıbrıs'ta doğmuştur. Kız Meslek Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. Önce İstanbul Akşam Kız Sanat Okulu'na biçki-dikiş öğretmeni olarak tayin edilmiştir. 24.09.1940'da Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'na biçki-dikiş öğretmeni olarak atanmıştır. 10.10.1945'de Kastamonu Kız Enstitüsü müdürlüğüne getirilmiştir. 08.12.1948 yılında Konya Kız Sanat Enstitüsü'ne tayin edilmiştir.

2.1.3.1.4. Müzehher Egesel: 1339 yılında İstanbul'da doğmuştur. Kız Meslek Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. Kayseri Kız Enstitüsü'nde çocuk bakım ve biçki-dikiş bölümü öğretmenliği yapmış; sonra Kastamonu'ya 08.01.1949 yılında Çocuk Bakımı bölümü öğretmeni ve müdür olarak atanmıştır. 02.12.1950'de İstanbul Kız Enstitüsü'ne tayin edilmiştir.

2.3.1.5. Belkıs Balkaş: 1925 yılında İstanbul'da doğmuştur. 1947 yılında İstanbul Kız Teknik Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. Önce Niğde Orta Sanat Okulu'nda Moda-Çiçek bölümü öğretmenliği ve müdürlük yapmıştır. 04.01.1951 tarihinde Kastamonu'ya atanmış, 04.09.1953 tarihinde Uşak Kız Orta Sanat Okulu'na tayin edilmiştir.

2.3.2. Görev Yapan Öğretmenler

Okulda görev yapan öğretmenlerin göreve başlayış ve ayrılışları okulun sicil defterindeki bilgilere göre şu şekilde saptanmıştır:

2.3.2.1. Biçki Dikiş Bölümü Öğretmenleri: Şaziye Aşan (30.09.1939-17.10.1940), Meliha Gürsel (30.10.1941-15.09.1943), Naşide Yıldız Özçelik (30.11.1943-03.10.1945), Hayriye Karyağan (28.09.1945- 02.10.1946), Celaled Bayar (17.12.1945-15.07.1948), Vecahed Bayar (30.09.1946-18.12.1950).

2.3.2.2.Moda -Çiçek Bölümü Öğretmenleri: Mazhar Vinçoğlu (30.09.1939-22.11.1940), Mahmure Şener (04.10.1940- 08.12.1956), Zekiye Güven (18.11.1942-15.08.1948), Saadet Türk (04.10.1946-28.08.1947), Rukiye Torlak (30.08.1947-09.12.1950).

2.3.2.3.Nakış Bölümü Öğretmenleri: Feriha Arkavut (22.11.1946 - 02.11.1948), Şaziment Ertümen (17.12.1947 - 18.10.1948), Remziye Işıksav (31.08.1948 - 22.03.1950).

2.3.2.4.Ev İdaresi ve Yemek Bölümü Öğretmenleri: Sahavet Ersoy (28.09.1945 - 02.10.1946), Nermin Şerbetçi (30.09.1946 - 19.07.1952),

2.3.2.5.Resim Öğretmenleri: Bedia Ertıgrak (28.09.1946 - 05.09.1947), Güler Pulur (28.08.1947 - 02.09.1953)

2.3.2.6.Tarih, Türkçe, Fizik ve Kimya Öğretmenleri: Naciye Güvener (Tarih) (28.10.1946 - 07.01.1952), Seniha Nigar Güngör (Türkçe) (30.09.1946 - 21.12.1948), Nermin Tolunay (Fizik-Kimya) (01.11.1947 - 13.09.1954)

2.3.2.7.Çocuk Bakım Bölümü Öğretmenleri: Kâmuran Altındış (25.10.1948 - 28.11.1949)

2.3.3. Öğrencilerle İlgili Bilgiler

Kızların eğitimi her zaman önemlidir. Bu nedenle Akşam Kız Sanat Okulu'na ilk kayıt yaptıran ve ilk mezun olan öğrencilerin isimlerini yazmayı uygun bulduk. Zira bu kişiler, Kastamonu'da yeni bir kültürün gelişmesine öncülük etmişlerdir.

2.3.3.1. Akşam Kız Sanat Okulu'na İlk Kayıt Yaptıran Öğrenciler (1939-1940)

Muzaffer Tecimoğlu, Meliha Balaban, Firuzan Özcan, Nimet Topuzoğlu, Fikriye Ertem, Melahat Aker, Neziha Ertekin, Hikmet Özel, Ruhiye Elahim, Hacer Alturan, Şerife Ayvaz, Seher Karakaş, Münevver Akkaya, Nebiye Bingöl, İfakat Erbilin, Raziye Aydın, Nazmiye Kaymakçı, Nezahat Dönmez, Pakize Öziş, Fikriye Sırtlı, Neziha Akkaya, Pakize Melekoğlu, Müzeyyen Serçeoğlu, Necmiye Ömer, İnayet Oğuz, Feride Çetin, Muazzez Gültekin, Makbule Balişi, Melek Sobacı, Şükriye Güven, Fikret Ali Murtazoğlu, Safiye Girişken, Şükriye Akküpeli, Faike Alaçam, Münevver Terzioğlu, Şaika Bekdemir, Fevziye Tokat, Şahika Çınar, İffet Binkaya, Şaziment Ünalın, Seniha Yaylacı, Nebiye Tosunoğlu, Kadriye Ünal, Zefure Elgün, Halime Eroğlu, Hikmet Okur, Meliha Canik, Şayizer Türkmen, Şayizer Yetişken, Zefure Şen, Meliha Çağlar, Semiha Erdem, Necmiye Açıksöz, Nihal Açıksöz, Hikmet Ersen, Hikmet Kavuklu, Hikmet Yücealemdar, Zehra Zekioğlu, Aliye Zekioğlu, Nahide Güvener, Güllü (soyadı verilmemiş), Saide Uzunahmetoğlu, Hikmet Ersoy, İzzeti Berksun, Melahat Soykit, Nadire Gürsan, Zeynep Bozacı, Huriye Üçteba, Şükriye Yağız, Lütfiye Çetindal, Hikmet Akksoy, Atiye Korkmaz, Pakize Akar, Naile Evrensel, Nigar Özlük, Meliha Kerimoğlu, Hatice Kuşluk, Melahat Binbaşaran, Melihe Halacıyan, Nimet Altan, Makbule Aki, Tuba Altınışık, Hikmet Uyluker, Hayriye Kaya, Fatma Özgün, Hatice Akıncı, Ülküye İli, Neriman Yalçın, Emine Özgen, Meliye Ambar, Hasibe Aydın, Nazire Kaya, Fatma Gürsoy, Şafına Tilav, Zahide Oflan, Ayşegül Osman, Arşegulu Abraham.

2.3.3.2. Akşam Kız Sanat Okulu İlk Mezunları (1940-1941)

Firuzan Özcan, Nimet Topçuoğlu, Nebiye Bingöl, İfakat Erbilin, Fikriye Sırtlı, Nezihe Akkaya, Pakize Melekoğlu, Müzeyyen Serçeoğlu, Ayşe Oğuz, Fatma Müzeyyen Gültekin, Hacer Sabacı, Şükriye Güner, Şahizer Girişken, Fahika Alaçam, Ayşe Bekdemir, Fevziye Tokat, Sabiye Çınar, Fatma Tosunoğlu, Kadriye Öcal, Zehra Elgün, Hikmet Akın, Mediha Konuk, Şahizer Türkmen, Şükriye Girişken, Meliha Çağlar, Seniha Erdem, Fatma Arsan, Hikmet Kavuklu, Nahide Güvener, İzzeti Berksun, Zeynep Bozan, Zülfiye Çetinkol, Perihan Atağan, Melahat Binbaşaran, Meliha Alacan, Fatma Altan, Fatma Altınışık, Melahat Aker, Hasibe Aydın, Zahide Oflan.

2.3.3.3. Kız Sanat Enstitüsü İlk Mezunları (1946-1947).

Necla Tarhan, Nezihe Dinçer, Meliha Melekoğlu, İffet Topuz, Günay Türker, Vahide Erdebir, Muhibe Konu, Muzaffer Eroğlu, Emine Kökçü, Bediha Uzunahmet, Melahat Sayacı, Saliha Horasan, Türkân Erdem, Perihan Atasoy, Latife Apek, Erbil Tosunoğlu.

Kız Sanat Enstitüsü Ders Listesi diploma ve Sınıf geçme defterindeki bilgilere göre şu şekildedir:

1.Sınıf Dersleri	2.Sınıf Dersleri	Özel Sınıf Dersleri
Türkçe Tarih Coğrafya Matematik Tabiat Bilgisi Jimnastik Müzik Biçki-Dikiş Nakış Çamaşır Mesleki ve Tezini Resim	Türkçe Tarih Coğrafya Matematik Fizik Tabiat Bilgisi Fransızca Jimnastik Müzik Biçki-dikiş Moda Çamaşır Mesleki Resim Ev idaresi Yemek Pişirme	Biçki-Dikiş Moda Çiçek Nakış Çamaşır Ev idaresi Yemek pişirme Tezini Resim Mesleki resim Teknoloji

2.3.4. Okulda Düzenlenen Sosyal Faaliyetler

Sosyal etkinlikler daha ziyade sergi ve defile şeklinde düzenlenmiş; her zaman çevreden takdir görmüştür. Aşağıda sunulan bilgiler gazetelerden derlenmiştir.

2.3.4.1. Sergiler

8 Haziran 1940: 1930-1940 öğretim yılı, sene sonu sergisi davetlilerin huzurunda açılmıştır. Konuklara limonata, bisküvi ikram edilmiş ve sergi gezilmiştir. Sergide yer alan çiçek, giyim eşyaları ve şapkalar ilgi görmüş, öğrenciler başarılarından dolayı takdir edilmiştir.²⁹⁰

10 Mayıs 1941: Sergi Vali Mithat Altıok'un katılımıyla ve dört yüzden fazla davetli huzurunda açılmıştır. Müdire Nedime Cebeci, okulun başarılı faaliyetlerini ve gelecek sene için isteklerini valiye sunmuştur. Sergi büyük ilgi görmüş, öğrenci ve öğretmenler tebrik edilmiştir.²⁹¹

15 Haziran 1942: Sergi önceki yılda olduğu gibi ilgi görmüştür. Sergiyi herkesin görmesi gerektiği belirtilmiş ve öğrencilerin başarısı takdir edilmiştir.²⁹²

12 Haziran 1943: Sergi okul binasında açılmış; vali vekili Abidin Erener, Tümen Komutanı, müdürler, öğretmenler, veliler ve vatandaşlar katılmıştır. Misafirlere çay ikram edilmiş, öğrencilerin yaptığı el işleri büyük ilgi görmüştür.²⁹³

17 Haziran 1944: Sergiye vali Mithat Altıok, diğer okulların müdür ve öğretmenleri ile veliler katılmış, konuklara limonata ve bisküvi ikram edilmiştir. Müdire Zehra Duru ve öğretmenler eşyaların yapımı ve işleniş hakkında konuklara bilgi vermiştir.²⁹⁴

²⁹⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 12 Haziran 1940, Sayı:311.

²⁹¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 13 Mayıs 1941, Sayı:404.

²⁹² **Doğrusöz Gazetesi**, 16 Haziran 1942, Sayı:513.

²⁹³ **Doğrusöz Gazetesi**, 15 Haziran 1943, Sayı:640.

6 Haziran 1945: Sergiye Vali Mithat Altıok ve seçkin davetliler katılmış, konuklara limonata ve bisküvi ikram edilmiştir. Vali heyecanlı bir konuşma yapmış; Kız Enstitüsü'nde 1.sınıfın 1945-1946 öğretim yılında derslere başlayacağı müjdesini vermiştir. Ardından sergi gezilmiş ve büyük ilgi görmüştür.²⁹⁵

17 Haziran 1946: Kız Sanat Enstitüsü'nün ilk sergisi açılmıştır. Vali Mithat Altıok ve milli eğitim müdürü birer konuşma yapmış; okuldaki çalışmaları övmüşlerdir. Daha sonra okulun üst katında dört oda ve salonda bulunan yünlü, ipekli ve yerli dokumalardan yapılmış işler gezilmiştir. El emeği olan bu ürünler çok beğenilmiştir.²⁹⁶

29 Mayıs 1948: Serginin açılışında valinin eşi konuşma yapmış, kurdeleyi keserek sergiyi açmıştır. Sergide bir önceki yıla göre daha gözde ürünler yer almış ve ilgi görmüştür.²⁹⁷

13 Haziran 1949: Sergi valinin eşinin başarı dilekleriyle açılmıştır. Okulun müdür yardımcısı bir konuşma yapmıştır. Yedi salonda gösterilen el işlerinden, özellikle eski Türk motiflerinden yapılmış olanlar büyük beğeni toplamıştır. Ayrıca yapılan sun'î çiçekler gerçeğinden ayırt edilmez biçimde ilgi görmüştür.²⁹⁸

6 Haziran 1950: Akşam Sanat Okulu ve Kız Sanat Enstitüsü'nün ortak sergisini Vali Tevfik Sırrı Gür bir konuşmayla açmıştır. Sergide yer alan rengârenk çiçekler ilgi görmüş ve öğretmen Rukiye Torlak tebrik edilmiştir. Ayrıca el işleri, çantalar, elbiseler, manto ve resimler çok beğenilmiş, öğrenciler başarılarından dolayı takdir edilmiştir.²⁹⁹

---

²⁹⁴ **Doğrusöz Gazetesi**, 17 Haziran 1944, Sayı:760-761.

²⁹⁵ **Doğrusöz Gazetesi**, 19 Haziran 1945, Sayı:850.

²⁹⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 18 Haziran 1946, Sayı:941.

²⁹⁷ **Doğrusöz Gazetesi**, 2 Haziran 1948, Sayı:968/145.

²⁹⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 14 Haziran 1949, Sayı:968/237.

²⁹⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 7 Haziran 1950, Sayı:1303.

22 Haziran 1947: Akşam Kız Sanat Okulu'nun düzenlediği sergi büyük beğeni toplamıştır. Davetlilere limonata ve pasta ikram edilmiş, ürünler tanıtılmıştır.³⁰⁰

2.3.4.2. Defileler

27 Mayıs 1946: Okulun defilesi Halkevi salonunda yapılmıştır. Vali, milli eğitim müdürü ve seçkin davetliler katılmıştır. Okul müdiresi Nazıma Gökçel bir konuşma yapmış; okulun 1939'dan beri kızlarımızın yüzünü güldürdüğünü, zevk ve hünelerlerini ortaya çıkardığını söylemiştir. Ardından nakışlı etek, bluz, elbise, manto, ipekli elbise ve tuvaletler kızların üzerinde tanıtılmış ve büyük alkış almıştır.³⁰¹

15 Mayıs 1948: Moda geçidine seçkin davetliler katılmıştır. Kızların diktiği elbiseler dikkat çekmiş ve beğeni toplamıştır.³⁰²

8 Mayıs 1949: Defile okulda düzenlenmiş; gösteri müzik eşliğinde başlamış, renk renk kumaşlardan yapılmış elbise, şapka, sabahlık, pijama gibi kıyafetler iki buçuk saat süren öğrenci modeller üzerinde sergilenmiştir. Parçalar çok beğenilmiş, müdür Müzehher Egesel davetlilere teşekkür etmiştir.³⁰³

28 Mayıs 1950: Defilede öğrenciler mankenlik yapmıştır. İlk olarak okula sipariş edilen gelinlik gösterilmiş; ardından gecelik, sabahlık, tuvalet ve plaj elbiseleri ve yine bir gelinlik gösterimi ile defile sona ermiştir.³⁰⁴

³⁰⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 28 Haziran 1947, Sayı:968/61

³⁰¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 31 Mayıs 1946, Sayı:936.

³⁰² **Doğrusöz Gazetesi**, 19 Mayıs 1948, Sayı:968/141.

³⁰³ **Doğrusöz Gazetesi**, 9 Mayıs 1949, Sayı:968/228.

³⁰⁴ **Doğrusöz Gazetesi**, 31 Mayıs 1950, Sayı:1301.

2.4. GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜ

Gölköy Köy Enstitüsü'nün kuruluşu aynı yerde 1938'de açılan eğitim kursu ile başlar. Bu konu hakkında kısa bir ön bilgi vermek istiyoruz.

Şubat 1923'de İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde köy eğitimi ile ilgili ilginç kararlar alınmıştır. Bunlardan birisi köy ilkokullarının geniş bahçelerinin, ahır ve kümeslerinin olmasının gerektiğidir. Bunlar öğretmenin denetiminde öğrenciler tarafından işletilmeli ve böylece çiftçilik çocuklara uygulamalı olarak öğretilmelidir. Yine orta ve yüksek okulları bitiren erkek ve kız öğrenciler ve medrese mezunları köylere giderek en az 1 yıl öğretmenlik yapmalıdır.³⁰⁵

Mustafa Necati'nin Bakanlığı döneminde, 1926 sonbaharında Kayseri Zincidere köyünde bir Köy Muallim Mektebi açılmıştır. Bu, Türk eğitim tarihinde böyle bir ad taşıyan ve köyler için açıldığı bilinen ilk öğretmen okuludur. Altı yıl öğretim yaptıktan sonra 1 Eylül 1932 'de kapatılmıştır.³⁰⁶

Yine Mustafa Necati döneminde 1927'de Denizli Erkek Muallim Mektebi Köy Muallim Mektebi'ne çevrilmiştir. Bu eğitim kurumu da 1933'de kapatılmıştır.³⁰⁷

1936'da Saffet Arıkan'ın Bakanlığı döneminde Eskişehir'in Mahmudiye Köyü'nde bir eğitim kursu; aynı yıl İzmir Kızılçullu'da ve Eskişehir Çifteler'de Köy Öğretmen Okulları eğitim- öğretime başlamıştır.³⁰⁸

Kastamonu Gölköy Ziraat Fidanlığı'nda eğitim kursu açılması istenmiş ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç, Ziraat Vekâleti Köycülük Şube Müdürü Raşit Bey

---

³⁰⁵ Y.Akyüz, **a.g.e.** s.392.

³⁰⁶ Aynı yer.

³⁰⁷ Aynı yer.

³⁰⁸ Aynı yer.

ve kurs müdürü Edip Balkır 25 Mart 1938 günü Kastamonu'ya gelerek ziraat fidanlığını gezmişlerdir. 20 Nisan 1938'de Eğitim Kursu faaliyete başlamıştır. Öğretmenlerin ve müfettişlerin yatılı kalabilmesi için Subaşı köyünden geçici olarak iki ev kiralanmıştır. Haziran'a kadar eğitim masrafları için 3010 lira, ücretler için de 2970 lira tahsis edilmiştir.³⁰⁹

Kursa alınacak 75 öğrenciye karşılık 210 kişi başvurmuştur. Kastamonu merkezden 32, Daday'dan 8, Cide'den 8, Araç'tan 12, Taşköprü'den 9, İnebolu'dan 6, Çorum'dan 46, Zonguldak'tan 33, Bolu'dan 48, Sinop'tan 25 öğrenci alınmıştır.³¹⁰ Kursa pek çok talip bulunması köy kalkınmasına katkıda bulunmuştur.³¹¹

12 Nisan 1938 tarihinde Vali Avni Doğan Göl Köy'de Eğitim Kursu binasının çevresindeki köy muhtarlarıyla görüşmüş; köylülere bu kursun önemini anlatmıştır. Köylüler de valiye kurs için bütün varlıklarını ortaya koyacaklarını bildirmişler, kursun taş ve kum işlerini üzerlerine almışlardır.³¹²

Kurs için gerekli olan 150 yatak ve 100 yemek takımı İstanbul'dan getirilmiş, 160 yatak, 232 yorgan, 150 yastık, 300 kılıf, 300 nevresim ve 200 yemek takımı ise Kastamonu'da yaptırılmıştır. Ayrıca 4 adet araba ve hayvan alınmıştır.³¹³

Gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra Eğitim Kursu Gölköy'deki Ziraat Fidanlığı'nda açılmıştır. Eski Ziraat Mektebi binası çatlamış ve yıkılmaya yüz tuttuğundan bu bina yıkılmıştır. Çiftlik binası 300 kişiyi barındıramamıştır. Mevsimin yaz olması dolayısıyla kurulan çadırlarda eğitim verilmiştir.³¹⁴

³⁰⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 29 Mart 1938, Sayı:88.

³¹⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 5 Nisan 1938, Sayı:90.

³¹¹ **Doğrusöz Gazetesi**, 12 Nisan 1938, Sayı:92.

³¹² **Doğrusöz Gazetesi**, 15 Nisan 1938, Sayı:93.

³¹³ **Doğrusöz Gazetesi**, 22 Nisan 1938, Sayı:95.

³¹⁴ **Doğrusöz Gazetesi**, 29 Mart 1938, Sayı:88.

1 Haziran 1938 tarihinde binanın temelleri atılmış ve Vali Avni Doğan Eğitim Kursu ve Ziraat Mektebi'ni ziyaret etmiştir. Üç buçuk saat süren incelemesinde derslerin ve inşaatın aynı anda yürütüldüğünü görmüştür. Vali kursiyerlere, "Arkadaşlar buraya niçin geldiniz, ne yapıyorsunuz ve buradan çıkınca ne yapacaksınız?" diye sormuştur. Bir kursiyer de : "Burada sanata, ziraata ait öğrendiklerimizi köylerde öğreteceğiz. Okuma-yazma bilmeyen köylüleri okutacağız ve köy kalkınması için ne gerekiyorsa yapacağız." demiştir. Vali konuşmadan memnun kalmış ve "Türkiye Cumhuriyeti'nin temel taşı köylüdür, köylünün kalkınması, ilerlemesi, refaha kavuşması hükümetin kudretleşmesi ve daha büyük faaliyetlere ulaşması demektir. Eğitmenin üzerine alacağı vazife aşk, inanç, vazifesidir. Aşkla, inanışla görülen her iş mutlak muvaffaktır. Köylerimiz mutlaka kalkınacaktır. Burada toplanmış olan köy eğitimcilerinin bütün varlıklarıyla inanmış olduklarına şüphe etmiyoruz ve bundan ferah ve ehemmiyet duyuyoruz" demiştir.³¹⁵

Binanın Köy Muallim Mektebi halinde inşa edilmesine karar verilmiştir. 1 Haziran 1938 günü saat 16.00'da temel atma merasimi yapılmış; törene şehirden ve civar köylerden 500'e yakın insan katılmıştır. Önce eğitimciler tarafından inşa edilen su içme yerleri, tuvalet ve banyolar gezilmiştir. Eğitimci ve öğretmenlerin yapı işlerinde gösterdikleri yüksek kabiliyet takdirle karşılanmıştır. Bundan sonra büyük çiftlik binasının bahçesine yapılacak olan temellerin yanına gidilmiş ve temel atma töreni yapılmıştır.³¹⁶

"Arkadaşlar! Bir noktayı daha ilave etmek istiyorum. Kurs müdürümüz bu kursu teşkil edebilmek için çalışırken, Kastamonu halkının kendilerine göstermiş olduğu kolaylıkları ve candan alakayı muhtelif vesilelerle bana söylediler. Böyle hayırlı, verimli ve uğurlu müesseseleri bütün samimiyetiyle kucaklayan muhterem Kastamonu halkına kurs müdürümüz namına teşekkür etmeyi de bir vazife bilirim."

³¹⁵ **Doğrusöz Gazetesi**, 3 Haziran 1938, Sayı:107.

³¹⁶ **Doğrusöz Gazetesi**, 7 Haziran 1938, Sayı:108.

Bu nutuktan sonra Vali ilk taşı temele koymuş ve kirecini dökerek hayır ve uğur dilemiştir. Tören sonrası konuklara çay ve ayran ikram edilmiş, oyunlar oynanmış, halay çekilmiş, güreş tutulmuştur.³¹⁷

13 Haziran 1938'de Milli Eğitim Bakanlığı müsteşarı Rıdvan Nafiz Ergüler ile İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç ve Ziraat Vekâleti, Köycülük Şubesi Müdürü Kastamonu'ya gelmişler, kursu gezmişler ve buradaki kursun diğerlerinden daha üstün olduğunu söylemişlerdir.³¹⁸

Kurs binası için 300 bin tuğlaya ihtiyaç duyulmuş; fiyatların yüksek olması nedeniyle okulda üretimine karar verilmiştir. Kurs müdürü Süleyman Edip Bey'in teşvikiyle tuğla yapımını bilen iki eğitimci bu işi üzerine almıştır. 12 bin tuğla yapılarak hazineye 3.000 lira gelir kazandırılmıştır.³¹⁹

21 Ekim 1938'de Eğitimci Kursu sınıf ve atölye binalarının açılış töreni yapılmış; İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç Kastamonu'ya gelmiştir. Kurs müdürü Edip Bey ve Vali Avni Doğan birer konuşma yapmışlardır. Bina 70 metre uzunluğunda, 16 metre genişliğinde planlanmıştır. Alt katta dört dersane ile üst katta iki büyük yataktan ibaret bina tamamen eğitimcilerin eseridir. Daha sonra atölye binasının açılış töreni yapılmıştır. Bu bölüm ağaç ve maden atölyelerinden ibaret iki kısım halinde düzenlenmiştir. Ağaç kısmındaki iki dersaneye muhtelif aletler yerleştirilmiştir. Maden kısmına da demircilik, tenekecilik gibi sanatlara mahsus aletler konulmuştur. Atölye ve diğer binaların keşif bedelleri 28.000 lira olduğu halde eğitimciler bunları 7000 liraya mal etmişlerdir.³²⁰

³¹⁷ **Doğrusöz Gazetesi**, 7 Haziran 1938, Sayı:108.

³¹⁸ **Doğrusöz Gazetesi**, 14 Haziran 1938, Sayı:110.

³¹⁹ **Doğrusöz Gazetesi**, 15 Temmuz 1938, Sayı:119.

³²⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 25 Ekim 1938, Sayı:148.

1 Kasım 1938'den itibaren Köy Muallim Mektebi ile Eğitim Kursu aynı anda eğitim-öğretime başlamıştır. Öğrenim süresi 5 yıl olan Muallim Mektebi'ne köy okullarını bitirenler alınmıştır. Mezun olanlar köylere atanmışlardır. İlk yıl 40 öğrenci ile eğitim-öğretime başlanmıştır. Köy Muallim Mektebi öğrencileri bina yapılana kadar Eğitim Kursu binasında ders görmüşlerdir. Okul müdürlüğüne ilkokul müfettişlerinden Sabri Bahşi, uzman öğretmenliğine Cihat Engür tayin edilmiştir.³²¹

Eğitmen kursunun II.döneminde öğretmen kadrosu genişletilmiştir. Kastamonu'dan 6, Çankırı'dan 2, Sinop'tan 5, Zonguldak'tan 3, Çorum'dan 5 ve Bursa'dan 1 yedek öğretmen olmak üzere 22 kişiye ulaşılmıştır. Kursiyer sayısı ise, Kastamonu'dan 60, Çankırı'dan 20, Sinop'tan 50, Zonguldak'tan 20, Çorum'dan 50 olmak üzere toplam 200 kişi olmuştur.³²²

Eğitmen kursunun ihtiyaçlarını karşılayabilmek için 5 bina yapılmış ve kurs civarında bir de memur mahallesi meydana getirilmiştir.³²³

Bilindiği gibi, Köy Enstitüleri 17 Nisan 1940 tarihli, 3083 Sayılı Kanun ile kurulmuştur. Bu konuda İsmail Hakkı Tonguç'un çok emeği geçmiştir. Kentlerden uzakta, kırsal çevrelerde kurulan bu okulların sayıları zamanla 21'i bulmuştur. Kastamonu Eğitim Kursu da yasanın çıkmasından itibaren Köy Enstitüsü haline dönüşmüştür.³²⁴

Kastamonu Gököy Köy Enstitüsü 1944 yılında ilk mezunlarını vermiştir. Mezun olan 165 öğrenci gezici öğretmenlerle birlikte köylerde staj görmüştür. Maarif müdürünün gazetede yazısında enstitü ile ilgili bilgiler yer almıştır. Buna göre 1944 yılında Kastamonu Köy Enstitüsü'nde 1200'ye yakın öğrenci öğrenim görmüştür. Bunların 500'ü Kastamonu ve ilçelerine mensuptur. Yeni mezunlar dolayısıyla 68 köy okulu yeniden

³²¹ Doğrusöz Gazetesi, 1 Kasım 1938, Sayı:150.

³²² Doğrusöz Gazetesi, 31 Mart 1939, Sayı:173.

³²³ Doğrusöz Gazetesi, 16 Haziran 1939, Sayı:215.

³²⁴ Y. Akyüz, a.g.e., s.393.

faaliyete başlamıştır. Kastamonu'da 5-6 yıl içinde okulsuz köy kalmayacağı düşünülmüştür. 1944 yılı itibariyle il genelinde 1229 köy bulunduğu, bunlardan sadece 300'ünde okul olduğu ifade edilmiştir. 1948-1949 öğretim yılı sonunda 500 öğrencinin daha mezun olacağı hesaplanmıştır. Okulun vereceği mezun sayısına göre ilçelerde açılacak okullar da planlanmıştır. Bu konuda hazırlanan cetvel aşağıda verilmiştir :³²⁵

Kaza	1944	1945	1946
Merkez	11	8	7
İnebolu	8	7	3
Küre	11	6	2
Cide	1	2	1
Daday	6	16	13
Araç	1	17	12
Tosya	5	5	5
Kargı	6	1	1
Taşköprü	19	15	16
Toplam	68	77	60

³²⁵ Doğrusöz Gazetesi, 15 Ağustos 1944, Sayı:777.

Okul müdürünün yaptığı bir konuşmadan Enstitü hakkında bazı bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgilere göre Enstitü öğrencileri ilköğretimini köyde bitirmiş kız ve erkek öğrencilerdir. Bu öğrenciler bir taraftan eğitimlerini sürdürmüş diğer taraftan demircilik, tenekecilik, kalaycılık, marangozluk, dokumacılık gibi sanatları öğrenmişlerdir. Buradan mezun olanlar 20 sene mecburi hizmetle yükümlü olmuşlardır. Çoğu kendi köylerine tayin edilmiş, 20 lira maaş ile 5 nüfuslu bir aileyi geçindirecek arazi verilmiştir. Buralarda örnek çiftçilik yaparak köylüye rehberlik etmeleri düşünülmüştür.³²⁶

Yine okul müdürünün aynı konuşmasına göre, 1945'te 85, 1946'da ise 105 mezun verilmesi hedeflenmiştir. Enstitüden mezun olanlar askerlik hizmetinde lise mezunları ile eş değer sayılmıştır. Okulun bütün bütçesi devlet tarafından karşılanmış, senelik masrafı 400.000 lirayı geçmiştir. Kuruluşunda devlet 119.000 lira vermiştir.

Demokrat Parti iktidarı döneminde ve Tevfik İleri Milli Eğitim Bakanı iken Ekim 1952'de Talim ve Terbiye Dairesi, Köy Enstitülerinin kapatılması için program değişiklikleri yapmıştır. Gerekçe olarak; uygulamada, hem öğretmen, hem ziraatçı veya sanatkâr yetiştirmenin mümkün olamayacağı gösterilmiştir. Öğretmenin çalışmasını bu şekilde bölmenin okulun zararına olacağı ayrıca ifade edilmiştir. Böylece, üretici ve sanatkâr yani devlete fazla mâlî yük getirmeyecek öğretmen yetiştirme isteğinin gerçekleşmediği görülmüş ve vazgeçilmiştir. Bu değişiklik 1952-53 ders yılından itibaren uygulanmış ve Köy Enstitüleri önemli ölçüde genel bilgi derslerine yönelmiştir. Şubat 1954'de yayınlanan 6234 Sayılı Kanunla, Köy Enstitüleri, tümüyle, geleneksel ilköğretmen okullarıyla birleştirilmiştir.³²⁷

Kastamonu Gököy Köy Enstitüsü'nün adı da yasa gereği Kastamonu Göl İlköğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir. 1975-1976 öğretim yılında okulun adı Göl Öğretmen Lisesi olarak yine değiştirilmiş; öğrenim süresi genel liselerle eşitlenmiştir. Böylece okulun öğretmen yetiştirme görevi sona ermiştir.

³²⁶ Doğrusöz Gazetesi, 22 Nisan 1944, Sayı:744.

³²⁷ Y. Akyüz, a.g.e., s.396.

1989-1990 öğretim yılında adı Göl Anadolu Öğretmen Lisesi olarak değiştirilmiştir. Okul ve arazisi 2000 yılında Milli Savunma Bakanlığı'na devredilmiş ve okul Kuzeykent'teki bugünkü yerine taşınmıştır.

Ders programlarına bakıldığında; enstitülerin ilk resmi öğretim programı 1943 tarihli'dir. Buna göre ilkokuldan sonra 5 yıl öğretim yapılmış; bu sürenin 114 haftası kültür derslerine, 58 haftası ziraat ders ve çalışmalarına, 58 haftası da teknik ders ve çalışmalarına ayrılmıştır. Bir haftalık derslerin zamana göre dağılımı şöyledir: ³²⁸

Kültür dersleri: Her sınıfta 22 saat

Ziraat dersleri ve çalışmaları: 11 saat

Teknik dersler ve çalışmaları: 11 saat

Köy Enstitülerinde ders programları, mevsim şartları ve okulun gereksinimleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu sistemde okulun yarısı sabah kültür dersi yaparken diğer yarısının iş ve tarım dersi yapması planlanmıştır. Sabah kültür dersi görenler öğleden sonra iş ve tarım dersi, sabah iş ve tarım dersi yapanlar öğleden sonra kültür dersi görmüşlerdir. ³²⁹

Köy Enstitülerinin programları 1947'de biraz değiştirilmiştir. Bu değişiklikte, kültür dersleri 'genel bilgi dersleri' olarak nitelendirilmiş ve diğer derslerden daha fazla zaman ayrılmıştır. Teknik derslere 'sanat dersleri ve atölye çalışmaları' adı verilmiştir. Bu derslerin öğretimi her yıl ders yılının üçte biri olarak sınırlandırılmıştır. ³³⁰

1943 Programında enstitülerde okutulan dersler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

---

³²⁸ Y. Akyüz, **a.g.e.**, s.394.

³²⁹ Nedim Menekşe, **Köy Enstitüleri Gerçeği**, Aday Basımevi, İzmir 2005, s. 121.

³³⁰ Y. Akyüz, **a.g.e.**, s.395.

KÜLTÜR DERSLERİ	ZİRAAT DERSLERİ	TEKNİK DERSLER
Türkçe Tarih Coğrafya Yurttaşlık Bilgisi Matematik Fizik Kimya Tabiat ve Okul Sağlığı Yabancı Dil El Sanatları Resim-İş Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar Müzik Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı Öğretmenlik Bilgisi -Toplumbilim -İş Eğitimi - Çocuk ve İş Ruh Bilimi -İş Eğitimi ve Tarihi -Öğretim Metodu ve Tatbikatı Ziraat İşletmeler Ekonomisi ve Kooperatifçilik	Tarla Ziraatı Bahçe Ziraatı -Fidancılık -Meyvecilik -Bağcılık -Sebzecilik Sanayi Bitkileri Ziraatı Zootečni Kümes Hayvanları Bilgisi, Arıcılık ve İpek Böcekçiliği Balıkçılık ve Su Ürünleri Ziraat Sanatları	Köy Demirciliği -Nalbantlık -Motorculuk Köy Dülgerçiliği -Marangozluk Köy Yapıcılığı -Tuğla ve Kiremitçilik -Taşçılık -Kireççilik -Duvarcılık -Betonculuk Köy ve El Sanatları (Kızlar İçin) -Dikiş ve Biçki -Örgü ve Dokumacılık -Ziraat Sanatları

2.4.1. Görev Yapan Müdürler

Okulun öğretmen ve memurlar sicil defterindeki bilgilere göre şu kişiler müdürlük yapmıştır:

S.Edip Balkır : 01 Nisan 1938 - 15 Kasım 1939

A. Doğan Toran: 15 Kasım 1939 - 12 Aralık 1946

Hilmi Bilginer: 12 Ekim 1946 - 08 Nisan 1948

İ.Sefa Güner: 08 Nisan 1948- 20 Eylül 1950

Mustafa Yaldır: 20 Ekim1950 - 05 Kasım 1953

2.4.2. Görev Yapan Öğretmenler

Hikmet Bozkurt (09.06.1938–21.10.1938), Şinasi Taner (13.06.1938–21.10.1938), Tevfik Çetin (28.04.1938–21.10.1939), Hüseyin Dinçer (14.04.1938–21.10.1938), Ahmet Akar (02.06.1938 – 21.10.1938), Ahmet Çalkaş (07.06.1938–21.10.1938), Muharrem Günöz (10.06.1938 – 21.10.1938), Süleyman Dönmez (15.06.1938–21.10.1938), Ali Kunata (20.06.1938–21.10.1939), Yunus Yaman(01.07.1938–21.10.1939), Münir Aksoy (01.07.1938–21.10.1939), Mehmet Aka (02.06.1938–21.10.1939), Rasim Bıyıklı (14.04.1938-21.10.1938), Süleyman Renda (14.04.1938-21.10.1938), Necmi İnan (01.04.1938–31.10.1938), Numan Şakar (01.04.1938–31.10.1938), Asaf Aksoy (01.04.1938–31.10.1938), Namık Ergin (01.04.1938–31.10.1938), Şaziment Tarkan (15.06.1939–1942), Rüştü Selanik (05.04.1939–31.05.1939), İsmail Canberk (31.05.1939– 25.06.1940), Rüveyde Bilginer (30.07.1939–01.04.1946), Abdurrahman Altek (10.04.1939-31.05.1939), Sabri Ertan (02.04.1939–31.05.1939), Mehmet Ali Vural (05.04.1939–31.05.1939), M.Seyfi Sezer (13.04.1939–31.05.1939), Abdullah Gültekin (12.04.1939–31.05.1939), Şükrü Uşaklı (01.06.1939–?), Nihat Engür(09.04.1939–31.05.1939), Azmi Yurtkur (01.06.1939– ?), Mehmet Erbil (22.07.1939 – ?), Müslüm Alpman(24.05.1940 – 24.10.1940), Bekir Atabek (02.05.1940–27.06.1940), Sadık Gönültaş (24.04.1940– 24.10.1940), Hikmet Özerler (28.07.1940–18.10.1942), Fahriye Birol (14.08.1940– 15.03.1941), Osman Bayram (31.10.1940–31.04.1941), Lütfi Yaylacıoğlu (27.11.1940– 07.07.1942), Süleyman Ekinci (06.09.1940–06.03.1941), Ahmet Altıntaş (27.07.1940–24.05.1941), Hüsnü Taner (27.07.1940–29.09.1950), Rahmi Babacan(29.11.1940–16.08.1941), Abdülkerim Işık

(01.06.1940–19.03.1941), Kemal Kuruova (29.02.1940–13.08.1940), Yakup Çamlıer (31.08.1940–31.05.1944), Nazike Tamer (27.09.1940– 13.06.1943), İsmail İlçal (01.05.1941–31.08.1941), Cevdet İdikut (15.06.1941–31.10.1941), Binnaz Arıkök (12.08.1941–14.11.1941), Lütfü Öztürker (15.11.1941– 08.05.1945), Hamdiye Coşkuner (29.08.1941–01.06.1942), Zühre Esin (27.06.1941–20.09.1941), Vahdet Karadoğan (07.06.1941–27.08.1942), Rıdvan Aker (22.01.1941–01. 01. 1943), Ruhi Esin (27.06.1941–31.05.194), Ayşe Erzicanlı (30.08.1941– 31.07.1950), Kemal Önalın (13.05.1941–17.05.1942), Mehmet İsteyici (24.04.1941– ?), Cemil İpekçi (25.07.1941–31.10.1942), Beşir Yalvaç (30.05.1941–31.03.1942), Ali Necati Sefir (08.04.1941–28.03.1943), İsmail Uçar (08.12.1942–14.10.1943), Ali Demirbilek (29.06.1942–07.06.1942), Hasan Güreysu (03.06.1942–18.02.1943), Hikmet Dalyan (01.03.1943–31.05.1944), Sezer Türközü (22.08.1943–?), Hasan Alkoy (09.05.1943–22.08.1943), Haydar Yalçın (11.05.1943–21.08.1943), Sıtkı Şenoğlu (05.07.1943 –31.05.1944), Salih Üngör (27.07.1943–01.11.1945), Ayşe Tunalı (30.09.1943–18.11.1944), Ahmet Yılmaz (25.11.1944–01.06.1947), Sadık Alpağut (01.07.1944–14.08.1950), Zeki Sanal (28.06.1944–?), Şeref Alpağa (22.05.1944–19.09.194), Cihan Gülümser (13.10.1944–21.11.1945), Tevfik Yüksel (21.05.1946–03.06.1948), Hafize Atabek (01.02.1946–31.05.1950), Muhittin İlhan (30.09.1946–01.04.1947), Hasan Özden (09.09.1946– 01.04.1947), Sabahat Tamil (18.01.1946–01.06.1947), Mehmet Çamlıca (30.10.1946– 31.10.1942), Zübeyde Akgün (19.08.1946–08.11.1948), İsmail Aydemir (28.01.1946–01.03.1950), Şinasi Tanrısever (22.10.1947–17.07.1948), Melahat Şenaylar (31.05.1947– 30.04.1948), Sebahat Hekizoğlu (31.10.1947–04.11.1951), Hasan Kesteni (15.07.1947– 18.02.1950), Hayrullah Yalçın (01.06.1947–01.08.1949), Mehmet Alpman (27.09.1947 -?), M.Sabri Yazıcı (04.10.1948–21.07.1952), Fatma Karataşlıoğlu (18.10.1948– 29.06.1950), Nejat Yetkin (27.10.1948–05.05.1949), Sabri Sarıgül (18.10.1948– 27.05.1949), Emine Yiğitbaş (18.10.1948–04.09.1951), Bedirhan Yiğitbaş (05.09.1948–04.09.1951), İ.Kazım Özses (04.05.1948–05.07.1941) Türkan Atayalvaç (22.09.1949–?), Zehra Koçak (10.10.1949–04.07.1952), Şerafettin Çayiroğlu (27.09.1949–24.08.1952), Azmi Devrim (10.10.1949–01.02.1951), Hikmet Özmen (14.10.1949–20.09.1950), Şükrü Aydınöz (?-01.08.1945), Rıdvan Dikmen (01.10.1949–?), İsmail Sezgin (31.01.1949– 28.06.1951).

2.4.3. Eğitim Kurumu ve Köy Enstitüsü İlk Mezunları

2.4.3.1. Eğitim Kurumu İlk Mezunları(1938)

Ali Özdemir, Arif Emiroğlu, Mehmet Hastaoğlu, Mehmet Pehlivanoglu, Rıza Karasu, Abdurrahman Tanış, Dursun Demir, Mehmet Şener, Satı Köylü, Hüsnü Dal, Hüseyin Tatlıdil, Mehmet Denemiş, Süleyman Ayverdi, Hasan Ağırtokmak, Cemil Yılmaz, Mehmet Ali Yılmaz, Recep Ünal, Ömer Yalçın, Mahmut Ekim, Hakkı Baykuşoğlu, Nuri Martı, Tefik Demir, Necati Yılmaz, Mehmet Çavuşoğlu, İsmail Güneyligil, Mehmet Yenikomşu, İhsan Karahasanoğlu, Hüseyin Ahmetoğlu, Yusuf Osman Ustaoglu, Emin Karakadı, Niyazi Ayvaci, İhsan Yalçinkaya, Hasan Şan, Esat Çolpan, Fahrettin Uzunkök, Abdullah Özkan, Mustafa Karasu, Emin Boz, Sadık Kır, Refik Büyüksarı, Ahmet Mahir Örnek, Ziya Doğan, Abdullah Gürsu, Mahir Çalkazan, Mehmet Bilgin, Selim Çakıroğlu, Hakkı Çınar, Mustafa Sarıemir, Hüseyin Koca, Yusuf Sönmez, Eşref Sözen, Mahir Şanral, Tahir Şen, Satı Köseoğlu, Yusuf Çakmakoglu, Şevket Erol, Muharrem Aydın, Rıza Cengiz, Halil Yılmaz, Mustafa Çelen, Hakkı Karabulut, Hasan Yılmaz, İzzet Eren, Hüseyin Önyol, Haydar Şahin, Kazım Özcan, Süleyman Kahraman, Şevket Serbes, Turan Özçelik, Talip Aktekin, Rıza Topuz, Ekrem Düvencili, Hamza Çelik, Lütfi Dalyan, Halil Şen, Mustafa Ünsal, Seyit Poyraz, Esat Demir, Ali Duygulu, Ali Ünver, Ali Bodur, Adil Bal, Esat Eser, Cemil Koçak, Ömer Özsoy, Osman Temel, İsmail Özden, Mahmut Aydın, İsmail Aykan, Nazım Çelik, İsmail Bozkurt, Mustafa Kaya, İbrahim Aygün, Mehmet Cömert, Mehmet Karabilen, Mehmet Cenik, Ömer Polat, Hacı Uçakcı, Akbay Ömer, Niyazi Dağışan, İbrahim Satılmış, Mehmet Uysal, Şükrü Aşçı, Bilal Çan, Garip Koyunoğlu, Bektaş Yüce, Ali Çelikhane, Celal Altay, İsmail Akdeniz, Mehmet Ali Keser, Ekrem Ozan, Hüseyin Kahraman, Abiit Şimşek, Mustafa Tekcan, Hüseyin Oruç, Hasan Özdemir, Ramazan Kılıçaslan, Seyit Ali Yıldırım, Memiş Akgül, Ahmet Karakurt, Ahmet Esen, Mustafa Şenel, Ahmet Özbay, Hasan Özbek, Ali Osman Gül, Ziya Yerlikaya, Ali Kılıç, Sayram Öncül, Rıza Öztürk, Cemal Öztürk, Sabri Sulayıcı, Mustafa Tartal, Ali Serber, İhsan Öznam, İsmail Gürel, Rıza Karali, Ahmet Tufan, Mahir Şen, Hasan Çelik, Ahmet Özkan, Ahmet Yılmaz, Şakir Bostancı, İzzet Yavuz, Mehmet Gören, Şevket Özkan, Ahmet Vezirceylan, Raşit Özdemir, Hüseyin Yam, Nuri Kuşçu.

2.4.3.2. Gököy Köy Enstitüsü İlk Mezunları (1944).

1944 yılında mezun olan öğrencilerin adları ve tayin edildikleri yerler aŗağda g sterilmiŗtir.³³¹

Kastamonu Merkez: Tahsin Altan (K rdeŗe), Mehmet  akır (Sapaca), Mehmet Koca (Kirenli), Hüseyin Demir (Subaŗı), Ahmet Kara (G cen), Kadir  elik (G l), Raŗit Tiryaki (Halifekuyucağ ), Hikmet Karagöz (Seydiler), Zühtü Yılmaz (Seydiler), M. Ali Nalbant (Müteveli), Zühtü Doğanc  (Yaz hisar), İhsan Ersoy (Emirler), Pakize Tekgöz (Seydiler).

Araç: İsmail Yal  nkay (Kızılsaray).

Cide: Muammer Karayel (Memiŗ).

Küre: Mustafa Yan kkaya (Ağlı), Makbule Avcı (Ağlı), Baki  zdel (K rlardere), İsmail Kuru (Tunuslar), S. Mehmet  zcan ( rencik).

İnebolu: Mehmet  zt rk (Keti), Rahmi Cambaz (Bozkurt), Mahir Erol (Bayramgazi), İhsan Aksu (Bozkurt), Saffet Demirtaŗ (Abana), Fatma İnce (Çatalzeytin), Mürüvvet Kocabaŗ (Çatalzeytin), İsmail Dinçer (Bozkurt).

Daday: Mehmet B yıkl  (  mlek iler), Hasan Tavŗan (Akpınar), Mehmet  elik (Uzbanlar), Mehmet İhtiyar (Honsalar), Hasan G l (Saray).

Taŗk pr : Niyazi Bayar (Al saray), Osman Yaman (Al saray), Emin  ayg ler (  rd k), Ahmet Bozkurt (Kapaklı), Hasan Yücel (G k eağ ), Mehmet  zcan (G k eağ ), Zühtü Yüksel (Yoğ noluk), Mehmet  nal (Kise), Abdullah Yıldız (Boyunduruk), İsmail Ok (Sanolan), Hasan  evik (Aŗağ  Emerce), Nurettin Tarran (Ayval ), Hasan Yılmaz (Kızılkise), Cemal Türkmen (Y.ŗehirviran), Ali Demir (Aks k ), Bayram Karaduman (Tepedelik), Keskin Şenel (Aptalhasan)

Tosya: Hatice Uncu (Aŗağ  Kay ), İzzet G z na ık (Karabey), Sait Gündoğdu ( ifter), Hilmi Tar k (Aŗağ  Kay ), Kemal Ergin ( evik).

Karg : A. Kadir Köse (G l), Necati Yavuz (Mora), Ali Baydar ( rencik), Neŗet Efe (Pelit z ), Hilmi Birik (Tekkeŗin), M ŗtak K   kyaz c  ( rencik).

 orum Merkez: R ŗt  İlhan (Ovac k), Mustafa K r cek (Ovasaray), Rıza Karataŗ (Sarinbey), Ali Aykaç (Sarinbey), H dır  zkeskin (Doru), Hasan Uysal (Divanibekir), Osman Ergin(B.La  n).

³³¹ Doğrusöz Gazetesi, 31 Ekim 1944, Sayı:799.

İskilip: Sefer Hoşaf (Soğucak), Mehmet Türkyılmaz (Eşençay), Ahmet Yağcı (Bahattin).

Mecitözü: Hacı Uçak (Çıkrık), Şakir Demir (Kışlacık), Hüseyin Özgür (Figani).

Sungurlu: Zeki Tombul (Kavşit), Nuri Gedik (Demirşeyh).

Zonguldak Merkez: Selahattin Açıkgoz (Beycuma), Rasim Köktürk (Hisarönü), Ahmet Baklacı (Çiftlik), Necip Bilgi (Amasra), Hasan Coşkun (Gözpınar), Rıfat Albuz (Kayıkçılar), Mahir Tekin (Bakacakkadı).

Devrek: Abdullah Bölük (Hışroğlu), Hayrullah Çavuş (Hüseyinçavuş), Mustafa Mekik (Okufkoz), Cemil Gökmen (Beycuma).

Ereğli: Ali Adatepe (Musabeyli), Kâmil Akyol (Çay), Yaşar Yazıcı (Alaplı), Tevfik Eredem (Tekkeikebir), Süleyman Can (Karakavuz), Necati Türkan (Belen).

Safranbolu: İsmail Özenver (Bulak), İsmail Oruç (Tabaklar), Kemal Tanju (Karacapınar).

Sinop Merkez: Haydar Tahtacı (Aloğlu), Kâzım Erdem (Bektaş), Mehmet Başyılmaz (Sariboğa), Mustafa Oğuzgiray (Kabalı), Necip Tüney (Karapınar), Zihni Kaymaz (İnesökü).

Ayancık: Ahmet Örnek (Hüseyinbey).

Boyabat: Hüseyin Dindar (Durağan), Ahmet Demir (Bürüm), Cemal Demir (Bürüm), Hasan Yaman (Bürüm), Hüseyin Koca (Kurusaray), Celal Maviş (Koğacıyır), Osman Kaymal (Köprücek).

Gerze: Rasim Kalafat (Tilkilik), Mustafa Özcan (Sarıyer), Fikri Özcan (Sarıyer), İrfan Kuru (Yaykıl), Özdemir Kaptan (Yaykıl), Murat Altın (Belveren), Mehmet Kıvrak (Sarnıç), M.Şakir Kara (Göllü), Kasım Aslan (Karlı).

Çankırı Merkez: Kemal Erdem (Karacaözü), Ali Alemdar (Yapraklı), İsmail Kınacı (Yapraklı), Satılmış Genç (Şeyhosman), Mehmet Kara (Dümeli), İhsan Işık (Yapraklı), İsmail Sönmez (Dümelisaray), Bayram Akkoç (Dümeli), Yakup Şen (Aşağıyanlar).

Çerkeş: Mustafa Yılmaz (Tamişlar), Yusuf Kocabaş (Aliözü), Kasım Taşçı (Karamustafa), Bahattin Bulgun (Sofular), Dursun Yardibi (Köyceğiz) İlyas Pınarbaşı (Bozkuş) Salih Te11i (Ortaköy).

İlgaz: Ahmet Kaya (Eskiahr), Recep Karaman (Kale), Mustafa Aşık (Belören), Mustafa Metin (Onaç), Mustafa Kurbetçi (Kise), Azmi Emre (Hacıhasan).

Kurşunlu: Bayram Bayrak (Hacımuslu), Muhittin Çopur (Yanıkören).

Şabanözü: Yunus Maden (Gümerdiğin), Hüsni Aslan (Kutluşar), Şaban Karaduman (Kalfat), Veli Ertaş (Gümerdiğin).

2.4.4. Köy Enstitüsünde Düzenlenen Sosyal Faaliyetler

2.4.4.1. Mezuniyet Törenleri

29 Ekim 1944: Gölköy Köy Enstitüsü ilk mezunları için Cumhuriyet bayramı günü diploma töreni düzenlenmiştir. Vali, şehrin ileri gelenleri ve veliler katılmıştır. İstiklâl Marşı okunmasıyla başlayan törende okul müdürü Ali Doğan bir konuşma yapmış; o güne kadar yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermiştir. Konuşması şu şekildedir:

“Çok muhterem valimiz ve kıymetli misafirlerimiz! Çok mutlu ve büyük bayram günümüzde, Enstitümüzden ilk yetişen genç öğretmenlerimiz için bir toplantı yapmış bulunuyoruz. Bu toplantıya şeref verdiğinizden dolayı müessesem ve genç öğretmenler adına şükranlarımı arz ederim.

“Uzun asırlar bakımsız kalmış köylerimiz, cahil bırakılmış köylülerimizi hak ettikleri seviyeye ulaştırmak Cumhuriyet döneminin önemle üzerinde durduğu bir konudur. Cumhuriyet idaresi köy ve köylü için her türlü kalkınma planını ele almış ve bu planın oluşumunda ana şartı köylüyü hiç değilse ilköğretim çemberinden geçirmekte bulmuştur. Bu maksatla köy öğretmenleri yetiştirmek üzere bundan 7 yıl önce ülkenin çeşitli yerlerinde, Köy Enstitülerini tesise başlamıştır. Müessesemiz, 1939 yılında bu görünen çiftlik binasının olduğu yerde çadırlarda kurulmuş ve şimdi 5 yılını doldurmuştur. Halen Türkiye’de mevcut 20 Köy Enstitüsünün mühim bir kısmından bu yıl 2500’e yakın köy öğretmeni yetişmiştir. Bundan sonraki yıllarda da üçer bin köy öğretmeni yetiştirmek için gereken tedbirler alınmış ve teşkilat tamamlanmıştır. Bu yıl yetişmiş ve bu günlerde köylere, görevlerini yerine getirmek üzere bulunan 2500 öğretmenden 158’ini yetiştirmekle bu yıl üzerimize düşen vatan borcunu yerine getirmiş bulunuyoruz. 158 öğretmenden 62’si Kastamonu, 38’i Çankırı, 15’i Çorum, 23’ü Sinop ve 20’si Zonguldak köyllerine gönderilmektedir. Gördüğünüz cesur, kültür ve teknikle mücehhez bu gençler büyük bir vazife aşkı ve heyecanla köyllerine gitmektedirler. Hepsinin imanı bütün, hepsinin kalbi memleket

sevgisi ile çarpılmaktadır. Bugün belki de bu saatte, memleketimizin her yerindeki Enstitüler 2500 köyün kurtulmak üzere olduğu, bu köylere kurtarıcılarını göndermek üzere bulunduklarını bütün memlekete, bütün millete müjdelemektedirler. Enstitülere nasip olan bu büyük sevinç, gerçekten bizlerin en büyük mükâfatıdır. Memlekete bu müjdeleri verebilme imkânı ödevlerin belki en şerefliisidir. Ben bu bakımdan huzurlarınızda, buradan, bütün Enstitüleri tebrik etmekle birlikte ayrıca bir haz duymaktayım.

“Sayın büyüklerimiz, aziz yurttaşlarımız. Genç köy öğretmenleri Türk köyünü bugünün icaplarına göre yeniden kuracak, Türk köylüsünü 20.yüzyılın en medenî insanı haline getirecektir. Köye bilgi, makine, refah ancak bu yolla girecektir. Yarının Türk köyü yarının istikbali, teminatıdır. Pek yakın bir gelecekte düzgün, temiz, güzel köylere kavuşacağız. Yarın memleket ve millet sevgisi her köylünün kafasında şuurlanmış olacaktır. Bunu tahayyül bile etmek ne büyük bir saadettir. Yarın, hem de çok yakın bir zamanda bütün bunlar gerçekleşecektir. İşte o zaman mamur, millet dinç ve mesut olacaktır. Bu büyük ve şerefli vazifenin kutsiyetini idrak ediyor ve buna layık olmanın heyecanı içinde bulunuyoruz. Bizler bu büyük memleket vazifesini yerine getirmeye hazırlanırken, valimizden, hükümet organlarında vazifeli herkesten ve her Kastamonuludan pek büyük yardım ve sempati gördük. Köy Enstitüsü için büyük küçük her yurttaş azamî kolaylık ve müzaheret göstermişlerdir. Bu müessese için sempati duymayan tek bir vatandaş görmediğimi özellikle belirtmek isterim. Gençlerimiz şimdiye kadar sizlerden gördükleri müzaheretî vazife başında da arayacaklardır. Öğretmenlerimiz sizden ne kadar yardım ve sevgi görürlerse işlerinde o nispette başarılı olacaklardır. Müessese sizlerindir; sizlerin el birliği, iş birliği ve iyi niyetlerinizle bugünkü haline gelmiştir. Müessese vazifesini yapmış ise bu ancak sizlerin yardımları ile olmuştur. Bu nedenle şükran borcumu ifa etmeme müsaade etmenizi rica ederim.

“Aziz Yavrularım! Şimdi sizlere hitap ediyorum. Sözlerimi, yirmi beş yıllık bir öğretmenin tecrübeleri, sizlerin yetişmesinde beş yıllık bir vazifelinin müşahedeleri olarak karşılayınız. Aldığın ödev vazifelerin en büyüğü, en şerefliisidir. İstersen -ki isteyişinde hiç şüphemiz yok- Türk köyünü ve köylüsünü dünya aleminde gıpta edilir bir dereceye çıkarabilirsin. Köyde her gün yeni bir başarı köyü köylüyü bir parça

kalkındırmak hep ideallerin olacaktır. Çok iyi bil ki eline verilen Türk yavruları birer cevher, birer kudrettir. Bu cevheri paslandırmamaya, bu kudreti harcamamaya çalışacaksın. Vazifeli olduğun her dakika, saniye daha fazla uyanık ve heyecanlı olmalısın. Türk çocuğu seninle tenevvür etmeli, kendisini, ailesini, köyünü nihayet yurdunu ve milletini öğrenmeli, sevmelidir. Bu genç senden aldığı feyizle kendisine, ailesine, köyüne, memleket ve milletine karşı borçlarını, vazifelerini layıkıyla yapacak hale gelmelidir. Sen bu yavruyu bir taraftan kültürlü yapmaya çalışırken bir taraftan da kendisine yetecek tekniği kazandırmaya uğraşacaksın. Tahsil çağını geçirmiş Türk köylüsünün bugünkü halinde kalmasına kesinlikle gönlün el vermemelidir. Onun geç kalmış vazifesini ödemek senin vazifendir. Sen bu gencin ufkunu genişletmeye çalışacak ve onun bugünkü karanlık durumundan kurtaracaksın. Gündüz okulda ve ışikte köy çocukları ve gençleri ile uğraşmak kafi değildir. Akşamları köyodalarında bütün köyün vaizi olacak, onların dertlerini dinleyecek ve çarelerine başvuracaksın. Köylü seni her yarasına merhem bulacak seni bir mürşit, bir kurtarıcı ve nihayet her şey bilecektir. Sen talebenin, bütün köyün sağlığı ile meşgul bulunacak ve bilgin yettiği kadar bu sahada da onlara yardımcı olacaksın. Köy halkının millî kültürünü yükseltmek, onları sosyal hayat bakımından asrın şartlarına ve gereklerine göre yetiştirmek, köyün ekonomik hayatını geliştirmek için ziraat, sanat teknik alemlerde örnek işler görmek; köy halkının saadet ve felaketi ile ilgili bütün işlerde elinden gelen her türlü yardımı yapmak, esaslı vazifelerinden olacaktır. Bütün bu vazifelerini layığı ile yapabilmen için köylüyü kendine inandıracaksın. Köylü seni kendinden bilmezse, sana inanmazsa yapacağın hiçbir işi benimsemeyecektir. Binaenaleyh her şeyden evvel bunu temine mecbursun. Türk köylüsü çok derin sezişe sahiptir. Senin her türlü harekâtını süzgeçten çok iyi bilir. Seni samimi ve içli bulmazsa sana inanmayacak. Vazifede ahlâk bütün başarılarından üstün gelir. Öğretmenliğin ilk vasfı, vakar ve ahlâktır. Bu hasletler Türk köylüsünün zaten sahip olduğu kıymetlerdir. Köylü halk bu vasıfları tanımakta da çok mâhirdir. Eğer dürüst, ahlâklı, vakur, vazifeşinas olur, köyün acısı ve saadeti ile yakından ilgilenirsen, köyü vatanın özü, köylüyü milletin kökü bilersen köylü seni örnek tutmakla asla gecikmeyecektir.

“Vazifende muvaffak olmayı bütün bir millet bekliyor. Millet en sıkıntılı günlerinde bile seni yetiştirmek için büyük fedakarlıklar yapmıştır. Sen vazifeni bihakkın

yapmakla bu fedakarlığa hak kazanabilirsin. Seni muvaffak görmek bizim için, millet için bir saadet, seni beceriksiz görmek talihsizliği de bir elemidir. Bizleri, öğretmenlerinizi ye'se düşürmeyeceğinizi ümit ediyoruz. Vazifeyi ifa sırasında belki birçok engellerle karşılaşacaksın; bu engeller seni yıldırmaktan ziyade hızlandırılmalıdır. İdealist olan için engel ancak müşevvik olur. Nihayet seni yetiştiren bu ocak her zaman senin hizmetine amade, seni muvaffak kılmak için yardımına hazırdır. Sen bu ocağı bir kaynak bilmekte devam edeceksin. Senin hak ve salahiyetinin belgesi olan diplomanı sayın valinin ellerinden almanı diliyoruz. Bunu lütfen kabul ederlerse senin için çok uğurlu sayacağız; çünkü o, sen yaştan bu güne kadar memleket ve millet hizmetinde çok fedakâr ve heyecanlı olmuştur. O, vazifeyi her şeyden üstün tutmuş, millet ve memleketi çok sevmesini bilmiştir. Onun elinden icazet almakla belki sen de onun gibi olursun. Bir öğretmen, bir ağabey, bir baba sıfatı ile ve bütün mesai arkadaşlarım adına sizlere sağlık ve vazifenizde başarılar dilerim; yolunuz açık, yüzünüz ak olsun aziz yavrularım."³³²

Ardından Vali konuşma yapmış ve şunları söylemiştir:

“Aziz gençlerimiz, sevgili çocuklarımız! Sizlere ne büyük mazhariyet, ne büyük muvaffakiyettir. Türk ili ve Türk inkılâbının 21. Cumhuriyet Bayramı'nda mezuniyet diplomasını elinize almış bulunuyorsunuz. İki bayramınız kutlu olsun! Beş seneden beri devam eden yorucu çalışmalarınızı bugün ikmal etmiş bulunuyorsunuz. Milletın size yaptığı fedakârlığı, öğretmenlerinizin yüksek feragatini elbette takdir edersiniz. Biz, sizleri susamış ve kararmış köylerinize bir neşe ile gönderiyoruz. Ellerinizde tuttuğunuz meş'ale ile onları aydınlatacak ve ısıtacaksınız. Köylerinize irfanı, tekniği siz getiriyorsunuz. Düne kadar horoz seslerinden başka bir şey işitilmeyen Türk köylerinde yeni bir alem doğacaktır. Bunun uygulayıcısı sizlersiniz. Bugün Türk inkılabı yeni bir mevzu ile biraz daha kökleşecek ve derinleşecektir. Türk köylüsü sizin rehberliğinizle yeni bir hayata kavuşacaktır. Sizin vazifeniz çok büyük ve ağırdır. Değerli müdür ve öğretmeniniz Ali Doğan'ın nutkuna bir şey ilave edecek değilim. O her şeyi açık açık söylemiştir. Bazı müşkülât ile karşılaşabilirsiniz, fakat buradan aldığınız azim ve iman size asla inkisara vesile olmayacaktır. Yeni iman,

³³² Doğrusöz Gazetesi, 31 Ekim 1944, Sayı:799.

yeni mefkûre azim ve sebatınız her şeyi kıracak ve yolunuza devam ettirecektir. Yolunuz açık olsun, size tekrar başarılar dilerim."³³³

2.4.4.2. Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları

17 Nisan 1947: Gölköy Köy Enstitüsü'nün 7. kuruluş yıldönümü 17 Nisan 1947 Perşembe günü Gölköy Köy Enstitüsü'nde törenle kutlanmıştır. Programa geçit resmiyle başlanmış, İstiklâl Marşı okunmuş ve ardından müdür Hilmi Bilginer konuşma yapmıştır. Müdür enstitünün 1190 mevcudu bulunduğunu ve 200'den fazlasının son sınıfta olduğunu belirtmiştir. Daha sonra vali yardımcısı Emin Köksal konuşma yapmıştır. Öğrenciler şiirler okumuş, halk türküleri söylemişler; kız ve erkek öğrenciler atlet kıyafetleri ile gösteriler yapmış, güreş tutulmuş, zeybek ve halk oyunları oynanmıştır.³³⁴

17 Nisan 1948: Gölköy Köy Enstitüsü 8. kuruluş yıldönümü töreni 17 Nisan 1948 Cumartesi günü, 100 kişilik koro ile okunan İstiklâl Marşı ile başlamıştır. Vali yardımcısı konuşma yapmış, ardından şiirler ve marşlar okunmuş, halk türküleri söylenmiştir. Namık Kemal'in Vatan piyesi sahnelenmiş, millî oyunlar oynanmıştır. Tören öğrencilerin geçit töreni ile sona ermiştir.³³⁵

17 Nisan 1950: Gölköy Köy Enstitüsü'nün 10. kuruluş yıldönümü 17 Nisan 1950 Pazartesi günü kutlanmıştır. Tören İstiklâl Marşı ile başlamış; vali yardımcısı ile Enstitü müdürü B.Sefa Güner konuşma yapmıştır. Bir kız öğrenci 1949'da İsmet İnönü'nün okulu ziyaret ettiği sırada yaptığı konuşmayı okumuştur. Diğer bir kız öğrenci de şiir söylemiştir. Vatan ve Çiftçi marşlarının ardından geçit töreni yapılmıştır. Kız ve erkek öğrenciler beden hareketleri yapmış, oyunlar oynanmış, Paydos piyesi temsil edilmiştir. Koro şarkılar söylemiş, tören ikramlarla son bulmuştur.³³⁶

³³³ Doğrusöz Gazetesi, 31 Ekim 1944, Sayı:799.

³³⁴ Doğrusöz Gazetesi, 19 Nisan 1947, Sayı:968/41.

³³⁵ Doğrusöz Gazetesi, 21 Nisan 1948, Sayı:968/133.

³³⁶ Doğrusöz Gazetesi, 21 Nisan 1950, Sayı:1290.

III. BÖLÜM

DEVLET ADAMLARININ OKULLARI ZİYARETİ

Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Milli Eğitim Bakanları yurt gezilerine çıktıklarında zaman zaman okulları ziyaret etmişlerdir. İncelediğimiz dönem içinde Milli Eğitim Bakanlarından Mustafa Necati ve Hasan Ali Yücel Kastamonu'ya gelmişler ve okulları ziyaret etmişlerdir. Ayrıca Cumhurbaşkanı İsmet İnönü 1949'daki ikinci gelişinde Erkek Sanat Enstitüsü, Lise, Kız Sanat Enstitüsü ve Gököy Köy Enstitüsü'ne giderek yetkililerden bilgi almış, öğrencilerle sohbet etmiştir.

3.1. MUSTAFA NECATİ

Mustafa Necati, 4 Temmuz 1928 günü Kastamonu'ya gelmiştir. Kastamonulular; 1921-22 yıllarında İstiklâl Mahkemesi Başkanlığı yapmış olan ilk fahrî hemşehrilerini kalpten gelen büyük bir coşkuyla karşılamışlardır³³⁷. Aynı akşam büyük bir ziyafet verilmiş, karşılıklı nutuklar söylenmiştir. Bakan, ertesi gün önce Lise'yi ziyaret etmiştir. Liseye gelişinde; üzerinde “Maarif Vekili Mustafa Necati Bey'e Bir Sunu” yazan albüm sunulmuştur. Öğlen yemeğini lisede yemiş; öğretmen ve öğrencilerle sohbet etmiş, fotoğraflar çektirilmiştir. Bir öğrencinin konuşmasına şu karşılığı vermiştir: ³³⁸

“Evlâtlarım. Hissiyatınıza tercüman olan genç arkadaşınızın sözleri beni çok mütehassis etti. Size uzun sözler söylemeyi zâit addederim. Fakat siz daha âli tahsilinizi ikmal edeceksiniz. Bu tahsil esnasında çok çalışmalısınız. Zira vatanın mukadderatı istikbalde sizin elinize teslim edilecektir. Daha fazla söylemeyeceğim. Son söz şudur: Çalışınız, memleket için faydalı birer uzuv olunuz.”

Mustafa Necati, aynı gün Muallim Mektebi'ni de ziyaret etmiş ve burada şu konuşmayı yapmıştır:

³³⁷ Kastamonu Belediyesi; hizmetlerinden dolayı, 1922 yılında, Mustafa Necati'ye ilk kez Fahrî Hemşehrilik unvanı vermiştir.

³³⁸ M.Eski, **Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Tarihi**, Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay., Ankara 2005, s.114.

“Genç Muallim Arkadaşlar ! Bana hitabeden muallim arkadaşın sözlerini dikkatle, heyecanla dinledim. Muallim Mektepleri irfanımızın mabedidir. Kalbe ve ruha ilham, feyz ve saadet veren, dimağlara ışık ve nur serpen bu mabed, biz muallimler için pek kutsîdir. İrfan binamızın temel taşı muallim mekteplerimizdir. Kemal ve fazilet malzemesiyle inşa edilecek olan bu mektepler çok kuvvetli olmalıdır ki üzerine inşa edilecek bina da o nispette kuvvetli olsun. Bunun içindir ki muallim mekteplerimizin çok mütekâmil ve buralardan yetişecek muallimlerimizin her türlü irfan ve nur echezesiyle mücehhez olmasını düşündüm. Bugün bu mekteplerimizin yetiştirdiği genç muallimlerin nur ve irfan parlayan gözleriyle karşı karşıya bulunduğum için bahtiyarım.

“Arkadaşlar! Bugünden itibaren başlayacağımız irfan ve fazilet mücadelesinde çetin fakat çok şerefli olan tedris ve tenvir vazifelerinde sizlere muvaffakiyetler temenni ederim. Bugün muallimlik hayatına başlıyorsunuz. Belki vatanın en en uzak noktalarında vazife alacaksınız. Bir taraftan yed-i emanet ve şefkatimize tevdi edilecek olan dimağı işleyecek, yaratmağa çalışacak, bir taraftan da muhitin cehl ve taassubuna karşı mücahede edeceksiniz. Vazifeniz çok şerefli, çok kutsîdir ve çok yüksektir. Fakat aynı zamanda çok mesuliyetlidir. Size teslim edilecek küçük yavruların büyük mânâsını biliyor musunuz? Ananın, babanın bütün varlığıyla üzerine titrediği, gözünden sakladığı bu yavrular, yarın sizin faziletkâr ellerinize tevdi edilecektir. Ananın, babanın bütün şefkat ve muhabbetini temsil eden bu yavrular aynı zamanda istikbalimizin mesnedi, hepimizin göz bebeğidir. Türkiye’nin şerefli âtisi onlarıdır. Bu âti sizin ellerinizle, dimağımızla yapılacaktır. Masum ve her türlü tealiye namzet olan bu küçük dimağlar üzerinde yaratacağımız kudret, yarınki mesut ve medenî Türkiye’nin temel taşıdır. Bu aziz Türk yavrularına karşı gönlünüzü şefkat ile doldurunuz. Onları bütün ruhunuzla seviniz. Mutlak muvaffak olacaksınız. Bu yavruları kutsî bir mevcudiyet biliniz. İrfan yuvalarınızı, mekteplerinizi viran bir çatı bile olsa bir mâbet gibi takdis ediniz. Bu sevgi ve bu şefkat sizlerin nâmütenahi azim ve imanınızın mesnedidir. Muallim ordusu; azim, iman ordusudur. Hiçbir engel tanımayan, bütün manileri kırarak, yıkarak koşan nur ve inkılap ordusudur. Hayatta hoş ve nâhoş hadiselerle tesadüf edeceksiniz. Belki yüksek vazifelerinizi pek muvakkat bir an için ifadan alıkoyması ihtimali olan engeller önünde kalacaksınız. Fakat azim ve iman ateşiniz mi hadiseleri geriye

döndürecek ve iman güneşiniz her nevi karanlık hainleri yakacaktır. Sevgi, ümit ve iman demektir. Bunları taşımayan arkadaşların muallim ordusunda yeri yoktur. Onun bizlere nispeti yoktur. Böyle bir adam içimizde varsa bu azim mevcudiyetinin içinden derhal çıksın.

“Arkadaşlar çok bahtiyarsınız. Size hayatta en büyük bir azim ve iman menbaı var. En sıkıntılı anlarınızda ve en kara gördüğünüz günlerde Gazi’nin gözlerine bakınız. O muazzam güneşi göz önüne getiriniz. Onun serapa mucize olan hareketlerini düşününüz; ruhunuz baştanbaşa iman ve kuvvetle dolacaktır. Gönlünüzden en çetin manileri bir anda mahvedecek kudretler fişkıracaktır.

“Aziz arkadaşlar. Bugün mânevî ordu arasına karışan sizlere hitap etmekten büyük bir zevk duyuyorum. Yüksek iktidar ve meziyetleriyle sizi yetiştiren, irfan ordusuna çok kıymetli bir kemiyet ve keyfiyet ilave eden muhterem muallimlerinizi tebrik eder ve âli vazifenizde muvaffakiyetler temenni eylerim.”³³⁹

3.2. HASAN ALİ YÜCEL

Hasan Ali Yücel, İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç ve Talim Terbiye Heyeti müfettişlerinden Enver Ziya ile birlikte 24 Ağustos 1940 Pazar günü Kastamonu’ya gelmiştir. 25 Ağustos Pazartesi günü şehirde gerekli incelemelerde bulunmuş, ardından Gölköy Köy Enstitüsü’ne gitmiştir. Hasan Ali Yücel yaptığı bu gezi ve incelemelerden memnun kalmıştır.³⁴⁰ Yerel gazetelerde Bakanın gezisiyle ilgili ayrıntılı bilgiye rastlanmamıştır.

3.3. CUMHURBAŞKANI İSMET İNÖNÜ

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü 20 Nisan 1949 sabahı saat 09.25’de Erkek Sanat Enstitüsü’nü ziyaret etmiş; müdür ve öğretmenler tarafından karşılanmış ve kendilerinden okul hakkında bilgi almıştır.³⁴¹

³³⁹ M.Eski, **Mustafa Necati Bey’in Kastamonu’daki Çalışmaları**, Kastamonu Eğitim Yüksekokulu Yay., Ankara 1990, s.244-246

³⁴⁰ **Doğrusöz Gazetesi**, 27 Ağustos 1940, Sayı: 345

³⁴¹ M.Eski, **İsmet İnönü’nün Kastamonu Gezileri**, Çağdaş Yay., İstanbul 1995, s.89.

Erkek Sanat Enstitüsü'nden sonra saat 09.50'de Kastamonu Lisesi'ni ziyaret etmiştir. Dış kapıda müdür Fahri Dilgen, öğretmen ve öğrenciler tarafından karşılanmış; burada kendisine büyük tezahürat yapılmıştır. İnönü, karşılıklı olarak sıralanan öğrencilerin hatırlarını sormuş; yüzlerce genç hep birlikte "Sağ ol, yaşa!" diye karşılık vermiştir. İnönü lisenin yatılı, gündüzlü kız ve erkek öğrenci mevcutlarını; sağlık ve çalışma durumlarını, pansiyon teşkilatını, nerelerden öğrenci alındığını sormuş ve bilgi almıştır. Kendisine yemekhane ve yatakhanein yetersiz olduğu; bu nedenle başvuran öğrencilerin ihtiyacına cevap verilemediği söylenmiştir. İnönü bu duruma üzülmüştür. Altı vilayetten getirilen öğrencilerin geri çevrilmemesi için bir yurt yapılması dileğinde bulunmuştur. Okuldaki incelemelerinden memnun kalan İnönü buradan sevgi gösterileri arasında ayrılmıştır.³⁴²

İnönü aynı gün saat 10.10'da Kız Sanat Enstitüsü'nü ziyaret etmiş; burada da aynı candan tezahüratla karşılanmıştır. Okul müdürü tarafından kendisine bilgi verilmiş, kız öğrenciler İnönü'yü kendi aralarında görmekten dolayı çok memnun olmuşlar ve hatta ağlamışlardır.³⁴³

İsmet İnönü 19 Nisan 1949 tarihinde Devrekâni'ye gitmiş, dönüşünde saat 18'de Gököy Köy Enstitüsü'ne uğramış ve orada bir saat kadar kalmıştır. Enstitüyü gezmiş; müdür İ.Sefa Güner'den çalışmalar hakkında bilgi almış, öğrenciler ve öğretmenlerden oluşan müzik gösterisini izlemiş ve sohbet etmiştir. Bu arada şeref defterini yazmış ve yazdıklarını üç öğrenciye yüksek sesle okutmuştur.³⁴⁴ İnönü deftere şunları yazmıştır:

"Köy Enstitüleri'nin kuruluş yıl dönümünü Kastamonu Enstitüsü'nde kutlamakla bahtiyar oldum. Cumhuriyetin en kıymetli eserlerinden olan bu müessesede Köy Enstitülerine memleketin bağlamış olduğu büyük ümitleri bir daha belirtmek isterim. Köylerine ilköğretimi büyük bir millî vazife olarak üzerine alacak öğretmenleri az zamanda ve geniş sayıda yetiştirecek bir feyiz ocağı olarak bu enstitüler kurulmuştur. Bunların kurucuları, içinde çalışan öğretmen ve idarecileri ve bu enstitülere öğrenci

³⁴² Aynı yer.

³⁴³ Aynı yer.

³⁴⁴ M.Eski, a.g.e., s.88.

olarak yazılan köylü çocuklarımız, büyük bir millî davanın vatansever ve fedakâr yolcuları olarak hizmete girmişlerdir. Şimdiye kadar olan tecrübelerimizle, bu müesseseler her gün bir derece daha tekâmül ederek kıymetlerini artırmışlardır. Bu müesseselerden yetişen genç öğretmenler ve sağlık memurları, aldıkları vazifelerde her sene bir derece daha ilerleyerek hizmet imkânlarını artırmaktadırlar. Kendilerini büyük vatan hizmeti bekliyor. Memleket onları yetiştirmek için mütemadiyen himayesini, dikkat ve yardımını artırıyor.

“Köy Enstitüleri içinde çalışan, Köy Enstitülerinden mezun olan vatandaşlarıma yürekten sevgilerimi ve tebriklerimi bildirir ve gözümüzde çok kıymetli olan vazifelerinde muvaffak olmalarını yürekten dilerim. Bu duygularım; Köy Enstitüleri’nin yıl dönümünü, bütün mensuplarına ve mezunlarına tebrikimin ifadesi ve seyahatim esnasında aldığım tebrik ve muhabbet telgraflarının cevabıdır”.

İsmet İnönü, öğretmen ve öğrencilerin sevgi gösterileri arasında saat 19’da uğurlanmış, şehrin girişinde vatandaşlar tarafından yine sevgi gösterileri ile karşılanmıştır.³⁴⁵

---

³⁴⁵ M.Eski, **a.g.e.** ,s.89.

SONUÇ

Kastamonu, tarihte önemli eğitim kurumlarına sahip olmuştur. Selçuklu ve Osmanlı döneminde öğretim medreselerde yapılmıştır. Tanzimat sonrasında itibaren toplumun ihtiyaç duyduğu rüşdiyeler açılmıştır. 1885 yılında ülkemizin ilk resmi lisesi olan Kastamonu İdadisi hizmete girmiştir. Cumhuriyet döneminde lise adını alan okul günümüze kadar gelmiştir. İlgili bölümlerde adlarını yazdığımız; ülkemizin saygın yazar ve şairleri lisede ders vermiş, gazetelerde yazı yazarak toplumu bilgilendirmişlerdir.

İbtidai mekteplerin öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere 1884 yılında Darülmuallim açılmış, 1931 yılına kadar hizmet vermiştir. Ancak ihtiyaç giderilememiştir. 1940'da Gölköy'de Köy Enstitüsü açılmış, çok sayıda köy çocuğu öğretmen olarak yetiştirilmiştir. Enstitü 1950 sonrasında İlköğretmen Okuluna dönüştürülmüştür.

Kızların eğitime de önem verilmiştir. 1915'de Dârülmuallimat açılmış ancak tüm itirazlara rağmen 1923'de kapatılmıştır. Bunu telafi etmek düşüncesiyle 1924'de Kız Lisesi açılmış; aynı yıl ortaokul kısmına öğrenci alınarak öğretim başlamıştır. Sonraki yıllarda sadece ortaokul olarak devam etmiş, 1948'de Kastamonu Lisesi bünyesine katılarak kapanmıştır.

Kastamonu Lisesi'nden Orhan Şaik Gökyay, Arif Nihat Asya; Öğretmen Okulu'ndan Rıfat Ilgaz gibi önemli şair ve yazarlar yetişmiştir. Bu kişilerin okul yıllarında yazdığı şiirler Açıksöz gazetesi sayfalarına renk katmıştır.

Meslekî eğitim, özellikle dar gelirli aileler için önemlidir. Kısa yoldan meslek edindirmek amacıyla 1869'da Islahhane, 1889'da Sanayi Mektebi açılmıştır. Zamanla çeşitli adlar alan bu kurum, günümüzde Endüstri Meslek Lisesi olarak hizmet vermektedir. Bugüne kadar çeşitli branşlarda binlerce sanatkâr yetişmiş ve iş hayatına atılmıştır.

Diğer yandan kızların el becerilerini geliştirerek kısa yoldan meslek sahibi olmaları düşünülmüştür. Bu amaçla 1938'de Akşam Kız Sanat Okulu açılmıştır. Ancak halk bu okulu yeterli bulmamış; 1945'de Kız Sanat Enstitüsü açılmıştır. Bu okul

günümüzde 10 Aralık Anadolu Kız Meslek Lisesi olarak hizmet vermektedir. Şimdiye kadar yüzlerce kız öğrenci bilgi ve beceri kazanarak sanat sahibi olmuştur. Okul verdiği eğitim ve sosyal etkinlikleriyle şehrin kültür ve sanat hayatına önemli katkılar sağlamıştır.

İncelediğimiz dönemde okullar, kendi programlarını mevcut imkânlar içinde başarıyla uygulamışlardır. Okulların fizikî yeterliliklerini artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı gereken desteği sağlamış, ihtiyaç duyulan binalar kısa sürede yapılmıştır. Mülkî âmir olan valiler, okulların eğitim-öğretim faaliyetleriyle yakından ilgilenmişler; açılış törenleri, sergiler, anma günleri gibi önemli sosyal ve kültürel etkinliklere bizzat katılmışlardır. Kastamonu'daki yerel gazeteler, okulların bu faaliyetlerini her zaman okuyucularına duyurmuştur.

Öğretmenler çeşitli konularda yerel gazetelerde yazılar yazmış; halkı aydınlatmıştır. Aynı şekilde öğrencilerin yazdığı şiirler de gazetelerde yayımlanmıştır. Öğretmen ve öğrenciler yerel gazeteleri yazılarıyla desteklemiş; özellikle öğretmenler, aydın sorumluluğunu yerine getirmişlerdir. Bu durum aynı zamanda eğitim kurumlarının yerel basın üzerindeki gücünü de göstermektedir. Okullar halkla bütünleşmiş, şehrin sosyal ve kültürel hayatına önemli katkılar sağlamıştır.

Bugüne kadar, Kastamonu Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi hakkında bazı araştırmalar yapılmıştır. Ancak Gölköy Köy Enstitüsü, Akşam Kız Sanat Okulu, Kız Sanat Enstitüsü ve Kız Ortaokulu hakkında bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmamız bu alandaki boşluğu bir ölçüde dolduracaktır kanısındayız.

Araştırma sırasında okulların arşivlerinin düzgün olmadığı, sorumlu kişilerin arşivdeki materyalleri bilmedikleri görülmüştür. Bu durum düzeltilmelidir.

Kastamonu gazete ve dergiler açısından zengin bir ildir. Gazetelerde okullarla ilgili haberlerin çokluğu dikkat çekmektedir. Bunların derlenmesine özen gösterilmelidir.

KAYNAKÇA**ARŞİVLER**

Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi Arşivi.

Kastamonu Endüstri Meslek Lisesi Arşivi.

Kastamonu Göl Anadolu Lisesi Arşivi.

Kastamonu 10 Aralık Kız Meslek Lisesi Arşivi.

GAZETELER

Açıksöz Gazetesi

Birlik Gazetesi

Doğrusöz Gazetesi

Kastamonu Gazetesi

Kastamonu Vilayet Gazetesi

Köroğlu Gazetesi

Nazikter Gazetesi

Yenises Gazetesi

DERGİLER

Birlik Dergisi

Çalçene Dergisi

Doğu Dergisi

Gençlik Dergisi

İlgas Dergisi

Kastamonu Lisesi

Kastamonu Lise Mecmuası

KİTAPLAR- MAKALELER

Akyüz, Y.(2008). Türk eğitim tarihi. Ankara:Pegem Yay.

Arslanoğlu, İ. (1998). Kastamonu öğretmen okulları (1884-1977). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.

Eski, M.(1990). Mustafa Necati Bey'in Kastamonu'daki çalışmaları. Ankara: Kastamonu Eğitim Yüksekokulu Yay.

Eski, M. (1995). İsmet İnönü'nün Kastamonu gezileri, İstanbul: Çağdaş Yay.

Eski, M. (2000), Kastamonu valileri (1838-2000). Ankara: Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay.

Eski, M. (2002), Atatürk'ün Kastamonu gezisi. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yay.

Eski, M. (2005), Kastamonu Abdurrahman Paşa lisesi tarihi. Ankara: Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Yay.

Eski, M. (2008). 20.Yüzyılda kastamonu kadınları. Ankara.

Ergün M. (1982). Atatürk Devri Türk Eğitimi, D.T.C.Fakültesi Yay., Ankara.

Ergün M. (1996).İkinci Meşrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914), Ocak Yay. Ankara.

Kaynardağ, A.(1986). Felsefecilerle söyleşiler. İstanbul: Elif Yay.

Kırpık, G.(2012). Türk eğitim tarihi. Ankara: Otorite Yay.

Koçer, H.A. (1991). Türkiye'de modern eğitimin doğuşu ve gelişimi. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.

Kut, G.(1989).Orhan şaik gökyay, Ankara:Kültür Bakanlığı Yay.

Menekşe, N.(2005). Köy enstitüleri gerçeği, İzmir: Aday Basım.

Ergin O. (1943). Türk Maarif Tarihi, Cilt:5, İstanbul.

Ağar, Ö.K.(1944). Lisemizin tarihi. Kastamonu Lisesi Dergisi.

Eski, M., & Yılmaz, M.S., & Yakupoğlu, C.(2008). Selçuklu'dan günümüze Kastamonu eğitim tarihi. Kastamonu.

Eski, M. (2008). Arif Nihat Asya'nın Kastamonu sultanisi'ndeki öğrencilik yılları ve bu dönemde yayımlanmış şiirleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, C.16.

Sayı:1

Eski, M.(1995). İlk kadın milletvekillerimizden Hacer Dicle. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.XI., Sayı:33.

Yılmaz M.S.(2009). Tanzimat Sonrası Eğitimde Modernleşme Sürecinde Kastamonu Rüştîyeleri 1869-1903, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı:1, C.29.

BİLDİRİLER

Eski, M. (1991). *Mustafa Necati'nin Kastamonu Tarihindeki Yeri*. Mustafa Necati Sempozyumu, Kastamonu Eğitim Yüksekokulu Yay., Ankara.

Eski, M. (2004). *Zeki Ömer Defne'nin Kastamonu'da Yazdığı Şiirler ve Üç Mektup*. Zeki Ömer Defne'nin Doğumunun 100. Yılı ve Çankırı'lı Şairler Sempozyumu, Ankara.

Eski, M. (2005). *Orhan Şaik Gökyay'ın Kastamonu'da Yayınlanan Şiirleri ve Bunların Vezin, Şekil, Kafiye, Dil, Üslûp ve Muhteva Yönünden İncelenmesi*. İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu, Ankara.

Eski, M. (2009). *Kastamonu Basınında Arslan Kaynardag*. Geçmişten Günümüze Kastamonu Basın Sempozyumu, Ankara.

SÖZLÜKLER

Devellioğlu, F.(1986). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat. (7.Baskı). Ankara.

YILLIKLAR

Cumhuriyet'in Onuncu Yılı Anması Kastamonu Yıllığı, İstanbul 1938.

120 Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989). Ankara 1989.

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

Yılmaz, M. (1989). *Milli Mücadele'de Kastamonu Öğretmenleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER

Fehmi Ataulusoy (Görüşme Tarihi: 19 Ağustos 2015).

Yavuz Ballık (Görüşme Tarihi: 7 Eylül 2015).

EKLER**Fotoğraflar**

KASTAMONU LİSESİ'NİN 1948 YILI MEZUNLARINDAN FEHMİ ATAULUSOY

FEHMİ ATAULUSOY'UN LİSE YILLARINDA ÇEKİLMİŞ BİR FOTOĞRAFI

KASTAMONU LİSESİ'NİN 1947 YILI MEZUNLARINDAN YAVUZ BALLIK

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
LİSE BİTİRME DİPLOMASI

DİPLOMA NUMARASI: 1313

Ad ve soyadı: Hasan Fehmi Ataulusoğlu
Baba adı: Mehmet
Doğum yeri: Kastamonu
Doğum yılı: 1338
Diplomayı veren okul: Kastamonu Lisesi
Öğrencinin okul No: 233
İmtihanı bitirme ders yılı ve dönemi: 1947/1948 Haziran
Mecburi hizmet süresi: -

Lise öğrenimini bitirip Edebiyat, Felsefe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiatbilgisi, Fizik, Kimya, Latince, Fransızca, Jimnastik, Askerlik derslerinden imtihan geçirerek Orta derece ile Lise Bitirme Diploması almağa ve Devlet Olgunluk imtihanına girmeye hak kazanmıştır.

12 / VII / 1948

Okul Müdürü: [Signature]
Müdür Muavini: [Signature]

5 TEMMUZ 1928 TARİHLİ ZİYARETİNDE MUSTAFA NECATİ LİSE ÖĞRETMENLERİ İLE BİRLİKTE.

[illegible]

mahsus sicil defteridir

Atanma hakkındaki emrin			Aylığı	Aylığına yapılan zam	İşe başladığı tarih	Ayrıldığı tarih	Ayrılmasının sebebi	Evelkinin adı	Fotograf
No	Tarihi	Nev'i							
1275- 5564 10556 460	1-9-1927	rehber	30 mabute		21-9-1927	gözetimci 1-10-1931	hade hay kiz orta mektebi Şişli İhtisas Mektebi	A. Nail	
maarif orta 31400	23-12-31	tabiriat	20 kuruşu 30 kuruşu		28-12-31	14-9-32	muallim mektebinin il gözetimci hane orta mektebi müdirlüğüne ta- mininden	el. Kâfî	
63408 1138	4-9-32 28-8-32	tabiriat hararname	30		15-9-1932	gözetimci 938	fare	Yukarı	
328	12-4-33	harar- name	40	10 lira	1-3-1933	10-9-1933	fare		
2085	9-9-1933	hararname	50	10	10-9-1933	31-10-1933	hararname mektebi büyüğüne ta'mininden		
2652	25-10-33	hararname	30		1-11-1933	30-9-1934	hararname 40 kuruşu mektebi	Kemal Bey	
12509	18-10-33	tabiriat	30		1-11-1933	30-9-1934	hararname 50 kuruşu mektebi		
1216	29-9-34	hararname	40	10	1-10-34	16-10-34	hararname 50 kuruşu mektebi		
21915	6-10-34	tabiriat	40	10	1-10-34	16-10-34	hararname 50 kuruşu mektebi		
2126	6-10-34	hararname	50	10	14-10-34	22-1-34	hararname 50 kuruşu mektebi		
12406	14-10-34	Baki	50	10	14-10-34	22-1-34	hararname 50 kuruşu mektebi		
2997	14-12-34	hararname	50		23-1-1939	11-1-1942	hararname 50 kuruşu mektebi	Emel Bey	
18869	24-12-34	Baki	50		23-1-1939	11-1-1942	hararname 50 kuruşu mektebi		
541	7-12-42	hararname	40		12-12-1942	31-12-1945	hararname 50 kuruşu mektebi	Harun Bey	
1011 6448	9-12-42	hararname	40		12-12-1942	31-12-1945	hararname 50 kuruşu mektebi		
6961	24-12-42	hararname	50		1-12-1945	9-12-1946	hararname 50 kuruşu mektebi		
1034	20-12-42	hararname	60		10-12-1946	5-12-1947	hararname 50 kuruşu mektebi		
2569	6-12-42	hararname	60		10-12-1946	5-12-1947	hararname 50 kuruşu mektebi		
2590	29-12-42	hararname	60		10-12-1946	5-12-1947	hararname 50 kuruşu mektebi		
6444	25-12-42	hararname	60		10-12-1946	5-12-1947	hararname 50 kuruşu mektebi		

Sınıf: IV S. 1A Kastamonu Kız ORTA OKULU
SINIF GEÇME DEFTERİ

Sahife
Ders yılı: 19 47 - 19 48

	Tarih	Coğrafya	Yarabgisi	Matematik	Fizik	Kimya	Tabiatbilgisi	Yabancı dil	Resim	Cinastik	Musiki	Askerlik	Bilgi - Düş	Evla. esi	Çocuk bakımı	Sağ	Düş
1. Kanaat	8	10	10	10	6	6	9	7	9	9	6	10					
2. Kanaat	8	7	7	7	7	5	8	7	8	9	10						
3. Kanaat	7	10	8	8	8	7	8	9	8	R	10						
Öğretmenler kurulu kararıyla																	
Bütünleme İm.																	
Engel İm.																	
Sınıf geçme notu	8	10	8	8	7	6	8	7	9	9	R	10					
Okul No	161	Adı, soyadı	Oğuzhan Aslançoğlu														
		Babasının adı	Saffet														
		Doğum tarihi	1935 - Bartın														
1. Kanaat	6	7	7	7	2	2	3	5	9	5	5	8					
2. Kanaat	6	6	7	8	3	3	6	2	8	6	7	10					
3. Kanaat	7	6	6	9	2	2	5	4	6	6	8	10					
Öğretmenler kurulu kararıyla																	
Bütünleme İm.																	
Engel İm.																	
Sınıf geçme notu	6	6	7	8	5	5	5	5	8	6	7	9					
Okul No	163	Adı, soyadı	Selma Dandı														
		Babasının adı	Ahmet Ziya														
		Doğum tarihi	1933 - Kaskıncı														
1. Kanaat	6	6	7	7	5	2	5	5	6	10	4	5					
2. Kanaat	6	7	7	5	5	6	4	6	7	10	A	7					
3. Kanaat	7	8	6	7	4	6	5	5	7	10	10	6					
Öğretmenler kurulu kararıyla																	
Bütünleme İm.																	
Engel İm.																	
Sınıf geçme notu	6	8	7	6	5	5	5	5	7	10	R	6					
Okul No	164	Adı, soyadı	Deniz Dandı														
		Babasının adı	Muammer														
		Doğum tarihi	1934 - Saka														
1. Kanaat	4	5	5	4	3	2	2	2	7	6	5	5					
2. Kanaat	5	6	6	6	3	3	3	3	5	6	3	8					
3. Kanaat																	
Öğretmenler kurulu kararıyla																	
Bütünleme İm.																	
Engel İm.																	
Sınıf geçme notu																	
Okul No	117	Adı, soyadı	H. Aliye Tokdemir														
		Babasının adı	Bekir														
		Doğum tarihi	1931 - Aras														
1. Kanaat	4	3	4	4	3	3	3	4	4	10	9	6					
2. Kanaat	4	4	4	5	2	2	2	3	4	10	10	7					
3. Kanaat	4	4	4	6	2	1	2	1	2	10	10	4					
Öğretmenler kurulu kararıyla																	
Bütünleme İm.																	
Engel İm.																	
Sınıf geçme notu	4	4	4	5	2	2	2	3	3	10	10	6					
Okul No	129	Adı, soyadı	Nergis Aras														
		Babasının adı	Hakan														
		Doğum tarihi	1929 - Osmancık														

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

KIZ ENSTİTÜSÜ
DİPLOMASI

Bıçkı-Dikiş	Çamaşır.	Mesleki resim ve kıyafet tarihi
Moda.	Evidaresi.	Teknoloji.
Çiçek.	Yemek pişirme	
Nakış.	Tezyini resim	

DİPLOMA N°

3

OKUL N°

44

ADI VE SOYADI

Meliha Melekoğlu

GİDİŞ NOTU:

10 on

Kastamonu 1930 doğumlu ve Ahmet Muhtar Melekoğlu

Kızı Meliha Melekoğlu Kastamonu Kız Enstitüsünün ortaokul mezunlarına mahsus olan ve öğrenim süresi iki yıldan ibaret bulunan özel kısmındaki öğrenimi sırasında yukarıda yazılı dersleri görmüş ve 1946-1947 ders yılı imtihanlarında Pek iyi derecede başarı göstermiş olduğundan Kız Enstitüsü diploması almağa hak kazanmıştır.

Kız Enstitüsü

Müdürü

[Signature]

Kız Enstitüsü

Müdür Yardımcısı

[Signature]

1 LV 11947

T. C.
Maarif Vekilligi

Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu

C. ŞUBESİ

Kurs Vesikası

Okul No. : *154*

Vesika No. : *180*

HÜVİYETİ

Adı : *Periha D.*
Soyadı : *Dirikan*
Babasının adı : *Celâli*
Anasının adı : *Hikmet*
Doğduğu yer : *Kastamonu*
Doğduğu yıl : *1932*

Tahsil müddeti, haftada *Altı* saat olmak üzere, iki yıldan ibaret *bulunan* ve kurs mahiyetinde olan *Kastamonu* Akşam Kız Sanat Okulu «C» şubesinin *Biciki Dikiş* kısmına devam eden hüviyeti yukarda yazılı *Periha Dirikan* imtihan komisyonu karşısında yapılan imtihanı *orta* derecede başardığını bildiren bu vesika kendisine verilmiştir.

Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu Müdürü

21. VI. 948

H. Akş

ÖĞRETMEN VE MEMUR

ÖĞRETMEN VEYA MEMURUN

Adı ve soyadı	Doğduğu tarih ve yer	En son okuduğu öğrenim kurumunun adı	Alınan diploma veya belgeğin tarihi ve No	Silvan Kurumu tarafından verilen diploması adı ve verilişi tarihi	Sicil No
Özlem Çakır	1966 İstanbul	İstanbul İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	5.6.1991 Diploma No: 5.6.1991/10		6331
Özlem	1966 İstanbul	İstanbul İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi			7166

SİCİL DEFTERİ

ÖĞRETMEN VEYA MEMURUN

Öğretmen	Sınıfı	Tayin haklarında izlenir			Aylık	Görev	İşin başlatıldığı tarihi	Kıyama sebebi	Daha önceki bir görevi yapmış mı ve nerede	Fotograf
		Tarih	No	Görev						
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	35	50	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	
Öğretmen	İktisadi ve İdari Bilimler	19.08.1991	1117	Kurumuna	-	70	19.08.1991	1.1.1992	İktisadi ve İdari Bilimler	

Öğretim yılı : 1946.../1947...

Diploma Defteri

Sayfa No : 1

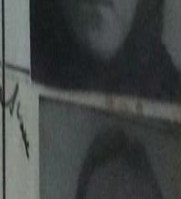
Dönemi : Haziran

Bölge Dersi										Toplam		Hareket notu		Diplomanın			Fotoğraf
										Derecesi	Numarası	Tarihi	Diplomayı alanın imzası				
Okul No.	: 42									Babasının adı		: Karaman					
Adı ve soyadı	: Neda Carkhan									Sanat şubesi		:					
Doğduğu yer ve yıl	: Canköprü 1928									Durumu		:					
10	10	10	10	10	10	10	10	9	10	18.5	48	89	10	Pekiyi	1	1-10-1947	V. Bayazıt
Okul No.	: 43									Babasının adı		: Ahmet					
Adı ve soyadı	: Nigide Dincel									Sanat şubesi		:					
Doğduğu yer ve yıl	: Kastamonu 1927									Durumu		:					
9	10	9	10	9	10	10	8	9		18.5	48	84	10	Pekiyi	2	1-10-1947	A. Dincel
Okul No.	: 44									Babasının adı		: Mehmet Akhtar					
Adı ve soyadı	: Melike Sütlüoğlu									Sanat şubesi		:					
Doğduğu yer ve yıl	: Kastamonu 1930									Durumu		:					
8	10	9	10	8	10	10	10	10		18.5	48	85	10	Pekiyi	3	1-10-1947	
Okul No.	: 45									Babasının adı		: Mehmet					
Adı ve soyadı	: Fikret Topuz									Sanat şubesi		:					
Doğduğu yer ve yıl	: Canköprü 1927									Durumu		:					
10	10	10	10	10	10	10	10	7		18.5	48	87	10	Pekiyi	4	1-10-1947	H. Dincel
Okul No.	: 46									Babasının adı		: İsmail Hakkı					
Adı ve soyadı	: Güneş Çankır									Sanat şubesi		:					
Doğduğu yer ve yıl	: Safranbolu 1929									Durumu		:					
10	9	10	10	10	10	10	10	10		18.5	48	88	10	Pekiyi	5	1-10-1947	G. Çankır

Mat. : 906

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

KASTAMONU KIZ SANAT ENSTİTÜSÜ

KÜNYE						DEFTERİ						Verilen diploma veya tasdiknamenin	Dosyasının hangi tarihte ve hangi okula gönderildiği	Düşünceler	Foto		
Geldiği okulun		En son bulunduğu okuldan getirdiği diploma veya tasdiknamenin				Kabul edildiği		Sınavla veya sınavsız alındığı		Okuldan ayrıldığı tarihi							
Adı	Sınıfı	Ne'i	No	Tarihi	Tarihi	Sınıfı	Sınıfı	Sınıfı	Sınıfı	Tarihi	Tarihi	Ne'i	M	Tarihi			
Latihan İsmail Hakkı Akad	5	Diploma	21/155	28-9-1919	1-9-1919	4				20-9-1919							
1919-1920 yılında Latihan İsmail Hakkı Akad	5	Diploma	21/155	28-9-1919						8-11-1919							
Latihan İsmail Hakkı Akad	5	Diploma	21/155	28-9-1919						8-11-1919							
Latihan İsmail Hakkı Akad	5	Diploma	21/155	28-9-1919						8-11-1919							
Latihan İsmail Hakkı Akad	5	Diploma	21/155	28-9-1919						8-11-1919							

KASTAMONU KIZ SANAT ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ KÜNYE DEFTERİ

CUMHURBAŞKANI İSMET İNÖNÜ'NÜN KASTAMONU GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜ'NÜ ZİYARETİ (19 NİSAN 1949)

CUMHURBAŞKANI İSMET İNÖNÜ GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜ'NÜ ZİYARETİNDE MÜDÜR İSMAİL SEFA GÜNER İLE BİRLİKTE (19 NİSAN 1949)

Köy Enstitüsü

Diploması

Diploma N°: 1090/73

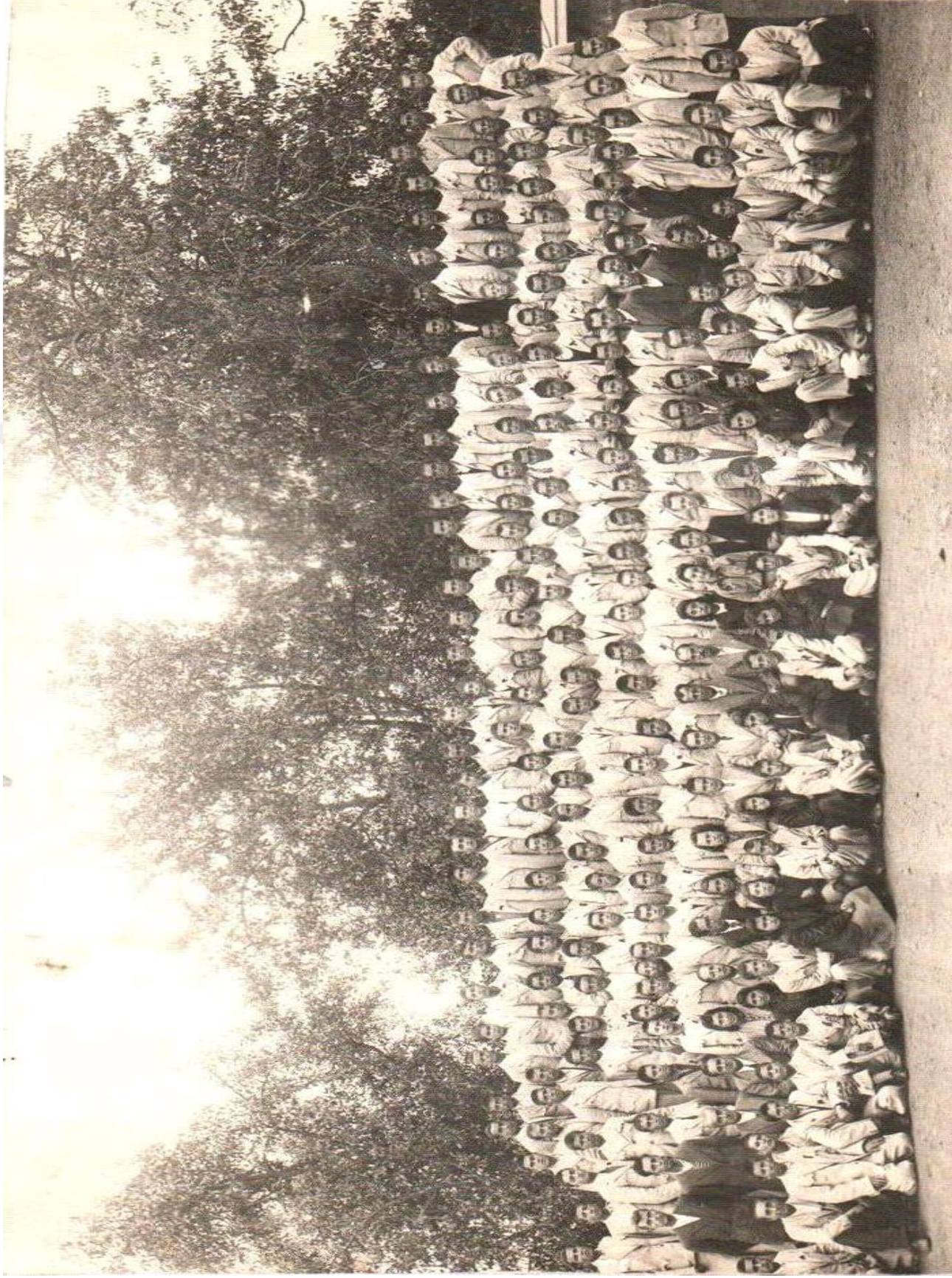
Adı ve Soyadı	Mehmet Kebapçıoğlu
Babasının adı	Sadık
Okul numarası	509
Doğduğu yer ve yıl	Kastamonu-Halife-1931
Mecburi hizmet süresi	=20= yıl

Yukarda künyesi yazılı Sadık ^{oğlu} Mehmet Kebapçıoğlu ^{kızı} (Göç) Köy Enstitüsü
Öğretmenlik kolunu (1950-1951) ^{Güz} öğretim yılında
 (İyi) derece ile bitirdiğinden bu diploma-
 yı almağa hak kazanmıştır. 29 / 8 / 1951

Kastamonu M.Eğ. Müdürü Enstitü Müdürü

Sinasi Altınay Mustafa Yıldırım

(Stok No. : 95)

KASTAMONU GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜ'NÜN İLK MEZUNLARI(1944)

KASTAMONU GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİLERİ TARIM DERSİNDE

EĞİTMEN KURSU VE GÖLKÖY KÖY ENSTİTÜSÜNÜN AÇILDIĞI 1 NOLU BİNA

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Yeşim BEKTAş
Doğum Yeri ve Yılı : Kastamonu, 1989
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-Posta : y_e_s_i_m_543@hotmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Kastamonu Kuzeykent Anadolu Lisesi (2003-2007)
Lisans : Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakóltesi
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (2007-2011)